

JAROSŁAW PRZYJEMCZAK
WALDEMAR ZUBRZYCKI

POLICYJNE SIŁY SPECJALNE
WYBRANE EUROPEJSKIE
JEDNOSTKI INTERWENCYJNE

Gdynia 2023

Recenzent:

dr. hab. Dariusz Nawrot, prof. WSAiB

Kolegium Redakcyjne:

dr hab. Wojciech Lamentowicz, prof. WSAiB (przewodniczący; nauki prawne)

dr Paweł Bykowski (dziekan Wydziału Zarządzania)

dr Paweł Chyc (dziekan Wydziału Prawa i Administracji)

mgr Aleksandra Romanowska (dziekan Filii WSAiB w Lęborku)

dr hab. Tomasz Chinciński, prof. WSAiB (historia)

prof. dr hab. Bohdan J. Jeliński (ekonomia i finanse)

dr hab. Dariusz Nawrot, prof. WSAiB (nauki o bezpieczeństwie)

dr hab. Rafał Ożarowski, prof. WSAiB (nauki o polityce i administracji)

dr hab. Tomasz Kawka, prof. WSAiB (nauki o zarządzaniu i jakości)

Opracowanie redakcyjne i korekta:

Marta Nowicka

Piotr W. Lorkowski

Skład i łamanie:

Ankor Anna Maciejewska

© **Wyższa Szkoła Administracji i Biznesu im. Eugeniusza Kwiatkowskiego
w Gdyni, 2023**

ISBN 978-83-67939-01-0

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

**Rzeczpospolita
Polska**

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

E-podręcznik został stworzony dla Wyższej Szkoły Administracji i Biznesu im. E. Kwiatkowskiego w Gdyni w ramach projektu pn.: „Doskonałość Dydaktyczna Uczelni” realizowanego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	5
Rozdział 1.	
Atak terrorystyczny – Berlin 1972 r.	9
Rozdział 2.	
ATLAS – zrzeszenie europejskich jednostek specjalnych	21
Rozdział 3.	
Służba kontrterrorystyczna polskiej Policji	36
Rozdział 4.	
Charakterystyka wybranych, europejskich jednostek specjalnych	41
4.1. Austria – EKO COBRA	41
4.2. Czechy – URNA	53
4.3. Litwa – ARAS	64
4.4. Niemcy – GSG 9	71
4.5. Słowacja – LYNX	80
4.6. Szwecja – NI	91
Podsumowanie	98
Bibliografia	100

WPROWADZENIE

Zapotrzebowanie na dobrze wyszkolone jednostki specjalnego przeznaczenia w Europie po raz pierwszy ujawniło się podczas Igrzysk Olimpijskich 1972 w Monachium, kiedy palestyńscy terroryści porwali członków izraelskiej drużyny olimpijskiej, a działania podjęte w celu ratowania zakładników skończyły się tragicznie. Po tym incydencie, a także po znaczącym wzroście liczby zamachów terrorystycznych, które miały miejsce w tamtym czasie na świecie, większość krajów stworzyła własne jednostki o charakterze specjalnym, osadzając je w strukturach policyjnych lub wojskowych. Atak terrorystyczny w Monachium był na tyle istotny z punktu widzenia powstania europejskich policyjnych jednostek specjalnych, że autorzy niniejszego podręcznika szerzej odniosą do tych wydarzeń. Mimo że charakter globalnego terroryzmu ulega zmianom, coraz częściej przybierając formę ataków samobójczych, potrzeba posiadania formacji zdolnych do przeprowadzania interwencji specjalnych nie maleje, bowiem siły specjalne są istotnym atutem w każdej operacji antyterrorystycznej. Ich wykorzystanie może okazać się niezbędne podczas zdarzenia o charakterze terrorystycznym, może być również logiczną kontynuacją procesu zbierania danych wywiadowczych w celu aresztowania terrorystów i zapobiegania atakom.

Zarówno w Europie, jak i na świecie, nazewnictwo jednostek specjalnych policji nie jest jednorodne. W Polsce nazywane są one aktualnie kontrterrorystycznymi, adekwatnie do zapisów Ustawy z 10 czerwca 2016 r. o działaniach antyterrorystycznych (Dz. U. z 2016 r., poz. 904 z późn. zm.). Działania kontrterrorystyczne, jak w pkt 2 art. 2, definiuje je ustawa, to działania wobec sprawców, osób przygotowujących lub pomagających w dokonaniu przestępstwa o charakterze terrorystycznym; działania prowadzone w celu wyeliminowania bezpośredniego zagrożenia życia, zdrowia lub wolności osób lub mienia przy wykorzystaniu specjalistycznych sił i środków oraz specjalistycznej taktyki działania. W uproszczeniu chodzi więc o fizyczne zwalczanie zagrożeń terrorystycznych. W wielu innych krajach, jednostki wykonujące podobne zadania nazywane są antyterrorystycznymi (np. w Grecji – *EKAM*, czyli *Eidiki Katastaltiki Antitromokratiki Monada* – specjalna jednostka antyterrorystyczna; w Chorwacji – *ATJ Lučko*, co oznacza *Antiteroristička jedinica Lučko* – jednostka antyterrorystyczna Lučko; na Litwie – *ARAS*, *Lietuvos policijos antiteroristinių operacijų rinktinė* – jednostka antyterrorystyczna litewskiej policji;

w Rumunii – *BAT, Brigada Antiteroristă* – brygada antyterrorystyczna; w Serbii – *CAJ, Специјална антитерористичка јединица* – specjalna jednostka antyterrorystyczna; w Argentynie – *Equipo Antiterrorista de Gendarmería* – zespół antyterrorystyczny żandarmerii; w Indiach – *ATS, Anti Terrorism Squad* – oddział antyterrorystyczny; podobnie w Pakistanie i Nigerii), w innych przypadkach mowa jest o jednostkach specjalnych, taktycznych, interwencyjnych, operacyjnych, czy ratunkowych (np. *TOU – Tactical Operations Unit, New South Wales Police Force, Australia; GIGN – Groupe d'Intervention de la Gendarmerie Nationale, Francja; ERU – Emergency Response Unit, Irlandia; STG – Special Tactics Group, Nowa Zelandia; GOE – Grupo de Operações Especiais, Portugalia; HRT – Hostage Rescue Team, USA*). Lokalne jednostki w Stanach Zjednoczonych, tworzone do prowadzenia działań o wysokim poziomie niebezpieczeństwa, to *SWAT-y – Special Weapons and Tactics*, co dosłownie oznacza specjalne uzbrojenie i taktykę. Jak widać, nazewnictwo policyjnych jednostek specjalnego przeznaczenia nie jest więc jednolite. W odniesieniu do współpracy policyjnych jednostek specjalnych Unii Europejskiej, prowadzonej w ramach grupy *ATLAS* – którą posłużono się również w niniejszym opracowaniu – jednostki o charakterze specjalnym nazwane zostały specjalnymi jednostkami interwencyjnymi. Zarówno w przeszłości, jak i obecnie, były i są to niezbyt liczne, ale doskonale wyszkolone i wyposażone oddziały, których operatorzy mogą realizować trudne zadania i najniebezpieczniejsze misje. Obecnie na świecie nie sposób wymienić kraju, który w strukturach policji lub innej formacji o charakterze policyjnym nie miałby komponentu zdolnego wykonywać zadania specjalne. Jak można przewidywać, rozwój tego typu jednostek jest sprawą oczywistą. Należy wspomnieć, że komponenty typu specjalnego na całym świecie, pomimo wielu różnic, takich jak: kulturowe, obyczajowe czy też organizacyjne, posiadają wiele cech wspólnych, wśród nich takie elementy, jak: proces naboru i specjalna selekcja kandydatów, przygotowanie i doskonalenie zawodowe, specjalna taktyka działania, specjalistyczne, często unikatowe wyposażenie i uzbrojenie, ale też wysokie koszty utrzymania.

Żadne z państw członkowskich Unii Europejskiej nie dysponuje wszystkimi środkami, zasobami i wiedzą techniczną, niezbędnymi do skutecznego reagowania na wszelkie zagrożenia czy sytuacje kryzysowe na dużą skalę. Nie każdy kraj wspólnoty posiada również rozbudowaną sieć własnych jednostek specjalnych, zdolnych do samodzielnej reakcji państwa na poważne zagrożenia. Biorąc przy tym pod uwagę międzynarodową naturę samego terroryzmu, należy stwierdzić, że transgraniczna współpraca w zakresie jego zwalczania jest dziś absolutnie niezbędna. Szeroka współpraca międzynarodowa, prowadzona w ramach sieci *ATLAS*, stwarza dla jej członków zupełnie nowe możliwości rozwoju pod kątem taktycznym i szkoleniowym, poprzez nieograniczone niemal możliwości korzystania z doświadczeń partnerów zagranicznych. Umożliwia ciągłą wymianę pomiędzy

policyjnymi jednostkami specjalnymi UE doświadczeń i informacji (także tych niejawnych) w zakresie fizycznego zwalczania terroryzmu czy też przestępczości zorganizowanej. Dzięki temu można wypracować lepsze formy i taktykę działania. Prowadzenie wspólnych projektów badawczych, doświadczeń i eksperymentów umożliwia doskonalenie metod i form działania, a także dobór środków adekwatnych do zaistniałej sytuacji kryzysowej. Dzięki organizowanym wspólnym szkoleniom, seminariom, konferencjom i symulacjom można poprawić sposoby działania poszczególnych jednostek specjalnych, wynosząc je wszystkie na możliwie najwyższy poziom jakości, ujednolicając standardy i procedury ich działania oraz przygotowując je do prowadzenia wspólnych operacji.

Dzięki podjętej w ramach grupy ATLAS współpracy międzynarodowej, zgodnie z jej założonymi celami, w przypadku wystąpienia zamachu terrorystycznego o skali przekraczającej możliwości reakcji służb danego kraju, może on liczyć na pomoc zagranicznych partnerów, do których się o nią zwróci. Możliwe jest wzajemne wsparcie techniczne, logistyczne i siłowe (obejmujące zarówno pomoc kadrową, jak i sprzętową) w przypadku operacji przeprowadzanych samodzielnie lub wspólnie. Współpraca ta gwarantuje szybką pomoc transgraniczną w sytuacjach wyjątkowych, a w szczególności w przypadku ataku terrorystycznego, wzięcia zakładników czy porwań. Taką reakcją, której zazwyczaj towarzyszy potrzeba interwencji specjalnych, mogą zapewnić bliscy sąsiedzi. Ich zrzeszenie w ramach jednej organizacji, ustanowionej jako międzynarodowy organ koordynujący dla sił specjalnych całej Unii Europejskiej, może znacznie poprawić może ich efektywność, a jednocześnie ma kluczowe znaczenie dla bezpieczeństwa poszczególnych krajów członkowskich oraz całej Europy.

W Polsce zadania specjalnej jednostki interwencyjnej realizuje Centralny Pododdział Kontrterrorystyczny Policji BOA, który – wraz z siecią lokalnych pododdziałów, rozlokowanych w poszczególnych województwach – składa się na służbę kontrterrorystyczną, wyodrębnioną w ramach polskiej Policji, zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2023 r. poz. 171). Oznacza to, że w przypadku konieczności fizycznej neutralizacji zagrożeń terrorystycznych w naszym kraju mamy do dyspozycji policyjną sieć jednostek specjalnych, dodatkowo zaś liczyć możemy – w przypadku takiej konieczności – na pomoc zewnętrzną, w ramach współpracy prowadzonej w grupie ATLAS. W jej skład wchodzi przeszło trzydzieści jednostek interwencyjnych z całej Europy.

Kryterium doboru partnerów ewentualnego współdziałania w ramach wspólnej operacji upatrywać pozostaje przede wszystkim ich geograficzna bliskość. W przypadku Polski – naturalnymi partnerami takiej współpracy byłyby więc jednostki krajów sąsiednich. Takie też kryterium przyjęto, dokonując doboru scharakteryzowanych w niniejszym opracowaniu jednostek. Do tego grona autorzy postanowili włączyć jeszcze dwie jednostki: austriacką Eco-Cobrę (z uwagi na to,

iż miała ona stanowić wzór, na którym opierano się w momencie tworzenia służby kontrterrorystycznej Policji w Polsce) oraz szwedzką jednostkę specjalną NI, gdyż oba kraje powiązane są ze sobą licznymi, stałymi połączeniami morskimi odbywającymi się szlakami Morza Bałtyckiego. Należy dodać, że poszczególne europejskie kraje, zrzeszające jednostki interwencyjne w jedną grupę ATLAS, są zróżnicowane pod wieloma względami, takimi jak np. wielkość, położenie geograficzne, liczba ludności czy też podział administracyjny, a te z kolei mają ogromny wpływ na stworzony model antyterrorystyczny – w tym jednostek specjalnych – danego kraju. Dlatego, choć komponenty te posiadają wiele wspólnych cech, wyodrębnione w nich systemy bojowe mogą być różne. Różnią się także formą organizacyjną i rozwiązaniami dotyczącymi podległości, na co w niniejszym podręczniku autorzy chcą zwrócić uwagę.

Warto przy tym wskazać, że autorzy nie są osobami przypadkowymi, ale w swoim zawodowym życiu związani byli z opisywanymi w niniejszym podręczniku jednostkami. Każdy z nich przeszedł ścieżkę rozwoju zawodowego w pionie bojowym pododdziału antyterrorystycznego, ostatecznie pełniąc funkcje kierownicze – dowódcy Biura Operacji Antyterrorystycznych Komendy Głównej Policji oraz zastępcy dowódcy Samodzielnego Pododdziału Kontrterrorystycznego Policji w Gdańsku. Waldemar Zubrzycki był również członkiem opisywanej grupy ATLAS, wprowadzając polską centralną jednostkę specjalną Policji w jej szeregi. Treści zawarte w podręczniku są więc efektem nie tylko zainteresowań badawczych, ale także praktycznych doświadczeń zawodowych.

Rozdział 1.

ATAK TERRORYSTYCZNY – MONACHIUM 1972

Igrzyska olimpijskie od wieków były wydarzeniami, które cieszyły się ogromną popularnością. Tłumy ludzi, którzy chcieli oglądać zmagania sportowców, regularnie przybywały do miejsc rozgrywania igrzysk. Określenie „święto sportu” dobrze oddaje korzenie zjawiska olimpijskiego. Antyczne igrzyska w Olimpii były największymi z agonów panhelleńskich (pozostałe to igrzyska pytyjskie w Delfach, istmijskie w Koryncie oraz nemejskie) odbywającymi się według tradycji, od 776 r. p.n.e. ku czci ojca bogów – Zeusa. Religijny aspekt zawodów był wyraźnie zaznaczony – pierwszy dzień igrzysk miał na składaniu ofiar ich opiekunowi. Odmiennością tego specyficznego wydarzenia od innych zmagień sportowych było to, że na czas trwania rywalizacji w całej Grecji ogłaszano *ekecheiria* – święty rozejm, zabraniający toczenia w tym czasie wojen; wstrzymywano także wykonywanie wyroków śmierci. Zwycięzców czekała sława w rodzinnym *polis*, a często i w całej Grecji. Zdarzało się nawet, że po swojej śmierci byli oni zaliczani w poczet herosów. Jednak, z wielu przyczyn, w roku 394 Teodozjusz Wielki zlikwidował pogańskie zawody i dopiero 1500 lat później powrócono do tej idei. Nowożytne igrzyska olimpijskie łączą się nieodzownie z postacią barona Pierre’a de Coubertina, który widział w nich nie tylko metodę na hartowanie ciała, ale także sposób na wychowanie człowieka w duchu pokoju. To właśnie Francuz przedstawił w 1888 r. projekt olimpijski, a w 1894 r. doprowadził do założenia Międzynarodowego Komitetu Olimpijskiego, którego w latach 1896–1925 był prezesem. To właśnie on jest projektantem flagi olimpijskiej symbolizującej pięć kontynentów. Baron de Coubertin uważał, że w zmaganiach udział jest ważniejszy niż zwycięstwo. Etyka w sporcie powinna być obecna na co dzień, wpisana jest przecież w samą jego ideę. Idea ta stała się podwaliną nowożytnego ruchu olimpijskiego. W dniu 6 kwietnia 1896 roku rozpoczęły się pierwsze nowożytne igrzyska olimpijskie. Zostały one rozegrane w Atenach i tym samym po 1503 latach powróciły do Grecji, do swojej antycznej kolebki. Podczas ceremonii otwarcia igrzysk, król Jerzy I wypowiedział słynne

słowa „Ogłaszam pierwsze międzynarodowe Igrzyska Olimpijskie w Atenach za otwarte. Niech żyją uczestniczące w nim narody! Niech żyje grecki lud!”. Igrzyska zakończyły się 15 kwietnia. Na ceremonii zamknięcia student Oxfordu George Stuart Robertson wygłosił w języku starogreckim wiersz inspirowany utworami starożytnego poety Pindara, który opiewał ówczesnych sportowców. Coubertin zauważył, że jeśli sztuka nie będzie towarzyszyła igrzyskom, to nie będą miały one pełnego wymiaru i staną się jedynie mistrzostwami świata wielu dyscyplin w jednym miejscu. Udało mu się to po części zrobić na pierwszych igrzyskach, gdzie pojawił się hymn, który wzbudził furorę. Drugim ważnym wydarzeniem było zwycięstwo Greka w biegu maratońskim, które dało igrzyskom historyczny oddech. Po zakończeniu igrzysk postulowano, aby każda następna impreza była organizowana w Grecji. Sprzeciwił się temu baron Pierre de Coubertin, który uważał, że igrzyska powinny łączyć ludzi z całego świata i odbywać się w różnych krajach. Następne igrzyska odbyły się w 1900 roku w Paryżu. Idee Coubertina nie miały wystarczającej mocy, by zapobiegać wojnom i, w przeciwieństwie do starożytnych igrzysk, podczas których przez około 1200 lat nigdy nie zaburzono czteroletniego cyklu olimpijskiego, w okresie nowożytnym, igrzyska, które miały odbyć się w Berlinie (1916), z powodu trwającej I wojny światowej nie zostały zorganizowane. Podobna sytuacja powtórzyła się jeszcze w latach 1940 i 1944 r. W pierwszym przypadku organizatorem igrzysk początkowo miało być Tokio, później Helsinki, w drugim – Londyn. Jednakże ze względu na II wojnę światową ani w 1940, ani w 1944 r. igrzyska olimpijskie się nie odbyły. Po II wojnie światowej, chociaż wciąż odwoływano się do ideałów olimpijskich głoszonych wcześniej przez Coubertina, świat sportu coraz bardziej się od nich oddalał. W 1952 r. podczas igrzysk olimpijskich w Helsinkach nie odbyły się organizowane od 1912 r. olimpijskie konkursy sztuki. W relatywnie krótkiej historii nowożytnych igrzysk olimpijskich zdarzało się, że stawały się one swoistym narzędziem w rękach polityków. Choć Coubertin zwracał bardzo dużą uwagę na „jedność mięśni i ducha”, wbrew jego ideałom, igrzyska nie były w stanie zmieniać świata i czynić go lepszym. Jednakże wydarzenia, jakie miały miejsce w Monachium, zaskoczyły nawet największych pesymistów i na zawsze zmieniły wszystkie kolejne igrzyska olimpijskie. Od tego czasu zapewnienie bezpieczeństwa uczestników olimpijskich rozgrywek stało się bardzo kosztownym priorytetem organizatorów. Nad ranem, w dniu 5 września 1972 r., ośmiu Palestyńczyków pod dowództwem Luttifa Afifa z organizacji Czarny Wrzesień zaatakowało ekipę izraelską. Napastnicy wdarli się na teren wioski olimpijskiej. Przy pomocy skradzionych kluczy terroryści weszli do mieszkań przy Connollystrasse, gdzie zakwaterowana była izraelska drużyna olimpijska. Wszyscy zostali zaskoczeni we śnie – łącznie jedenastu izraelskich sportowców – zapaśników i ciężarowców. Niestety, dwóch zostało zastrzelonych przez terrorystów podczas próby obezwładnienia napastników, a dziewięciu zostało zakładnikami. Trzy godziny po zamachu

Niemcy utworzyli komitet kryzysowy składający się z bawarskiego ministra spraw wewnętrznych Bruno Merka, federalnego ministra spraw wewnętrznych Hansa-Dietricha Genschera oraz komendanta monachijskiej policji Manfreda Schreibera, który objął dowodzenie akcją. Jeszcze tego samego ranka dostał on ulotkę z żądaniem uwolnienia 234 Palestyńczyków z izraelskich więzień – i to w ciągu trzech najbliższych godzin, czyli do 9.00 rano. Terroryci nie zgodzili się na ogromny okup ani na wymianę zakładników na przedstawicieli władz Niemiec. Niespełna kwadrans przed upływem ultimatum terroryci poinformowali, że punktualnie o godz. 9.00 przeprowadzą egzekucję pierwszego zakładnika. Schreiber, aby zyskać na czasie, udał się w towarzystwie dwóch członków MKOI do domu na Connollystrasse 31. Podczas trwających negocjacji, prowadzonych przez drzwi, rozmawiał z szefem terrorystów Luttifem Afifem. Podjęte czynności pozwoliły przesunąć „deadline” na godz. 12.00. Niestety, zainteresowanie zmaganiem sportowców przekierowało się na wypadki, które toczyły się przy Connollystrasse 31, gdzie ulokowało się tysiące dziennikarzy i stacji telewizyjnych. Godzinę przed upływem nowego ultimatum MKOI zawiesiło igrzyska. Kierujący akcją zdecydowali się więc na rozwiązanie siłowe – rozpoczęto operację „Zachód Słońca”. Zgodnie z planem, trzynastu policjantów przebranych w sportowe dresy i uzbrojonych w pistolety maszynowe HK MP-5, miało dostać się do celu przez szyby wentylacyjne. Kiedy rozpoczęli odkręcanie kratki, okazało się, że wszystko „na żywo” transmitowała telewizja. Obserwowali to też terroryci, albowiem w pokojach zakładników były telewizory. Dobrze, że w odpowiednim momencie kierujący akcją zorientowali się o tym i akcję przerwano. Od godz. 17.10 kolejne zdarzenia przebiegały z dużą zmiennością. Afif zmienił plany i zażądał podstawienia samolotu, który jego ludzi i zakładników przewiezie do Kairu. Schreiber zgodził się, postanowił wykorzystać sytuację i przenieść miejsce akcji z obiektów olimpijskich. O godz. 22.00 do podziemnego garażu przy Connollystrasse 31 podjechał niewielki busik, który podwiózł porywaczy i zakładników kilkaset metrów dalej do stojących dwóch helikopterów, którymi mieli zostać oni przetransportowani na lotnisko Fürstenfeldbruck pod Monachium, gdzie czekał Boeing 727, mający ich zabrać do Kairu. Na lotnisku dowodzący akcją Schreiber przygotował zasadzkę: ukrył on trzech policyjnych strzelców na wieży i dwóch na pasie startowym. Plan był taki, aby w momencie, kiedy Afif dokona przed lotem inspekcji samolotu, przebrani za jego załogę policjanci, wykorzystując odpowiedni moment, wyeliminują szefa zamachowców. Natomiast pięciu pozostałych strzelców miało zrobić to samo z jego kompaniami. Helikoptery, którymi lecieli zamachowcy i zakładnicy, wylądowały na lotnisku Fürstenfeldbruck pod Monachium o godz. 22.30. Jednak z pierwotnego planu ataku nic się nie udało, Afif wszedł do samolotu, ale zaraz z niego wyszedł. Jeden z policjantów strzelił do zamachowca, ale strzał nie był celny i terrorysta nawet nie został draśnięty. Sytuacja zmieniła się raptownie. Wybuchła strzelanina, która trwała ok. pół godziny. Dokładnie

o północy na lotnisko Fürstenfeldbruck wjechały wozy pancerne z policyjnymi posiłkami. W tym samym czasie doszło do dwóch eksplozji. Po chwili wozy pancerne zawróciły. O godz. 3.17 media ujawniły szczegóły masakry. Cała dziewiątka zakładników zginęła. Bardzo długo trwało zanim świat poznał szczegóły akcji policyjnej na lotnisku Fürstenfeldbruck pod Monachium. Dopiero, gdy w latach dziewięćdziesiątych XX wieku anonimowe źródło dostarczyło fragmenty utajnionego raportu policyjnego z feralnego 5 września 1972 r., można było nakreślić faktyczny przebieg zdarzeń. Pełnego odtworzenia wydarzeń podjął się Leroy Thompson, były oficer US Army, ekspert od terroryzmu, szkolący m. in. oddziały antyterrorystyczne. Podstawowym problemem, którym się zajął, było uzyskanie odpowiedzi na pytanie: jak uzbrojeni terroryści wtargnęli do wioski olimpijskiej? Oficjalnie igrzyska olimpijskie w Monachium w 1972 r. ochraniało dwa tysiące policjantów. Samą wioskę olimpijską otaczało wysokie ogrodzenie. Jednak trzydzieści lat po wojnie Republika Federalna Niemiec chciała prezentować się przyjaźnie, nie zaś jako państwo policyjne, dlatego przepisy bezpieczeństwa poluzowano. Wioska olimpijska stała dla każdego otworem. Ponadto Afif i jeden z jego kompanów zatrudnili się jako robotnicy przy budowie wioski olimpijskiej. Już wtedy planowali swoją akcję i doskonale znali rozkład pomieszczeń, a nawet mieli do nich klucze. Dalsza analiza raportu odsłoniła reakcję władz RFN na zamach. Najpierw powołały one sztab kryzysowy, na którego czele stanęli szefowie MSW Bawarii i RFN oraz szef monachijskiej policji Manfred Schreiber – dwaj politycy podatni na polityczną presję i tylko jeden fachowiec. Kolejne wnioski obnażyły jeszcze brutalniejszą prawdę o błędach popełnianych przed i w trakcie prowadzenia akcji policyjnej przez sztab i Schreibera. Niestety, nie rozpoznano słabości zamachowców. Na zdjęciach z raportu policyjnego widać, że porywacze byli zamaskowani, co świadczy o tym, że chcieli przeżyć zamach, czyli byli gotowi do ustępstw i negocjacji. Następny błąd to nieusunięcie dziennikarzy i gapiów poza obszar działań, aby nie przeszkadzali w prowadzeniu akcji i nie stali się przypadkowymi ofiarami np. wymiany ognia pomiędzy policjantami i terrorystami. Kolejny i być może najbardziej tragiczny błąd, czyli pomyłka przy ustalaniu liczby zamachowców: Jeden z negocjatorów policyjnych – Walther Tröger – ustalił ich liczbę na pięciu, a Schreiber nie zweryfikował tej informacji. Niestety, te błędy miały swoje następstwa podczas kolejnych etapów akcji. Plan zakładał zabicie Afifa i jego zastępcy tuż po inspekcji i opuszczeniu przez nich samolotu. Ukryta na lotnisku piątka policjantów – dwaj na wieży, trzej na płycie lotniska – miała wyeliminować pozostałych terrorystów. Ale przebrani za członków załogi funkcjonariusze w samolocie wstrzymali się z zastrzeleniem Afifa z obawy przed użyciem przez niego granatu wewnątrz samolotu. Obecnie dla właściwie wyszkolonych operatorów jednostek specjalnych byłaby to sytuacja niedopuszczalna. Natomiast policjantom ukrytym w wieży i na lotnisku przeszkodziły helikoptery, które przywoziły zakładników, a które stanęły do nich frontem.

Oświetliły ich reflektorami, zasłaniając jednocześnie Afifa. Nie byli strzelcami wyborowymi, ponadto nie posiadali odpowiedniej broni i noktowizorów i seryjnie pudłowali. Zamiast używać precyzyjnych sztucerów Steyr SSG 64 posiadali wyjątkowo nieprecyzyjne karabiny G3. Jednak najbardziej zaskoczyło wszystkich to, że interweniujący funkcjonariusze dopiero podczas akcji na lotnisku zorientowali się, że mają przed sobą ośmiu, a nie pięciu, terrorystów. Moment, który przesądził o niepowodzeniu akcji, przyszedł wtedy, kiedy inspekcjonujący samolot Afif zorientował się, że policjanci szykują pułapkę. Szybko go opuścił i wrócił do helikoptera, a będący w nim policjant, strzelając do Afifa, spudłował. To spowodowało, że wywiązała się wymiana ognia pomiędzy policjantami a terrorystami. Rozmieszczenie policyjnych sił było bardzo niekorzystne, gdyż trzech policjanci leżący na płycie lotniska znaleźli się pomiędzy ósemką porywaczy a dwójką pozostałych w wieży. Musieli oni wstrzymać ostrzał i w efekcie strzelało do siebie ośmiu terrorystów i trzech policjantów. Funkcjonariusze przerwali wymianę ognia, czekając na przybycie wsparcia. Kiedy policyjne wsparcie nadeszło, porywacze zaczęli strzelać do sportowców znajdujących się w obydwu helikopterach. Następnie wrzucili do jednego z nich granaty, co spowodowało eksplozję i spalenie się maszyny. W wyniku podjętych działań i splotu niekorzystnych, niezaplanowanych okoliczności podczas szturmego zginęli wszyscy zakładnicy, a także pięciu porywaczy i jeden policjant. Tragedia w Monachium spowodowała, że pojawiła się pilna potrzeba stworzenia komponentów siłowych zdolnych do podejmowania działań podczas tego typu zagrożeń. Rządy Niemiec (jak i wielu innych krajów) podjęły decyzję o sformowaniu elitarnych jednostek specjalnych, które będą odpowiednio wyszkolone i wyposażone do wykonywania najtrudniejszych operacji. W Niemczech powstało m.in. GSG-9 w Austrii Eco – Cobra, a w Polsce plutony specjalne, które przeobraziły się w służbę kontrterrorystyczną.

Fot. 1. Zamach terrorystyczny w Monachium (1972). Negocjacje policyjne z terrorystami (1).

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

Fot. 2. Zamach terrorystyczny w Monachium (1972). Negocjacje policyjne (2).
Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

Fot. 3. Zamach terrorystyczny w Monachium (1972). Negocjacje policyjne (3).

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

Fot. 4. Zamach terrorystyczny w Monachium (1972). Negocjacje policyjne (4).

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

Fot. 5. Zamach terrorystyczny w Monachium (1972). Dziennikarze zgromadzeni na jednym z dachów budynku w wiosce olimpijskiej.

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

Fot. 6. Zamach terrorystyczny w Monachium (1972). Obserwatorzy śledzący wydarzenia spoza wioski olimpijskiej.

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

Fot. 7. Zamach terrorystyczny w Monachium (1972). Policjanci przebrani za sportowców podczas próby odbicia zakładników – wyczekiwanie.

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

Fot. 8. Zamach terrorystyczny w Monachium (1972). Policjanci przebrani za sportowców podczas próby odbicia zakładników – przemieszczanie się.

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

Fot. 9. Zamach terrorystyczny w Monachium (1972). Policjanci przebrani za sportowców podczas próby odbicia zakładników – zajmowanie pozycji.

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

Fot. 10. Zamach terrorystyczny w Monachium (1972). Autobus mający przewieźć zakładników na lotnisko helikopterów w wiosce olimpijskiej.

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

Fot. 11. Zamach terrorystyczny w Monachium (1972). Helikopter podczas lotu nad wioska olimpijską.

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

Fot. 12. Zamach terrorystyczny w Monachium (1972). Helikoptery na lotnisku Fürstenfeldbruck pod Monachium, w tym jeden kompletnie spalony.

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

**Fot. 13. Zamach terrorystyczny w Monachium (1972).
Ceremonia zakończenia Igrzysk olimpijskich w Monachium w 1972 r.
– flaga olimpijska opuszczona do połowy masztu.**

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

Rozdział 2.

ATLAS – ZRZESZENIE EUROPEJSKICH JEDNOSTEK SPECJALNYCH

Grupa ATLAS zrzesza specjalne jednostki interwencyjne państw Unii Europejskiej. Inicjatorem jej utworzenia była belgijska jednostka DSU. Sama jej idea odnosi się do zwiększenia możliwości współpracy państw członkowskich Unii Europejskiej na szczeblu taktycznym i operacyjnym, a także do stworzenia konkretnych mechanizmów normatywnych, wdrażanych do systemów prawnych poszczególnych państw, stanowiących podstawę dla rozwoju przyszłej współpracy. Formalne powstanie grupy datuje się na 15 października 2001 roku, kiedy w Brukseli odbył się szczyt dowódców piętnastu europejskich jednostek antyterrorystycznych. Podczas spotkania, dowódcy elitarnych jednostek UE jednogłośnie wyrazili wolę jej powołania, definiując jednocześnie główne założenia grupy oraz zasady jej funkcjonowania. Pierwsze spotkanie z udziałem przedstawiciela Polski miało miejsce w Madrycie, w dniach 15–16 grudnia 2004 roku, zaś rozszerzenie Unii Europejskiej – które nastąpiło 1 maja 2004 roku – pozwoliło na oficjalne włączenie do grupy ATLAS nowych, w pełni uprawnionych członków, w tym również Polski. Oficjalne podpisanie konwencji grupy nastąpiło w Brukseli, 29 listopada 2005 roku. Aktualnie ATLAS stanowi oficjalny projekt UE podległy Grupie Zadaniowej Szefów Policji, ponieważ wszelkie decyzje podejmowane na Forum Atlasu zatwierdzone są przez PCTF. Ciągłość funkcjonowania ATLAS-u zapewniona jest poprzez środki finansowe Unii Europejskiej.

Rys. 1. Logo grupy ATLAS.

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

SKŁAD GRUPY ATLAS

W dniach 30 i 31 października 2001 roku powołana została grupa zadaniowa ATLAS, która miała umożliwić wymianę informacji, oraz współpracę pomiędzy policyjnymi jednostkami kontrterrorystycznymi. Powstała z inicjatywy jednostki policyjnej DSU, a wspierana jest również przez wojskowe jednostki kontrterrorystyczne. W jej skład obok Wielkiej Brytanii (SO19) i Irlandii (ERU) wchodzi również: Austria (COBRA), Belgia (DSU), Bułgaria (SOBT), Cypr (EAO), Czechy (URNA), Dania (AKS), Estonia (KOMMANDO K), Finlandia (KARHU), Francja (GING, RAID), Niemcy (GSG-9, SEK, BWL), Grecja (EKAM), Rumunia (SIIAS), Węgry (TESZ), Włochy (GIS, NOCS), Łotwa (OMEGA), Litwa (Aras), Luxemburg (USP), Malta (SAG), Norwegia (DELTA), Holandia (DSI), Polska (BOA), Portugalia (GOE), Słowacja (UOU), Słowenia (RED PANTHER), Szwajcaria (LEU, ENZIAN, GI, SKORPION), Hiszpania (GEO, UEI), Szwecja (NI). W dniu podpisania konwencji grupy, w jej skład wchodziło 28 jednostek z 25 krajów Unii Europejskiej (rys. 2); obecnie jest to już 38 specjalnych jednostek policyjnych powołanych do fizycznego zwalczania terroryzmu z 32 różnych państw. W pracach ATLAS-u uczestniczą także przedstawiciele jednostek, reprezentanci państw spoza Unii Europejskiej – nie mają oni prawa głosu oraz nie korzystają z unijnych środków finansowych. Ich obecność poszerza jednak potencjał grupy o możliwość bieżącej współpracy z krajami spoza Wspólnoty Europejskiej.

ETAPY WSPÓŁPRACY SPECJALNYCH JEDNOSTEK INTERWENCYJNYCH W RAMACH SIECI ATLAS

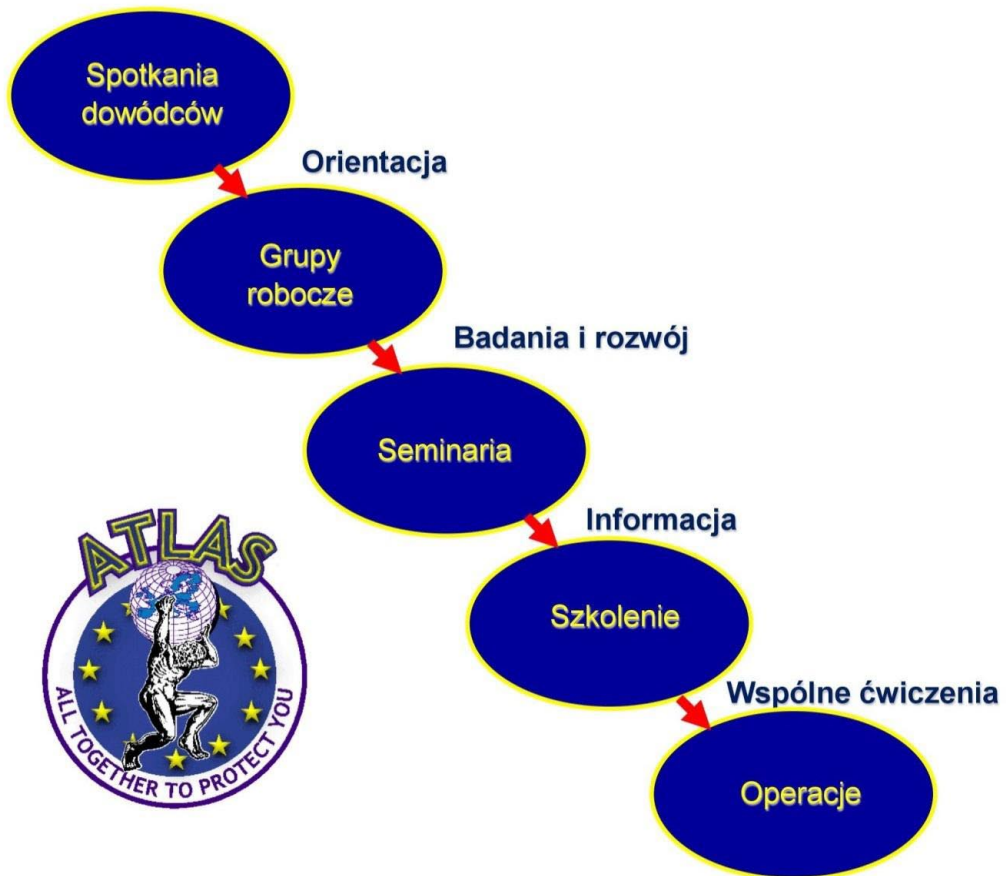
Celem sieci ATLAS jest rozwijanie współpracy między jednostkami specjalnymi krajów Unii Europejskiej oraz zwiększanie ich umiejętności i efektywności działania. Zarządzanie grupą oparte jest na instytucji przewodniczącego i Rady Zarządzającej. Przewodniczący są wybierani spośród dowódców – członków ATLAS-u – i sprawują tę funkcję honorowo (nie pobierając żadnego uposażenia). Daje to nie tylko prestiż, ale także możliwości wypracowania sobie bliższych relacji z innymi krajami członkowskimi. Przewodniczący koordynuje funkcjonowanie ATLAS-u, zatwierdza plany jego funkcjonowania, programy spotkań, ocenia prace powołanych grup roboczych i wydaje na ich temat opinie. Jego pracę wspomaga Biuro Wykonawcze ATLAS-u, pomocne w czynnościach administracyjnych, takich jak organizowanie posiedzeń, konsultacje, koordynacja wspólnych działań, a także sfera *public relations*. Ważne, wiążące decyzje zapadają większością głosów, podczas głosowania na zebraniach dowódców (forum ATLAS-u), które zbiera się dwa razy w roku.

Rys. 2. Skład grupy ATLAS po podpisaniu jej konwencji w roku 2005.

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

Ustalane są wówczas priorytety i plany działania grupy. Równoległe pracują powołane grupy robocze, których zadaniem jest wypracowanie jednolitych standardów działania. Wyniki ich pracy przekazywane są w toku prowadzonych szkoleń i wspólnych ćwiczeń, celem ostatecznym jest przygotowanie do wspólnego realizowania zadań bojowych. Cykl ten graficznie prezentuje rys. 3.

Rys. 3. Kolejne etapy współpracy w ramach grupy ATLAS.

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

W ramach grup roboczych współpracują ze sobą eksperci z różnych krajów Europy, a ich zadaniem jest wypracowanie jednakowych zasad taktycznych i procedur postępowania, dotyczących działań bojowych jednostek interwencyjnych, podzielonych na poszczególne segmenty działań specjalnych. Każda z sekcji rozwija optymalne metody, taktykę i procedury w danej dziedzinie, którymi dzielą się później z pozostałymi członkami grupy. W ten sposób jednostki specjalizujące się w określonych typach działań bojowych mogą przekazywać specjalistyczną wiedzę zagranicznym partnerom. Opracowane koncepcje, a także **propozycje dotyczące szkoleń i projektów, koordynowane są przez kierowników grup roboczych, tworzących Radę Zarządzającą, ostateczne decyzje zapadają podczas forum dowódców.**

W projekcie ATLAS oficjalnie uruchomionych zostało pięć europejskich grup roboczych:

- „Budynki” – zdobywanie obiektów stałych, jej liderem jest EKO COBRA, a jednym z członków BOA;
- „Transport” – zdobywanie środków transportu lądowego (autobusy, pociągi), jej liderem jest RAID . W odniesieniu do działań prowadzonych w metrze przewodzi brytyjska CO19;
- „Morska” – taktyka wodna, przeznaczona dla działań morskich, jej liderem jest GSG9;
- „Samoloty” – zdobywanie statków powietrznych, jej liderem jest GIGN;
- „Wejścia” – pokonywanie przeszkód budowlanych (np. drzwi) za pomocą urządzeń technicznych i technik wybuchowych, jej liderem jest DSU.

Dodatkowo powołano kolejne gremia (fora) skupione na wyspecjalizowanych tematach np. strzelców wyborowych i negocjacji policyjnych. Także strona polska bierze aktywny udział w ich pracach. Celem projektu jest stałe podnoszenie poziomu profesjonalizmu należących do niego jednostek, prowadzenie wspólnych badań, a w konsekwencji – doskonalenie taktyki i techniki działań oraz ujednolicenie standardów i procedur na gruncie unijnym. Wszystko to ma prowadzić do osiągnięcia przez poszczególne jednostki interwencyjne wysokiego poziomu przygotowania do prowadzenia działań bojowych, a w razie potrzeby – ma pozwolić jednostkom z różnych państw członkowskich Unii przygotować się do udzielenia skoordynowanego wsparcia w przypadku zaistnienia poważnego zagrożenia terrorystycznego. Wypracowane standardy, a także wymiana najlepszych praktyk odbywa się w trakcie wspólnych działań edukacyjnych i szkoleniowych: ćwiczeń, warsztatów i seminariów. Praktyczne współdziałanie jednostek z różnych państw członkowskich ma miejsce w ramach organizowanych symulacji zdarzeń o charakterze terrorystycznym. Szkolenie oparte na wspólnych standardach powinno umożliwić ewentualne rozwinięcie współpracy do poziomu operacyjnego podczas zdarzeń o charakterze terrorystycznym, oblężenia, wzięcia zakładników, pościgów transgranicznych czy innych poważnych zakłóceń porządku publicznego.

Kluczową formą współpracy jednostek specjalnych w ramach grupy ATLAS pozostaje możliwość podejmowania wspólnych interwencji lub udzielanie innej pomocy, mającej na celu radzenie sobie z poważną sytuacją kryzysową o charakterze terrorystycznym na terytorium któregośkolwiek państwa członkowskiego. Pomoc taka może polegać zarówno na fizycznym udziale grup szturmowych zagranicznej jednostki w działaniach bojowych, jak również na wykorzystaniu sprzętu, będącego w jej posiadaniu, czy wiedzy eksperckiej i wsparciu sztabu dowódcy operacji. Przyjmować więc może również formy doradztwa albo ekspertyz sporządzanych przez wyspecjalizowane kadry innego kraju.

PRAWNE PODSTAWY WSPÓLDZIAŁANIA SPECJALNYCH JEDNOSTEK INTERWENCYJNYCH

Najważniejszą formą współpracy w ramach grupy ATLAS jest możliwość wzajemnego wspierania się siłami i środkami oraz prowadzenia wspólnych operacji o znacznym stopniu skomplikowania. Umożliwiają to wprowadzone w roku 2008 decyzje Rady Unii Europejskiej:

- w sprawie intensyfikacji współpracy transgranicznej, szczególnie w zwalczaniu terroryzmu i przestępczości transgranicznej,
- w sprawie wdrożenia poprzedniej inicjatywy,
- w sprawie usprawnienia współpracy pomiędzy specjalnymi jednostkami interwencyjnymi państw członkowskich Unii Europejskiej w sytuacjach kryzysowych.

Forma tych przepisów, w postaci decyzji Rady UE, stanowi o ich wysokiej randze, zobowiązującej kraje członkowskie do dostosowania własnych wewnętrznych przepisów. Ich wiążąca moc stanowi zatem podstawowe narzędzie, umożliwiające współdziałanie policyjnych jednostek specjalnych UE.

Udział polskich funkcjonariuszy w realizacji zadań służbowych poza granicami kraju umożliwia zapis artykułu 145a *Ustawy o Policji*. W myśl jego zapisów, polski policjant może zostać delegowany do pełnienia służby poza granicami państwa w celu realizacji zadań w kontyngencie policyjnym wydzielonym do udziału w:

- misji pokojowej;
- akcji zapobiegania aktom terroryzmu lub ich skutkom;
- akcji ratowniczej i poszukiwawczej lub humanitarnej;
- szkoleniu i ćwiczeniach policyjnych;
- przedsięwzięciach reprezentacyjnych.

Do wykonywania obowiązków służbowych na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej funkcjonariuszy i pracowników Policji uprawnia art. 145 pkt. h *Ustawy o Policji*, w świetle którego mogą oni realizować zadania:

- w formie wspólnych patroli lub innego rodzaju wspólnych operacji w celu ochrony porządku i bezpieczeństwa publicznego oraz zapobiegania przestępczości;
- w formie udzielania wsparcia w związku ze zgromadzeniami, imprezami masowymi lub podobnymi wydarzeniami, klęskami żywiołowymi oraz poważnymi wypadkami w celu ochrony porządku i bezpieczeństwa publicznego oraz zapobiegania przestępczości;

w ramach udzielania pomocy przez specjalną jednostkę interwencyjną, o której mowa w Decyzji Rady 2008/617/WSiSW w sprawie usprawnienia współpracy pomiędzy specjalnymi jednostkami interwencyjnymi państw członkowskich Unii Europejskiej w sytuacjach kryzysowych.

Z kolei zasady udziału zagranicznych funkcjonariuszy lub pracowników we wspólnej operacji na terytorium Polski określa *Ustawa z dnia 7 lutego 2014 r. o udziale zagranicznych funkcjonariuszy lub pracowników we wspólnych operacjach lub wspólnych działaniach ratowniczych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej*. Przewiduje ona wspólne działania prowadzone na terytorium naszego kraju z udziałem zagranicznych funkcjonariuszy lub pracowników państw członkowskich Unii Europejskiej lub innych państw stosujących ustalenia Schengen, m. in. w ramach udzielania pomocy przez specjalną jednostkę interwencyjną, o której mowa w Decyzji Rady 2008/617/WSiSW z dnia 23 czerwca 2008 r. Ustawa określa m. in. warunki wystąpienia strony polskiej z wnioskiem o udział zagranicznych funkcjonariuszy lub pracowników we wspólnej operacji, wskazuje organy do tego uprawnione, zawartość takiego wniosku, a także zasady koordynacji wspólnej operacji, nadzoru nad nią, ochrony prawnej przysługującej zagranicznym funkcjonariuszom lub pracownikom i ich uprawnienia. Należy przy tym podkreślić, że funkcjonariusze państwa wysyłającego podlegają prawu państwa przyjmującego, ono również ponosi odpowiedzialność za ich działania. Wykonują przy tym polecenia właściwego organu państwa przyjmującego.

PLATFORMA KOMUNIKACYJNA GRUPY ATLAS

Istotnym narzędziem, wspomagającym współpracę w ramach grupy ATLAS, jest **Platforma Komunikacyjna** – aplikacja internetowa udostępniana przez Europejski Urząd Policji. Europol pomaga państwom członkowskim, zapewniając w ten sposób możliwość bezpiecznej wymiany informacji i współpracy eksperckiej. Agencja ponosi odpowiedzialność za prawidłowe działanie systemu pod względem technicznym i operacyjnym oraz zapewnia zgodność jego eksploatacji z obowiązującymi przepisami, a w szczególności gwarantuje prawidłowe wdrożenie środków w zakresie bezpieczeństwa danych. W ramach *Europol Platform for Experts* udostępnia bezpieczne środowisko wymiany informacji, tworząc jeden wspólny obszar, dostępny dla policyjnych ekspertów różnych specjalności z różnych krajów dzięki jednemu logowaniu do systemu. Umożliwia w ten sposób dostęp do specjalistycznej wiedzy w dwudziestu pięciu obszarach tematycznych, w tym zagadnień operacji specjalnych i jednostek antyterrorystycznych, obsługując w tym zakresie grupę zadaniową ATLAS. Dostarcza zatem na potrzeby ATLAS-u infrastrukturę

przetwarzającą informacje oraz świadczy usługi utrzymania platformy w Internecie, ATLAS z kolei zarządza dostępem do platformy oraz odpowiada za umieszczane na niej informacje.

Platforma służy wymianie doświadczeń i informacji pomiędzy członkami ATLAS-u. Przedstawiciel każdej jednostki posiada dostęp do platformy, poprzez specjalnie zabezpieczone łącze internetowe oraz indywidualne hasła dostępu. Jej obsługą, ze strony poszczególnych jednostek, zajmują się wyznaczeni edytorzy, specjalnie przygotowani do pełnienia tej funkcji. Ich szkolenie odbywa się systematycznie od kilku lat, a jeden z jego etapów zorganizowany był również w Polsce.

PRZYKŁADY WSPÓLNYCH ĆWICZEŃ I SZKOLEŃ REALIZOWANYCH W RAMACH GRUPY ATLAS

Stworzenie odpowiednich standardów, procedur działania i instrumentów współpracy to pierwszy krok na drodze do zwiększania sprawności operacyjnej jednostek specjalnych zrzeszonych w grupie ATLAS. Kolejnym jest ich rozpropagowanie wśród członków grupy. Odbywa się to w ramach różnorodnych szkoleń i warsztatów taktycznych, zaś sprawdzianem ich skuteczności są wspólne, międzynarodowe ćwiczenia, realizowane z udziałem połączonych sił.

Pierwsza demonstracja możliwości interwencyjnych współpracujących ze sobą jednostek specjalnych różnych krajów Europy (Belgia – DSU, Niemcy – GSG9, Francja – GIGN, Szwecja – CTU, Holandia – BBE) miała miejsce 12 października 2004 r. w Holandii. Jej celem było zdobycie jednostki pływającej w porcie Rotterdam. Wzięło w niej udział przeszło 120 uczestników. W charakterze obserwatorów uczestniczyli szefowie policji poszczególnych państw członkowskich. Duże, międzynarodowe ćwiczenia na morzu – „Octopus 2007” – odbyły się również we wrześniu 2007 r. w porcie w Ostendzie (Belgia). Łącznie uczestniczyło w nich 300 policjantów z Belgii, Danii, Niemiec, Szwecji i Hiszpanii. Ich zadaniem było symulowane odbicie promu pasażerskiego, z wykorzystaniem łodzi i śmigłowców. Podobny charakter miały ćwiczenia w Rostocku (Niemcy) w 2010 roku, które zgromadziły 400 uczestników. Ich tematem było odbicie porwanego statku pasażerskiego.

Pod koniec października 2010 roku odbyły się kolejne wspólne ćwiczenia antyterrorystyczne grupy ATLAS o nazwie „Baltic Sea Storm 2010”. Przeprowadzono je na wodach Zatoki Maklemburskiej w Niemczech, a uczestniczyli w nich przedstawiciele jednostek ze Szwecji (NL), Francji (GIGN), Hiszpanii (GEO), Belgii (DSU), Danii (AKS). Organizatorami i gospodarzami ćwiczeń były jednostki niemieckie (SEK i GSG 9). Dowódcy pozostałych jednostek interwencyjnych pełnili role obserwatorów oraz

brali udział w pracach sztabu operacji, w szczególności przy wypracowaniu decyzji dotyczącej sposobu rozwiązania sytuacji kryzysowej.

Na lotnisku w Nicei (Francja), w dniach 23–30 maja 2010 roku, GIGN podjęła się organizacji warsztatów, których tematyka obejmowała uwalnianie zakładników z porwanego samolotu pasażerskiego. Szkolenie zorganizowane było z ogromnym rozmachem, a do dyspozycji ćwiczących oddano najpopularniejsze modele samolotów (Boeing 747, Boeing 777, Airbus A 320 i A 340).

W dniach 30 maja–4 czerwca 2010 r. w Atenach odbyły się kolejne ćwiczenia taktyczne grupy ATLAS – “Hermes”. Wzięły w nich udział jednostki kontrterrorystyczne z Grecji (EKAM), Włoch (NOCS), Czech (URNA), Francji (RAID), Irlandii (GARDA), Wielkiej Brytanii (CO-19) oraz dowódcy innych jednostek specjalnych, zrzeszonych w ramach ATLAS-u, w charakterze obserwatorów. Jednostką wiodącą była jednostka policji greckiej – EKAM. Celem ćwiczeń była operacja ratunkowa uwalniania zakładników przetrzymywanych w pociągu.

Scenariusz największych – jak dotąd – ćwiczeń antyterrorystycznych w Unii Europejskiej, jakie odbyły się w dniach 17–18 kwietnia 2013 roku, obejmował skoordynowany atak na obiekty reprezentujące różne dziedziny życia publicznego: **elektrownie, szkoły, sklepy i transport publiczny w dziewięciu krajach unijnych:** Austrii, Belgii, Irlandii, Łotwie, Słowacji, Hiszpanii, Szwecji, Rumunii i we Włoszech. Manewry nazwano *Common Challenge*, co najlepiej oddaje istotę funkcjonowania grupy ATLAS. W ćwiczeniach wzięło łącznie udział 2250 policjantów i 36 różnych jednostek specjalnych. Ich zadaniem była reakcja na zagrożenia, jakie sprowadziła fikcyjna organizacja terrorystyczna *Global Liberation Army*, organizując – w różnych zakątkach Europy – sytuacje wzięcia zakładników (fot. 2–3). W każdym przypadku realizowano inny scenariusz, umożliwiając różnym jednostkom specjalnym przećwiczenie wspólnych działań ratunkowych.

Jednostki antyterrorystyczne z pięciu krajów, tj. z Niemiec, Belgii, Hiszpanii, Szwecji oraz Holandia, jako gospodarza ćwiczeń, a także Marynarka Królewska Holandii, w dniach 15–18 września 2014 roku trenowały na Morzu Wattowym przejmowanie kontroli nad promem pasażerskim i uwalnianie zakładników wziętych przez terrorystów. 175 antyterrorystów (fot. 4) dysponowało łodziami motorowymi, skuterami wodnymi i śmigłowcami. W ćwiczeniu wzięło również udział 450 statystów, odgrywających role sprawców i ofiar.

Na początku października 2015 roku w Estonii miała miejsce symulacja międzynarodowych działań specjalnych jednostek interwencyjnych – ATHOS 2015. Jej celem było wspólne wykonanie zadania taktycznego oraz wymiana doświadczeń w zakresie rozwiązywania dużych sytuacji zakładniczych. Łącznie uczestniczyło w niej prawie 150 osób. Poza Estonią, udział w ćwiczeniach wzięli policjanci z Łotwy, Litwy, Polski, Finlandii, Niemiec, Francji i Stanów Zjednoczonych, a także obserwatorzy z innych krajów.

Allied Terrorism Hinderig Operation Simulation na stałe weszły do kalendarza przygotowań antyterrorystycznych Estonii. W sierpniu 2016 roku powtórzono je w Tallinie z jeszcze większym rozmachem. W ćwiczeniach pod akronimem ATHOS 2016 wzięło udział 20 grup interwencyjnych z 15 państw, w tym: Niemiec (SEK Baden-Württemberg), Polski (BOA KGP), Litwy (ARAS), Łotwy (OMEGA), Finlandii (Osasto Karhu), Francji (RAID), Wielkiej Brytanii (SCO19), Estonii (K-Komando oraz wojskowe siły specjalne – ESTSOF- EOG), Austrii (EKO Cobra), USA (FBI HRT), Szwecji (Nationella Insatsstyrkan), Słowenii (SEP Red Panther). Plan obejmował neutralizację terrorystów (fot. 5) i ewakuację poszkodowanych, jak również wykorzystanie służb ratunkowych i szpitali.

Ćwiczenia organizowane w ramach grupy ATLAS odbywały się także w Polsce. W dniach 21–23 maja 2009 roku odbyły się manewry zgrywające pod kryptonimem „Bombowy Maj 09”. Gospodarzem ćwiczeń, w których udział wzięło około 200 osób, było Biuro Operacji Antyterrorystycznych KGP, a wspólnie z nimi ćwiczyli antyterrorysty z Austrii (EKO COBRA), Portugalii (GOE), Litwy (ARAS), Słowacji (LYNX) oraz Słowenii (RED PANTHER). Obserwatorami byli przedstawiciele kilkunastu innych jednostek specjalnych zrzeszonych w grupie ATLAS.

Polska, jako jeden z krajów odpowiedzialnych za wypracowanie jednolitych rozwiązań negocjacyjnych, współorganizowała w dniach 7–11 września 2009 r., w Centrum Szkolenia Policji w Legionowie, spotkanie negocjatorów policyjnych Unii Europejskiej z dwudziestu czterech jednostek zrzeszonych w grupie ATLAS. Zaprezentowali oni krajowe systemy negocjacji, opisali zdarzenia, w których brali udział, oraz systemy szkolenia negocjatorów policyjnych. Konferencja przyjęła nazwę „Siła Słów”, przyczyniając się do rozwoju nowych strategii negocjacyjnych, realizowanych równolegle do działań bojowych, zmierzających do rozwiązania sytuacji kryzysowej.

W związku ze współorganizowaniem przez Polskę oraz Ukrainę w 2012 roku Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej, w roku poprzedzającym tę imprezę sportową, przeprowadzono ćwiczenia oraz warsztaty dla jednostek specjalnych skupionych wokół grupy roboczej *Budynki*. Ich celem była wymiana doświadczeń zdobytych podczas zabezpieczania masowych imprez sportowych, jak również wypracowanie metod reagowania na rozmaite zagrożenia, w tym masową na sytuację zakładniczą, na działania terrorystów-samobójców oraz na zagrożenia CBRN. Policyjni antyterrorysty z Polski (BOA), Austrii (EKO Cobra), Słowenii (RED PANTHER), Słowacji (LYNX), Litwy (Aras), Portugalii (GOE) i Francji (RAID) w dniach 27–28 września 2011 roku trenowali odbijanie zakładników z rąk terrorystów na Stadionie Narodowym oraz w innych miejscach Warszawy i okolic. Założenia ćwiczeń pod nazwą „Game Day” obejmowały m. in. działania bojowe w strefie skażonej chemicznie, dekontaminację oraz elementy bezpiecznej ewakuacji i ratownictwa medycznego. Ponadto realizowano działania związane z odbijaniem zakładników przetrzymywanych w autobusie, a strzelcy wyborowi ćwiczyli współdziałanie z zespołami szturmowymi

podczas dużych operacji. Ćwiczeniom przypatrywali się przedstawiciele czternastu jednostek kontrterrorystycznych z Europy oraz dowódcy pododdziałów antyterrorystycznych z miast polskich, w których odbywały się mecze podczas turnieju piłkarskiego EURO 2012.

W ramach międzynarodowych ćwiczeń specjalnych jednostek interwencyjnych w dniach 6–8 czerwca 2016 r. w Warszawie ćwiczyli przedstawiciele Słowacji, Szwecji, Czech, Szwajcarii, Rumunii, Węgier, Wielkiej Brytanii, Estonii i Belgii. Wspólnie z nimi zdania realizowali policjanci kontrterrorystyci z całej Polski oraz Jednostka Wojskowa GROM. Ćwiczenia przeprowadzono w bardzo realistycznych warunkach w centrum handlowym „Złote Tarasy”, w wieżowcu oraz w metrze (fot. 6). Brało w nich udział około 400 pozorantów i ponad 230 funkcjonariuszy.

W dniach 12–16 września 2016 r. na terenie obiektów poligonowych Ośrodka Poligonowego Wojsk Lądowych w Wędrzynie zostały przeprowadzone warsztaty, których tematem przewodnim było wykorzystanie strzelca wyborowego w operacjach kontrterrorystycznych z pokładu śmigłowca (fot. 7) oraz z łodzi. Całe przedsięwzięcie zostało podparte wykładami z zakresu balistyki, jak również aspektów prawnych wykorzystania strzelca wyborowego w Polsce, zwłaszcza, że w przypadku realnego współdziałania poszczególnych jednostek UE jednostka uczestnicząca na terenie państwa gospodarza musi respektować przepisy obowiązujące w kraju, do którego przybyła. Uczestnikami przedsięwzięcia byli przedstawiciele dwudziestu jeden państw Unii Europejskiej, zrzeszeni w grupie ATLAS: Austrii, Belgii, Bułgarii, Cypru, Czech, Estonii, Finlandii, Grecji, Hiszpanii, Holandii, Łotwy, Luksemburga, Litwy, Niemiec, Norwegii, Portugalii, Rumunii, Szwajcarii, Szwecji, Węgier, Włoch oraz funkcjonariusze z BOA.

Kolejnym przykładem podejmowanych inicjatyw szkoleniowych są ogólnoeuropejskie ćwiczenia kontrterrorystyczne „Common Challenge ATLAS 2018”, zorganizowane przez wspólny zespół interwencyjny z kilku państw członkowskich. Podczas działań w konkretnych sytuacjach, współpracowało ze sobą jednocześnie kilka jednostek współdziałających ze sobą w ramach współpracy regionalnej w ramach sieci ATLAS. W trakcie ćwiczeń policjanci byli wspomagani również przez funkcjonariuszy Państwowej Straży Pożarnej, Pogotowia Ratunkowego, Lotniczego Pogotowia Ratunkowego, Irlandia (ERU), oraz Wielka Brytania (SO19), które wspólnie uczestniczyły w ćwiczeniach na morzu i lądzie, których scenariusz przewidywał uprowadzenie statku. Ćwiczenia zakładały następujące scenariusze:

- atak na system transportu metra (Polska),
- sytuacja z zakładnikami na pokładzie samolotu (Hiszpania), jednostki: UEL (Hiszpania), GIGN (Francja), DSU (Belgia), GIS (Włochy), GEO (Hiszpania), GOE i GNR (Portgalia),
- atak terrorystyczny w trakcie imprezy masowej (Słowacja), jednostki: LYNX (Słowacja), Cobra (Austria), URNA (Czechy), TEK (Węgry), RED PANTHER (Słowenia), SIU (Chorwacja),

- działania na morzu i lądzie, uprowadzenie statku (Islandia), jednostki: VIKING (Islandia), ERU (Irlandia), PSNI (Irlandia Północna), SCO 19 (Wielka Brytania),
- atak terrorystyczny z wykorzystaniem broni chemicznej (Niemcy), jednostki: SEK (BW-Niemcy), USP (Luksemburg), RAID (Francja), SIU (Szwajcaria), NOCS (Włochy),
- porwanie autobusu, pościg transgraniczny (Grecja), jednostki: EKAM (Grecja), EAO (Cypr), SOBT (Bułgaria), SIAS i BSIJ (Rumunia),
- szeroko zakrojone działania kontrterrorystyczne na Morzu Bałtyckim, jednostki: GSG 9 (Niemcy), DSI (Holandia), NI (Szwecja), AKS (Dania), DELTA (Norwegia), KARHU (Finlandia).

W dniach 3–9 kwietnia 2022 roku funkcjonariusze doskonalili swoje umiejętności w największym ośrodku treningowym w Europie – European Security Academy koło Poznania. Wyjazd zorganizowany został przez Centralny Pododdział Kontrterrorystyczny Policji BOA pod kryptonimem „BOA SHOOTING WORKSHOP”. W warsztatach wzięło udział 24 uczestników z 10 krajów Unii Europejskiej oraz USA. Ćwiczenia były przeprowadzone zarówno w dzień jak i w nocy pod ścisłym nadzorem instruktorów BOA. Strzelano z broni krótkiej i długiej do tarcz ustawionych w różnych odległościach (broń krótka – głównie GLOCK, broń długa: HK-416, SIG MCX, G-36K, SIG-553 i BT APC556). Umiejętności strzeleckie były również doskonalone w powietrzu z pokładu policyjnego śmigłowca Black Hawk, strzelano do celów umieszczonych wewnątrz w zwisie jak i w trakcie lotu. W trakcie szkolenia wypracowywane zostały mechanizmy reagowania na zdarzenia o charakterze terrorystycznym i indywidualne umiejętności strzeleckie operatorów.

**Fot. 14. Wspólne ćwiczenia grupy ATLAS.
Odbijanie zakładników przetrzymywanych w samolocie.**

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

Fot. 15. Wspólne ćwiczenia grupy ATLAS. Pozycja wyjściowa do szturmu.

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

Fot. 16. Wspólne ćwiczenia grupy ATLAS.. Działania z wykorzystaniem pojazdów specjalnych.

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

Fot. 17. Wspólne ćwiczenia grupy ATLAS. Działania szturmowe na wodzie.
Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

Fot. 18. Wspólne ćwiczenia grupy ATLAS.. Działania grupy szturmowej.
Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

Fot. 19. Wspólne ćwiczenia grupy ATLAS. Odbijanie zakładników w metrze.

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

Fot. 20. Wspólne ćwiczenia grupy ATLAS. Stanowisko operacyjne strzelca wyborowego na pokładzie śmigłowca.

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

Rozdział 3.

SŁUŻBA KONTRTERRORYSTYCZNA POLSKIEJ POLICJI

Realizując swe codzienne zadania, pododdziały kontrterrorystyczne przeciwdziałają zagrożeniom o znacznym ciężarze gatunkowym, jakie stanowią terroryzm i przestępczość zorganizowana. Zarówno centralny pododdział kontrterrorystyczny Policji, jak też pododdziały szczebla lokalnego wielokrotnie przechodziły więc głębokie zmiany strukturalno-etatowe. W ciągu wielu lat charakterystyczny był dla nich brak stabilizacji organizacyjnej i finansowej, co nie sprzyjało prawidłowemu rozwojowi i przygotowaniu do wykonywania trudnych zadań. Te zaś obejmują konieczność podejmowania interwencji o najwyższym stopniu niebezpieczeństwa, jak też wykonywanie innych zadań policyjnych, wymagających specjalnych umiejętności lub specjalistycznego wyposażenia.

Rys. 4. Logo Centralnego Pododdziału Kontrterrorystycznego Policji.

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

Decyzję o powołaniu w naszym kraju policyjnych sił specjalnych poprzedziła wizyta delegacji polskiego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w Finlandii. Tam zaprezentowano jej nowo powstałą jednostkę specjalną „Karhu”, utworzoną w 1975 roku. Fiński pierwowzór nie był strukturą etatową, a jego członkowie służyli w różnych jednostkach fińskiej policji, przechodząc wspólne szkolenie w zakresie działań bojowych, związanych z zatrzymywaniem uzbrojonych przestępców, sytuacjami zakładniczymi itp. W oparciu o wnioski przedstawione przez członków delegacji, w Polsce podjęto decyzję o utworzeniu jednostki o podobnym charakterze, zbudowanej jednak na strukturze etatowej.

Pierwsza w Polsce jednostka przeznaczona do zadań specjalnych, usytuowana poza strukturami sił zbrojnych, została utworzona 28 lutego 1976 roku jako Wydział Zabezpieczenia Komendy Stołecznej Milicji Obywatelskiej.

W Polsce prowadzenie działań kontrterrorystycznych to jedno z podstawowych zadań Policji, zaś specjalistycznymi siłami, o których mowa w przywołanej definicji, są pododdziały kontrterrorystyczne Policji. Są to wyodrębnione w strukturze Policji etatowe jednostki organizacyjne, odpowiednio przeszkolone i wyposażone do działań o charakterze specjalnym, a zasadniczym celem ich utrzymywania jest przygotowanie Policji do fizycznego zwalczania aktów terrorystycznych, w tym fizycznej reakcji na fakt popełnienia przestępstwa o takim charakterze. 4 kwietnia 2019 r., obok służb: kryminalnej, śledczej, spraw wewnętrznych, prewencyjnej oraz wspomagającej działalność Policji w zakresie organizacyjnym, logistycznym i technicznym, wprowadzono w Policji także służbę kontrterrorystyczną, odpowiedzialną za prowadzenie działań kontrterrorystycznych oraz wspieranie działań jednostek organizacyjnych Policji w warunkach szczególnego zagrożenia lub wymagających użycia specjalistycznych sił i środków oraz specjalistycznej taktyki działania. Składają się na nią Centralny Pododdział Kontrterrorystyczny Policji BOA (BOA) oraz samodzielne pododdziały kontrterrorystyczne Policji, umiejscowione w Białymstoku, Bydgoszczy, Gdańsku, Gorzowie Wielkopolskim, Katowicach, Kielcach, Krakowie, Lublinie, Łodzi, Olsztynie, Opolu, Poznaniu, Radomiu, Rzeszowie, Szczecinie, Warszawie i Wrocławiu (rys. 5).

CENTRALNY ODWÓD ANTYTERRORYSTYCZNY I SŁUŻBA KONTRTERRORYSTYCZNA

Z dniem 15 lipca 2015 roku, zarządzeniem Komendanta Głównego Policji, powołano w Policji centralny odwód antyterrorystyczny Komendanta Głównego Policji (COAT KGP), na który złożyły się jednostki oraz komórki antyterrorystyczne Policji, a także etatowe komórki minersko-pirotechniczne. Decyzję o uruchomieniu COAT

Rys. 5. Elementy składowe służby kontrterrorystycznej Policji.

Źródło: W. Zubrzycki, *Policyjny system fizycznego zwalczania terroryzmu – aspekt organizacyjny*, [w:] M. Fałdowski, P. Kardela (red.), *Dawniej niż wczoraj – 100 lat polskiej Policji*, Szczytno 2019, s. 192.

KGP podejmuje komendant główny Policji lub upoważniony zastępca komendanta głównego Policji, gdy realizacja zadań wymaga użycia sił i środków więcej niż jednego pododdziału antyterrorystycznego Policji (rys. 6) lub komórki minersko-pirotechnicznej Policji, realizowanych w ramach operacji policyjnej lub w przypadku ogłoszenia drugiego stopnia alarmowego określonego w zarządzeniu Prezesa Rady Ministrów w sprawie wykazu przedsięwzięć i procedur systemu zarządzania kryzysowego lub wprowadzenia trzeciego stopnia alarmowego określonego w decyzji Ministra Spraw Wewnętrznych w sprawie ustalania sposobu i trybu wprowadzenia, zmiany lub odwołania stopnia alarmowego.

Rys. 6. Przykładowe kierunki współdziałania pododdziałów antyterrorystycznych Policji w ramach centralnego odwołu antyterrorystycznego KGP.

Źródło: opracowanie własne.

Z wnioskiem do komendanta głównego Policji o uruchomienie COAT KGP może wystąpić Komendant Centralnego Biura Śledczego Policji, komendant wojewódzki (Stołeczny) Policji lub upoważniony zastępca komendanta. Jako dowódcę centralnego odwołu antyterrorystycznego KGP wskazano dowódcę lub zastępcę dowódcy BOA. Opracowano również nowy katalog zadań dla samodzielnego pododdziału antyterrorystycznego Policji, do zakresu działania którego należy w szczególności:

- przygotowanie i prowadzenie działań bojowych zmierzających do fizycznego zwalczania terroryzmu lub podejmowanych w przypadku wystąpienia bezpośredniego zagrożenia życia i zdrowia ludzi;
- przygotowanie i prowadzenie działań bojowych wymagających użycia specjalistycznych sił i środków lub stosowania specjalnej taktyki;

- realizacja zadań związanych z ochroną oraz wsparciem działań ochronnych podejmowanych wobec osób podlegających ochronie;
- prowadzenie działań minersko-pirotechnicznych;
- wspieranie działań ratowniczych;
- organizowanie i prowadzenie doskonalenia zawodowego dla policjantów jednostek i komórek antyterrorystycznych Policji, w zakresie nabywania umiejętności i uprawnień oraz utrzymywania wysokiej sprawności fizycznej, niezbędnych do realizacji zadań.

Pododdziały te na co dzień podlegają zatem właściwemu terytorialnie komendantowi wojewódzkiemu (Stołecznemu) Policji, natomiast w momencie uruchomienia COAT KGP wchodzą w jego system kierowania.

Rozdział 4.

CHARAKTERYSTYKA WYBRANYCH, EUROPEJSKICH JEDNOSTEK SPECJALNYCH

4.1. AUSTRIA – EKO COBRA

Historia powstania jednostki

Początki powstania austriackiej jednostki specjalnej EKO COBRA sięgają roku 1849, jako oddziały wojskowe Żandarmerii Austriackiej podległe monarchii Habsburgów. Wypełniane w tym czasie zadania dotyczyły głównie ochrony porządku publicznego. Również wcześniejsze korpusy Żandarmerii Wojskowej eksploatowane w Austro-Węgrzech dawały podstawę funkcjonowania późniejszej żandarmerii. Powojenna żandarmeria została sformowana na krótko po II Wojnie Światowej, co pozwoliło Austrii na utworzenie sił zdolnych do przeciwdziałania sowieckiej agresji i przeciwdziałania zagrożeniom spowodowanym inwazją. Przed utworzeniem austriackiej armii w 1955 roku, żandarmeria posiadała liczne jednostki uzbrojone.

Po tragicznych wydarzeniach, które miały miejsce podczas Igrzysk Olimpijskich w Berlinie w 1972 r., w maju 1973 roku jednostka została zreorganizowana i nazwana jako Gendarmeriekommando Bad Voeslau. Tymczasowo ulokowano ją przy zamku Bad Schönau, znajdującym się blisko linii kolejowej, będącej celem terrorystów. W późniejszym czasie zespół przeniesiono do koszar Burstyn w Zwölfaxing, natomiast zamek Schönau służył jako siedziba Dowództwa Operacji Żandarmerii. Chociaż ogólnie

Rys. 7. Logo policyjnej austriackiej jednostki EKO Cobra.

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

rzecz biorąc Austria nie była celem ataków terrorystów, jednym z zadań oddziału żandarmerii była ochrona żydowskich emigrantów z byłego Związku Radzieckiego, dla których uzdrowisko Bad Voeslau służyło jako miasto tranzytowe w podróży do Izraela. Zagrożeniem dla podróżujących pociągami byli palestyńscy terroryści, dlatego też objęto ich nadzorem austriackich żandarmów.

Znaczne zagrożenie aktywnością terrorystyczną pojawiło się 28 września 1973 roku za sprawą dwóch uzbrojonych terrorystów z palestyńskiej organizacji El Saika. Napastnicy wdarli się na terenie Austrii do pociągu, biorąc trzech zakładników: parę żydowskich emigrantów oraz austriackiego celnika. Ten incydent został ostatecznie rozwiązany bez rozlewu krwi, jednak okazał się szokiem dla austriackiego społeczeństwa, które za wszelką cenę pragnęło spokoju i bezpieczeństwa w swoim kraju.

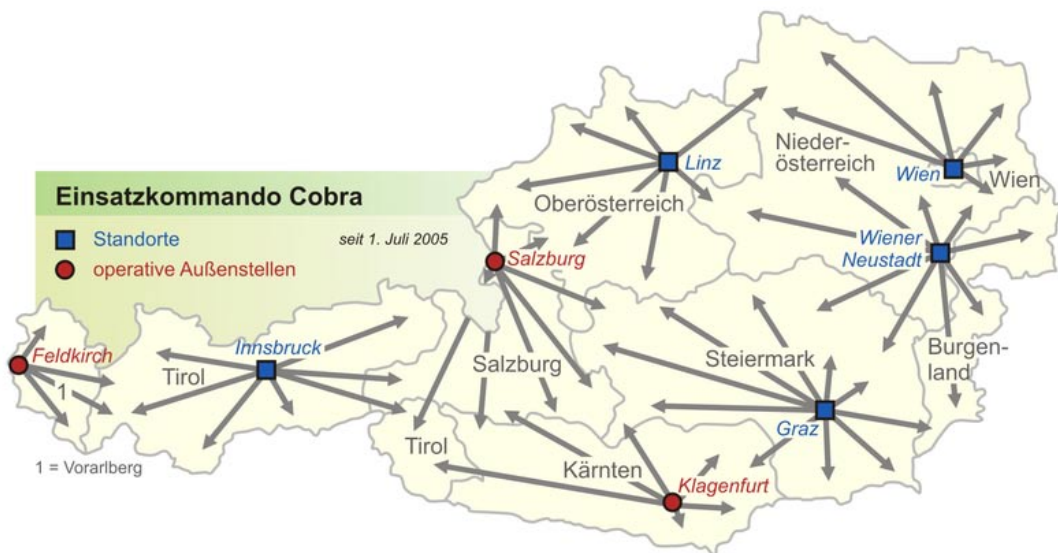
Zdarzeniem, które zapoczątkowało falę terroryzmu na świecie w tamtym czasie, było wzięcie za zakładników ministrów Organizacji Krajów Eksportujących Ropę Naftową (OPEC) w czasie szczytu w Wiedniu w 1975 roku. Terrorystą, który tego dokonał, był związany z ruchem palestyńskim Ilich Ramirez Sanchez (Carlos), nazywany „Szakalem”. Znamienna okazuje się postawa napastnika, który nieprzerwanie szukał rozgłosu, czego dowodem jest jego postępowanie z zakładnikami, bowiem odleciał z nimi z Wiednia dopiero wówczas, gdy na miejscu pojawiły się ekipy telewizyjne. Odbicie zakładników przebiegło w drodze negocjacji.

Innym wydarzeniem był napad niemieckich terrorystów z Frakcji Czerwonej Armii na bank i zakłady poligraficzne w centrum Wiednia w 1976 roku, skąd skradziono tysiące aktów urodzenia oraz dokumentów prawa jazdy. Szokującym faktem było również porwanie przez członków tej samej organizacji terrorystycznej wiedeńskiego przemysłowca, które miało miejsce rok później. Celem porywaczy było zdobycie środków na finansowanie działalności terrorystycznej. Operacja w Entebbe, a także interwencja oddziału GSG-9 w Mogadiszu pokazały, że tak dobrze wyszkolone jednostki potrafią przeciwstawić się podobnym sytuacjom.

Zarówno porwanie i zabójstwo przez RAF Hannsa Martina Schleyera, przewodniczącego Związku Pracodawców Berman oraz incydent w Mogadiszu spowodowały podjęcie przez władze Austrii decyzji o utworzeniu w 1978 roku jednostki Gendarmerie-Einsatzkommando GEK. GEK była reorganizacją Gendarmeriekommando Bad Voeslau. Stała się Federalną Jednostką Żandarmerii Austriackiej podlegającą Austriackiemu Ministerstwu Spraw Wewnętrznych odpowiedzialną za wykonywanie operacji specjalnych w dziedzinie egzekwowania prawa publicznego. Do wstąpienia w szeregi GEK zachęcano wszystkich funkcjonariuszy żandarmerii z całej Austrii. W 2002 roku nazwa grupy została zmieniona na EKO COBRA przez Federalne Ministerstwo Spraw Wewnętrznych. Jej pierwszym dowódcą był Johannes Pecher, który zadbał o bliskie kontakty z innymi oddziałami specjalnymi na świecie, m.in. z niemiecką GSG-9 oraz izraelską Sayeret Mat'Kal.

Ogólna charakterystyka i zadania

Grupa zadaniowa EKO Cobra to specjalna jednostka podległa Ministerstwu Spraw Wewnętrznych. Obecnie służy w niej 450 policjantów i policjantek. Nowa siedziba oraz centrum treningowe jednostki powstały w 1992 roku, znajdując się w Wiener Neustadt, oddziały stacjonują również w Wiedniu, Grazu, Linzu, Innsbrucku, Salzburgu, Klagenfurcie i Feldkirch. Takie rozmieszczenie w obrębie całego kraju pozwala na pełną gotowość i dotarcie do dowolnego miejsca w Austrii w czasie krótszym niż 70 minut (Rys. 8).

Rys. 8. Schemat działania EKO Cobra.

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

Nazwa jednostki specjalnej została zaczerpnięta z amerykańskiego serialu telewizyjnego „Mission Impossible”. Metody stosowane przez serialowych funkcjonariuszy oraz zdobywane przez nich osiągnięcia były inspiracją do utarcia się ostatecznej nazwy Einsatzkommando Cobra. Jednocześnie kobra stała się znakiem rozpoznawczym tej jednostki.

W 2013 roku dokonano restrukturyzacji struktury jednostki (wcześniej funkcjonowały cztery niezależne oddziały). Od 2013 roku struktura została ujednoczona przez połączenie Einsatzkommando Cobra oraz Dyrekcji Wojsk Specjalnych (EKO Cobra/DSE). EKO Cobra łączy w sobie wiele kompetencji, co umożliwia optymalne wykorzystanie zasobów uzyskanych podczas obserwacji prowadzonych przez policję kryminalną, funkcjonariuszy Urzędu Policji Federalnej w zakresie ochrony

ładu konstytucyjnego oraz zapobiegania terroryzmowi, saperów i samą jednostkę Cobra. Jednocześnie przejęte zostały kompetencje administracyjne i służbowo-prawne Centrum Operacyjnego (*Operative Zentrum für Ausgleichsmaßnahmen* (OZ-AGM)).

EKO Cobra/DSE ma w swojej strukturze trzy podzespoły:

- a) podzespół 1: zajmuje się sprawami budżetowo-organizacyjno-resortowymi;
- b) podzespół 2: ma w swoich kompetencjach jednostki specjalne, kształcenie oraz techniczne wsparcie oddziałów;
- c) podzespół 3 (typowo operacyjny): zajmuje się planowaniem, przygotowaniem i przeprowadzaniem operacji:
 - zwalczających organizacje terrorystyczne oraz niwelujących zagrożenia terrorystyczne;
 - które zazwyczaj są przeprowadzane przez policję prewencji i policję kryminalną, (wykonują te działania z powodu braku sił i środków, którymi dysponują zwykłe jednostki, również ze względu na posiadane doświadczenie);
 - w sytuacjach nadzwyczajnych za granicą, gdy poszkodowanymi są obywatele Austrii;
 - związanych z deportacją drogą powietrzną.

Wśród głównych zadań, które wykonują funkcjonariusze EKO Cobra, wymienia się:

- uwalnianie zakładników,
- zatrzymywanie niebezpiecznych przestępców,
- ochrona austriackich ambasad i konsulatów poza granicami kraju,
- zwalczanie niebezpiecznych ataków,
- ochronę prewencyjną w sytuacjach zagrożenia,
- ochronę osobistą,
- dbanie o bezpieczeństwo na pokładach samolotów cywilnych,
- działalność w zakresie zwalczania przestępczości zorganizowanej.

Od października 1980 roku policjanci z formacji Cobra specjalizują się w ochronie transportów niebezpiecznych; wykorzystują środki wybuchowe do wyważania drzwi i forsowania murów. Od 1988 roku w jednostce prowadzi się szkolenia spadochronowe. Innym z zadań jest wykonywanie zleceń Ministerstwa Spraw Wewnętrznych o charakterze kontrterrorystycznym z wykorzystaniem grupy nurków.

EKO Cobra bierze również udział w zagranicznych misjach pokojowych oraz organizacjach stabilizacyjnych. Przykładem takiego przedsięwzięcia jest misja EULEX (*EU Rule of Law Mission*) Unii Europejskiej w Kosowie, w której uczestniczy nietypowa jednostka policyjna o nazwie Grupa Interwencyjna. W jej skład wchodzi funkcjonariusze jednostek antyterrorystycznych policji oraz żandarmerii wielu

krajów, między innymi: GSG-9 z Niemiec, włoskie GIS i NOCS, francuska GIGN oraz wspomniana austriacka jednostka EKO Cobra. Powstała w grudniu 2008 roku. Wchodzi w skład Specjalnego Wydziału Policji złożonego z przewodników psów oddziału saperskiego oraz ochronnego. Podzielona jest na cztery sekcje: bojową (sklasyfikowaną na cztery zespoły interwencyjne oraz zespół snajperów), wsparcia, negocjatorów i sekcji agenturalnej (gromadzenie informacji wywiadowczych oraz tworzenie planów operacji). Główne zadania Grupy Interwencyjnej to: opanowywanie sytuacji zakładniczych i zwalczanie przestępczości zorganizowanej, w przypadku, gdy względy polityczne oraz powaga sytuacji nie pozwalają na użycie jednostek specjalnych lokalnej policji oraz ewakuacja kadry misji przebywającej na zagrożonych terenach i ochrona VIP-ów.

Selekcja kandydatów i uzbrojenie

O wstąpieniu do EKO Cobra może starać się każdy członek austriackiej Policji Federalnej. Nabór odbywa się dwa razy do roku. Każdy z kandydatów musi jednak spełniać następujące warunki:

- ukończone 20 lat,
- określone zdolności psychiczne i fizyczne,
- posiadanie prawa jazdy kategorii B oraz ukończenie kursu dla wartowników,
- zgoda na odbycie dwuipółletniej służby w jednostce Cobra.

Po sprawdzeniu warunków dopuszczalności chętni do służby w jednostce poddani są czynnościom rekrutacyjnym, które obejmują badania lekarskie, testy psychologiczne oraz wymagające testy sprawności fizycznej.

Za przeprowadzenie testów psychologicznych odpowiada grupa psychologów wydzielona ze struktur Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. Podczas testów, w toku specjalistycznych badań, sprawdza się w szczególności osobowość kandydata, inteligencję oraz czas reakcji. Zmiany w systemie przeprowadzania testów, dotyczą głównie wprowadzenia ważnego wymogu, zgodnie z którym pretendent musi spełnić szesnaście warunków. Pożądane cechy w osobowości to: znaczące zdolności intelektualne, szybkość w koncentracji, orientacji oraz trwała uwaga, samodyscyplina, umiejętność adaptacji w zespole, skrupulatność oraz wytrzymałość na monotonię. Testy sprawności fizycznej obejmują mordercze ćwiczenia wymagające ogromnego samozaparcia, takie jak wspinaczka po trzymetrowej linii tylko za pomocą rąk oraz przepłynięcie basenu ze związanymi rękami. Po pomyślnym przejściu etapu rekrutacyjnego rekruci kierowani są na szkolenie podstawowe.

Podczas sześciu miesięcy podstawowego szkolenia nowi członkowie EKO Cobra muszą zyskać wszystkie umiejętności i zdolności, które pozwolą im z powodzeniem ukończyć nawet najbardziej trudne i niebezpieczne misje. Takie szkolenie obejmuje zajęcia taktyczne, strzelanie, sporty, doskonalenie jazdy, walki wręcz, zajęcia psychologiczne, ogólnorozwojowe i językowe, topografię i kartografię, trening spadochronowy, alpinistyczny oraz w zakresie nurkowania.

Szkolenie podstawowe i specjalne kursy szkoleniowe są organizowane i koordynowane przez centralę w Wiener Neustadt. Nie wszystkie szczegóły dotyczące sposobu przeprowadzania wspomnianych szkoleń są podawane do wiadomości publicznej. Po zakończeniu szkolenia podstawowego, każdy nowy członek EKO Cobra jest przypisany do modułu sterowania w jednej jednostce operacyjnej lub terenowej.

Zajęcia z psychologii prowadzone na kursie podstawowym obejmują zagadnienia dotyczące psychologicznego zdiagnozowania ludzkiej osobowości oraz wychwycenie elementów, które powodują zaburzenia, reakcje w grupie oraz w tłumie, radzenie sobie z obciążeniami psychicznymi w sytuacjach wyjątkowych, a także eliminowanie konfliktów występujących w relacjach międzyludzkich.

Ćwiczenia taktyczne mają na celu naukę operatywności, logicznego myślenia, wykorzystywania inteligencji w praktyce oraz zdecydowanego obchodzenia się z bronią. Zdolności taktyczne wypracowywane są również w ramach zajęć z posługiwania się materiałami wybuchowymi w pokonywaniu barier takich, jak: drzwi, okna oraz ściany budynków. Symulowanie działań z zakresu zamieszek ulicznych oraz szturm na obiekty prowadzone w autobusach, samolotach i pociągach to również jeden z elementów szkolenia taktycznego. Topografię i kartografię szkolący się praktykują zarówno w dzień jak i w nocy.

Bardzo ważnym elementem prowadzonego szkolenia są zajęcia na strzelnicy normalnej oraz elektronicznej. Wyniki, które każdy z funkcjonariuszy uzyska, są gromadzone, a następnie analizowane i porównywane z dokonaniem w późniejszym czasie, bowiem każdy z odbywających służbę w jednostce zobowiązany jest do poddania się takiemu sprawdzianowi raz w miesiącu. Na torze przeszkód liczącym 472 m długości oraz składającym się z siedemnastu przeszkód ocenia się sprawność fizyczną. W przypadku, gdy osiągnięty wynik odbiega od normy, funkcjonariusz otrzymuje upomnienie, a jeżeli wyniku nie poprawi, zostaje wydalony ze służby.

W programie podstawowym stosuje się dodatkowo szkolenia ze wspinaczki oraz szkolenia w zakresie spadochroniarstwa i nurkowania. Wspinaczka obejmuje ćwiczenia alpejskie i wysokogórskie, które odbywają się w austriackich górach. Wykorzystuje się do tego celu hotel „Hintermoos” znajdujący się w samym sercu górskiego otoczenia. Zajęcia wykładowe prowadzone są przez czołowych austriackich alpinistów. Szkolenie spadochronowe odbywa się natomiast w jednostce wojskowej w Wiener Neustadt, z użyciem m.in. wojskowego śmigłowca. Kurs spadochronowy

to nieodzowny element nabywania umiejętności wykorzystywanych podczas operacji, gdy pojawia się konieczność łądowania na dachach lub w rejonach górskich.

Wzorce i doświadczenia armii francuskiej stały się inspiracją do prowadzenia szkoleń z zakresu nurkowania, które obecnie realizowane są indywidualnie. Przyszli nurkowie zdobywają kompetencje z rozpoznania podwodnego, poszukiwań prowadzonych pod wodą, nurkowania pod lodem i w porze nocnej, prowadzenia akcji ratunkowych w obrębie zbiorników wodnych oraz zrzucania osób z łodzi i śmigłowców. Zanurzenia odbywają się na głębokości 40–50 metrów. Podczas tego ćwiczenia prowadzi się podwodne strzelanie oraz symuluje wybuchy. Ważna jest również nauka z obchodzenia się z ubiorem pływonurków, który daje możliwość wypracowania metody wstrzymania pęcherzyków powietrza na wodzie i nieujawniania obecności nurków. Prócz ubioru w ekwipunku nurka znajdują się: oprzyrządowanie tlenowe i sprężonego powietrza, wskaźniki stopnia zanurzenia, środki łączności pod wodą, wykrywacze metali itp.

Innym rodzajem kursu, który przechodzą funkcjonariusze, jest kurs taktycznej jazdy samochodem i motocyklem również w terenie, kończący się egzaminem. Odrębne studium dotyczy kierowania samochodami ciężarowymi i tramwajami oraz zdobywania uprawnień w charakterze maszynisty.

O doskonałym wyszkoleniu Austriaków świadczy udział w organizowanych zawodach jednostek specjalnych. Od 1983 roku w Sankt Augustin koło Bonn niemiecka Policja Federalna co cztery lata aranżuje tzw. „CTC” (*Combat Team Conference*). Jednostki antyterrorystyczne z całego świata uczestniczą w tym wysoce selektywnym konkursie sił. W 2015 roku około 40 z nich zostało powołanych do udziału, dzięki czemu globalna konkurencja była skrupulatnie przygotowana. Po raz drugi w historii zwycięstwo odniósł austriacki oddział EKO Cobra, wyprzedzając grupę z Saksonii oraz ze Słowenii. Czwarte miejsce zajęły szwajcarskie Siły Specjalne. Konkurs trwał cztery dni i polegał na realizacji dziesięciu złożonych scenariuszy.

Od roku 1980 EKO Cobra dysponowała nowoczesnym wyposażeniem. W swoim ekwipunku posiadała między innymi karabiny 30Mi, pistolety maszynowe Uzi z Izraela, karabiny szturmowe Steyr Stg 77 oraz rewolwery Manurhin UR 73 kal. 357 Magnum.

Obecnie podstawową jednostką broni jest karabin Steyr AUG-77. Ten karabin szturmowy uznawany jest za jeden z najlepiej skonstruowanych na świecie. Został wypracowany przez cenione zakłady Steyr-Mannlicher i początkowo używany przez armię austriacką jako Stg 77 (*Sturmgewehr 77*).

W specjalnym wyposażeniu znajdują się również:

- karabiny snajperskie Steyr SSG 69, PGM Hecate II,
- pistolety maszynowe Steyr TMP,
- pistolety Glock 17/19,
- rewolwery Manurhin MR 73, Magnum,

- pistolety maszynowe MP 5 i MP 7,
- strzelby Remington 870, Franchi SPAS-12, H&K M512,
- granatniki MZP-1,
- środki przymusu bezpośredniego,
- latarki taktyczne,
- kamizelki kuloodporne,
- stroje maskujące.

Najsłynniejsze operacje kontrterrorystyczne

W roku 1996 EKO Cobra brało udział w akcji uwalniania zakładników w Peru. Wydarzenie miało miejsce w rezydencji ambasadora Japonii i trwało od 17 grudnia 1996 roku aż do 22 kwietnia 1997 roku. Sprawcami wspomnianego ataku było czternastu uzbrojonych terrorystów z ugrupowania „Tupac Amaru”. W chwili napaści w budynku przebywało ponad 500 osób, a ponad 400 zostało w krótkim czasie zwolnionych. Wśród przetrzymywanych znajdowali się m.in.: ambasador Japonii (uwolniony przez GEK Cobra 22 grudnia 1996 roku), ambasador Austrii Schuschingg z żoną, peruwiański minister spraw zagranicznych i minister rolnictwa, dyplomaci i ambasadorowie różnych państw, sędziowie sądu najwyższego oraz oficerowie policji i generałowie. Terrorysty, uzbrojeni w broń ciężką, granaty, przenośne wyrzutnie pocisków oraz maski przeciwgazowe pod groźbą egzekucji pojmanych stawiali jasne żądania, nalegając na wypuszczenie kilkuset członków z rodzimej organizacji terrorystycznej, którzy przebywali w więzieniach.

Twierdzi się, że celem ataku nie byli dyplomaci i ambasadorzy, lecz sam prezydent Peru, Alberto Fujimori, który jednak nie pojawił się w ambasadzie z powodu pilnego wyjazdu. Kraje, których obywatele byli w rękach terrorystów, a także Kościół Katolicki domagały się niepodejmowania działań siłowych w obawie o tragiczne następstwa. Przełomowym wydarzeniem było spotkanie peruwiańskiego prezydenta z japońskim Premierem Ryutaro Hashimoto w Toronto, podczas którego podpisano deklarację wskazującą na rozwiązanie sytuacji w całości pokojowy sposób, bez narażania zakładników oraz jak najszybsze podjęcie rozmów z terrorystami. Negocjacje rozpoczęto więc 11 lutego 1997 roku, zostały one jednak zerwane przez terrorystów – *tupamaros*.

W połowie kwietnia 1997 roku najbliżsi współpracownicy prezydenta Peru zdecydowali o wdrożeniu rozwiązania siłowego. Wszyscy zakładnicy zostali uwolnieni 22 kwietnia przez peruwiańskich komandosów. Nikt z pojmanych nie odniósł ran, jednak niektóre źródła podają, że z rąk terrorystów zginęła jedna osoba. W trakcie działań śmierć poniosło także dwóch komandosów.

Inną znaną operacją była stabilizacja sytuacji w Algierii spowodowana nasileniem aktywności islamskich fundamentalistów. W 1994 roku terroryści ze Zbrojnych Grup Islamskich (GIA) wtargnęli do opuszczonej austriackiej rezydencji w Birk Kaden umieszczając kilka atrap ładunków wybuchowych. Zadaniem jednostki była ochrona ambasady przez kilka następnych miesięcy aż do sierpnia, kiedy to została ona ostatecznie zamknięta.

Zadania GEK Cobra wiązały się również z ewakuacją ludności z miejsc zagrożonych. Pierwsze z nich zostało zrealizowane w 1997 roku w stolicy Albanii, Tiranie zagrożonej demonstracjami i rebelią. Ewakuowano wówczas obywateli Austrii, którzy drogą lądową za pomocą opancerzonych pojazdów zostali bezpiecznie przetransportowani do lądowiska śmigłowców. Transport sprzętu drogą morską zorganizowano natomiast w 1998 roku z ambasady w Algierze, zagrożonej aktywnością islamskich fundamentalistów.

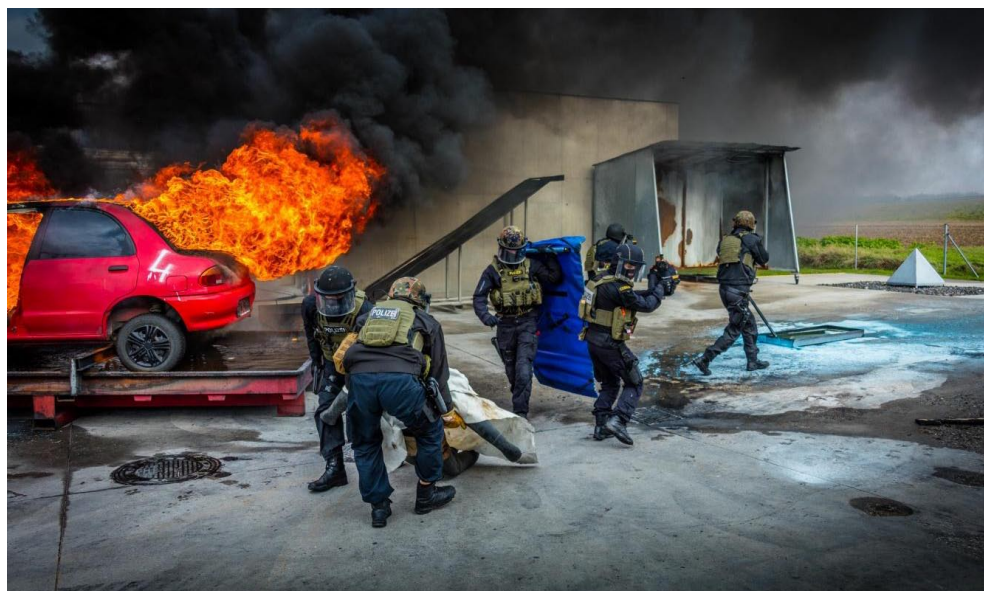
Fot. 21. EKO Cobra. Policjanci podczas działań zabezpieczających.

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

Fot. 22. Funkcjonariusze EKO Cobra podczas zabezpieczenia stref działania.

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

Fot. 23. EKO Cobra. Ćwiczenia ewakuacji rannych z miejsc niebezpiecznych.

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

Fot. 24. EKO Cobra. Ćwiczenia – wejście bojowe „po trapach” w ramach szturm na budynek.

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

Fot. 25. Funkcjonariusze EKO Cobra podczas działań z psem bojowym.

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

Fot. 26. Pirotechnik EKO Cobra podczas oględzin miejsca zdarzenia.

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

4.2. CZECHY – URNA

Historia powstania jednostki

URNA – *Útvar Rychlého Nasazení Policie České Republiky* (Jednostka Szybkiego Reagowania Czeskiej Policji) jest głównym, jedynym etatowym pododdziałem kontrterrorystycznym, podległym czeskiej Komendzie Głównej Policji, ale działającym za zgodą Ministra Spraw Wewnętrznych. Swoje czynności wykonuje na terenie całej Republiki Czeskiej.

Jednostka URNA została założona w 1981 roku jako część Korpusu Bezpieczeństwa Narodowego (SNB). Utworzono ją z rozkazu wydanego przez federalnego ministra spraw wewnętrznych Czechosłowacji w 1980 roku, który polecił jednocześnie, aby sformowanie jednostki nastąpiło od 1 stycznia 1981 roku. Główną przyczyną podjęcia decyzji o powstaniu grupy specjalnej były ówczesne wydarzenia związane z szerzącą się falą terroryzmu oraz mnożące się wypadki porwania samolotów na świecie.

Początkowo komandosi działali jako XIV wydział kontrwywiadu zajmujący się szczególnymi formami przestępczości: terroryzmem, porwaniami samolotów, sabotażem oraz handlu narkotykami. Członków werbowano z armii czechosłowackiej, którą charakteryzowały czerwone berety oraz strój kamuflujący z motywem z igieł sosnowych. Istnienie tego oddziału datuje się na lata 1981–1985.

Jak już wspomniano, jednostka ta przez cztery lata podlegała służbie bezpieczeństwa, a następnie w 1985 roku została włączona w struktury Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. W latach 1985–1990 funkcjonowała pod nazwą OZU (*Odbor zvláštního určení*). Najbardziej znanym, lecz negatywnie ocenionym działaniem OZU było rozwiązanie protestu podczas obchodów upamiętniających przejęcie czeskich szkół wyższych przez niemieckiego okupanta (listopad 1939). Wydarzenia,

Rys. 9. Logo czeskiej policyjnej jednostki szybkiego reagowania URNA.

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

które miały miejsce na praskim Placu Wacława 17 listopada 1989 roku, zainicjowały „aksamitną rewolucję”. Wspomniany protest studentów został bezwzględnie stłumiony, gdy do akcji wkroczył oddział OZU. Kilkaset osób zostało poturbowanych, wielu z nich trafiło do aresztu. Brutalna interwencja nie uciszyła strajkujących, którzy już następnego dnia domagali się ukarania sprawców, rozszerzając strajki na inne czeskosłowackie miasta.

W 1989 roku nastąpiło przekształcenie Czechosłowacji w federacyjne państwo demokratyczne, które w późniejszym czasie rozpadło się na dwa samodzielne państwa: Czechy i Słowację. Wtedy również czerwone berety zastąpiono zielonymi. Po 1989 roku zmieniono nazwę grupy na Jednostkę Szybkiej Interwencji Federalnych Służb Policyjnych (JRZ FPS), a po 1992 roku utarła się nazwa URNA.

W 1993 roku nastąpiły zmiany w aparacie bezpieczeństwa i w służbach specjalnych, przez co przekształcono milicję w policję. URNA wcielono w szeregi Policji Federalnej oraz wyłączono ze składu wojsk Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

Ścisłe z historią URNA związane jest jej motto oraz symbol. Po wydarzeniach „aksamitnej rewolucji” wypracowano hasło jednostki, wzywające do działania zgodnego z rozumem i odwagą. Znakiem URNA jest dwudzielna tarcza, zaokrąglona na górze, o kącie 54 stopni. Każdy z jej elementów posiada ukryte znaczenie. Tarcza symbolizuje siłę, upór oraz zdolność do ochrony i odparcia ataku. Za nią widnieją niebieskie i czarne barwy obrazujące gotowość do interwencji zarówno w dzień jak i w nocy. U góry znajduje się biały pasek z napisem „URNA”, a pod nim – czerwony, symbolizujący kolor beretów, a także poświęcenie, odwagę i szacunek dla tradycji. Skrzyżowane złote miecze na niebiesko-czarnym tle to symbol wojskowych jednostek organizacyjnych. Na pierwszym planie tarczy umieszczony jest biały orzeł z rozpostartymi skrzydłami, trzymający w szponach spadochron. Wśród cech, które symbolizuje ten element, wymienia się: okrucieństwo, zaangażowanie, determinację, koncentrację, czujność i zdolność do podjęcia niespodziewanego ataku. Dziób i szpony orła oznaczają doskonałe wyszkolenie funkcjonariuszy w eliminacji wrogów, mają również ostrzegać przed popełnianiem przestępstw. Wspomniany biały spadochron jest symbolem ataku z powietrza.

Ogólna charakterystyka i zadania

URNA ma swoją siedzibę w jednej z miejscowości pod Pragą, natomiast specjalna baza szkoleniowa znajduje się w górach w okolicach Pilzna. Jednostka składa się z około stu funkcjonariuszy. Według danych z 2001 roku na czele jednostki stał dyrektor oraz jego zastępca, a samą jednostką kierował Libor Lochman.

Struktura podzielona jest na trzy wydziały:

- wydział I (szybkiego reagowania) – w jego skład wchodzi trzy oddziały funkcjonariuszy oraz grupa instruktorów;
- wydział II (służby specjalne) – w jego skład wchodzi grupy snajperów, analityków i negocjatorów, transportu specjalnego, łączności i dokumentacji. Negocjatorzy biorą między innymi udział w szkoleniach policji czeskiej w zakresie negocjacji. Członkowie grupy transportu specjalnego doskonalą się w opracowywaniu tras przejazdu wymagających szczególnego nadzoru oraz edukują policjantów odnośnie taktyki śledzenia samochodem. Ostatnia grupa specjalizuje się w filmowaniu akcji oraz używania ukrytej kamery;
- wydział III (organizacyjny) – czuwa nad wyposażeniem i logistyką.

Godne uwagi jest to, że czeska jednostka URNA posiada własną bazę logistyczną i sztabową. Środki finansowe, z których korzysta, pochodzą z odrębnego budżetu. Grupa URNA jest efektem skrupulatności i troski władz Czech o bezpieczeństwo obywateli w kraju jak i poza jego granicami, również w kwestii celnie rozdysponowanych funduszy. Dzięki nowoczesnemu wyposażeniu i surowym szkoleniom jest głównym oddziałem zwalczającym terroryzm u naszych południowych sąsiadów.

Głównymi zadaniami jednostki szybkiego reagowania są: walka z terrorystami, interwencje w przypadku uprowadzeń środków transportu, ściganie uzbrojonych sprawców poważnych przestępstw oraz zwalczanie przestępczości zorganizowanej. Umiejętności jej funkcjonariuszy są wykorzystywane również w sytuacjach wymagających użycia specjalistycznego sprzętu oraz wykazania się szczególnymi zdolnościami taktycznymi, którymi nie mogą pochwalić się podstawowe jednostki policji w kraju.

Regularne treningi sprawiają, że policjanci są zawsze gotowi do działania. Wkraczają do akcji głównie wtedy, gdy negocjacje z terrorystami nie przynoszą pożądanych skutków, a napastnikom zależy tylko na egzekucji zakładników. Celem URNA jest eliminacja terrorystów bez strat własnych oraz strat wśród osób cywilnych, ponadto jak najszybsze rozbrojenie zagrażających życiu ładunków wybuchowych. Jednostka dąży do stabilizacji sytuacji przy dokładnym sprawdzeniu informacji i zaplanowaniu skutecznych działań.

W Czechach nie istnieje wydzielona jednostka zajmująca się ochroną ważnych osób, dlatego też ochroną prezydenta i urzędników konstytucyjnych zajmują się wydzielone policyjne formacje ochronne prezydenta. Jednak nie posiadają one kompetencji do umacniania bojowej, ścisłej ochrony osób i obiektów. Z tego też względu kolejnym zadaniem, które powierza się URNA jest zabezpieczenie spotkań ponadpaństwowych na szczeblu rządowym na terytorium Czech, jak również wizyt prezydenckich oraz czeskich dyplomatów w różnych miejscach na świecie. Z polecenia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, na wniosek Ministerstwa Spraw Za-

granicznych, funkcjonariusze biorą udział w misjach nie tylko na terytorium Czech, w celu ochrony placówek dyplomatycznych w strefach wysokiego ryzyka.

Dzięki stałemu dostępowi do policyjnych środków lotniczych możliwe jest prowadzenie szkoleń z użyciem śmigłowców. Ścisła współpraca z zakładem zbrojeniowym w Uherskim Brodzie pozwala na ciągłe doskonalenie broni przeznaczonej dla czeskiej jednostki specjalnej. Obecnie zakład ten obejmuje również oddział z Brna pod nazwą CZ (*Ceska Zbrojovka*).

Oprócz współpracy prowadzonej wewnątrz kraju URNA prowadzi także rozległą współpracę z jednostkami innych krajów. Wspólne ćwiczenia odbywają się głównie w Niemczech i we Włoszech w partnerstwie z tamtejszymi oddziałami specjalnymi, będącymi jej odpowiednikiem. Stała kooperacja utrzymywana jest z brytyjską jednostką SAS, która dzieli się swoimi doświadczeniami podczas wspólnych szkoleń. Oddział ten jest wzorem dla czeskiej jednostki, co widoczne jest w prowadzonej taktyce oraz w systemach szkoleń funkcjonariuszy. Inne formacje w Europie, z którymi prowadzi współpracę to: francuskie GIGN i RAID, belgijska SIE, włoski NOCs i GIS, szwedzki CTU, słowacki UOU. Z wymienionymi jednostkami organizowane są obustronne szkolenia, staże oraz ćwiczenia.

Międzynarodowy charakter mają również niektóre zadania wykonywane przez funkcjonariuszy URNA. Wielokrotnie sporządzano plany działania na wypadek zamachu na placówki dyplomatyczne z wynikającą potrzebą ich nagłej ewakuacji. Prowadzono również rozpoznanie terenu przed wizytami czeskich dyplomatów, czego przykładem są działania w Libanie (2000 r.). Funkcjonariusze jednostki szkolą pracowników Ministerstwa Spraw Zagranicznych, przebywających w szczególnie niebezpiecznych rejonach świata. Nabywają oni wiedzę teoretyczną z zakresu prowadzenia przez służby ochrony VIP-ów oraz ściśle praktyczną: od podstawowych umiejętności posługiwania się bronią aż do prowadzenia pojazdów opancerzonych.

Ochroną ambasady czeskiej w Iraku jednostka specjalna zajmuje się od czerwca 2003 roku. Pierwotnie była wspomagana przez żołnierzy z 601. Jednostki Sił Specjalnych, która w późniejszym czasie została wycofana. Funkcjonariusze oddziału szybkiego reagowania przejmowali również pieczę nad pracownikami Tymczasowych Władz Koalicyjnych. Praca w charakterze ochrony ambasady lub ochrona podróżujących dyplomatów stawia również inne wymagania niż te czysto bojowe, wśród nich działania prewencyjne oraz obejmujące skrupulatne planowanie. Polegają one na nieustannej selekcji informacji pochodzących ze źródeł policyjnych, od pozostałych ekip ochrony oraz od własnych informatorów i minimalizują prawdopodobieństwo zaskoczenia ze strony przeciwnika. Służba w Kurdystanie (2008) roku była prowadzona częściowo ubraniach strojach cywilnych po to, aby zbyt nie rzucać się w oczy; jednak w głównej mierze funkcjonariusze pokazywali się w pełnym umundurowaniu w celu odstraszenia potencjalnych zamachowców.

Nieprzerwane sporządzanie planów i orientacja w terenie eliminowały możliwość odejścia od codziennej rutyny i uśpienia czujności.

Wielokrotnie specjaliści z URNA musieli zmierzyć się z niebezpiecznymi sytuacjami oraz bronić się przed ostrzałem napastników, nawet podczas konwojowania dyplomatów, czego przykładem może być zdarzenie z Afganistanu z 2007 roku, gdy szef czeskiej misji dyplomatycznej w towarzystwie dwóch ochroniarzy został zaatakowany przez zamachowców. Ostatecznie długotrwała obrona przed ostrzałem zakończyła się pomyślnie. Dwóch rannych funkcjonariuszy zostało uhonorowanych odznaczeniem, którym mogą poszczycić się tylko trzej członkowie wywodzący się z tej grupy. Zadania z zakresu ochrony dyplomatów w Afganistanie jednostka specjalna wykonywała do 1 lutego 2010 roku. Następnie przejęła je jednostka wojskowa. Poza przedstawicielami państwowymi z zapewnienia bezpieczeństwa korzystali również czescy strażacy ratujący ofiary trzęsienia ziemi w Iranie oraz członkowie ekipy medycznej w Pakistanie. Czescy obywatele ewakuowani z niebezpiecznych rejonów Libanu to kolejna grupa wspierana przez policjantów z URNA. W obliczu rosnącego zagrożenia ze strony islamskich fundamentalistów w Nigerii oraz Jemenie, od 2011 roku zdecydowano o skierowaniu jednostki specjalnej w te właśnie rejony.

Selekcja kandydatów i uzbrojenie

Rekrutacja do czeskiej jednostki specjalnej organizowana jest raz do roku, kandydaci mogą wywodzić się jednak tylko spośród policjantów. Minimalny pożądany wiek kandydata to 23 lata, a maksymalny – 35. Średni wiek funkcjonariuszy to 32 lata. Każdy musi mieć za sobą minimum trzy lata stażu w policji, być sprawny fizycznie, posiadać prawo jazdy oraz wykazywać się umiejętnościami pływackimi. Wszyscy, którzy odbywają służbę w URNA, legitymują się co najmniej średnim wykształceniem, wyjątkiem są dowódcy posiadający wykształcenie wyższe. W jednostce życie prywatne jest dość mocno ograniczone, dlatego większość jej członków wybiera samotność.

Wstąpienie do URNA nie jest rzeczą łatwą, ale marzy o nim wielu policjantów. Według statystyk testy przechodzi co ósma osoba. Większość z nich kończy je na poziomie testów psychologicznych, w głównej mierze z braku możliwości przygotowania. W skład oddziału szybkiego reagowania wchodzi również uhonorowani sportowcy, m.in.: policyjny mistrz świata w strzelaniu z pistoletu oraz zwycięzcy zawodów snajperskich.

Główną rolę podczas operacji przeciwko terrorystom odgrywają snajperzy. Ich zadaniem jest unieszkodliwienie celu. Konieczność użycia broni występuje z reguły wtedy, gdy napastnicy gotowi są bez żadnych skrupułów dokonać egzekucji

na zakładnikach oraz gdy w żaden inny sposób nie da się zatrzymać terrorysty chcącego zdetonować ładunek wybuchowy. Mimo że zadania snajperów są związane z zabijaniem ludzi, traktuje się je jako całkowicie moralne, ponieważ prowadzą do ratowania życia niewinnych ludzi. Cechy niepożądane u snajperów to w szczególności: nałogi, problemy ze wzrokiem, karalność oraz brak obiektywizmu.

Nabór do służby w URNA, podobnie jak i w innych oddziałach specjalnych, został podzielony na trzy etapy. Pierwszy z nich obejmuje badania lekarskie oraz wstępne testy sprawności fizycznej: sprint na 60 m, bieg na 5 km, pływanie na dystansie 400 m, wykonywanie przysiadów przez dwie minuty, pompki, wejście po czteryipółmetrowej linii wspinaczkowej oraz pokonanie dwóch kół toru przeszkód w cztery minuty. Kandydaci poddawani są pierwszym testom psychologicznym, które trwają 6–8 godzin. Bada się tu odporność na stres, zdolność i przystosowanie do pracy zespołowej. Na tym etapie eliminuje się osoby, które skłonne są do podejmowania zbędnego ryzyka. Wspomniany etap średnio przechodzi od 12 do 16 z około 50 kandydatów.

Celem kolejnego etapu, trwającego sześć dni, jest zbadanie fizycznej i psychicznej odporności funkcjonariuszy. Weryfikuje się tutaj zachowanie w warunkach zmęczenia i wyczerpania, fizyczną i psychiczną wytrzymałość w warunkach długotrwałego stresu, podejmowanie decyzji w sytuacjach krytycznych oraz poziom motywacji i determinacji. Codziennie organizowane są ok. dwudziestopięciokilometrowe marsze z dwudziestopięciokilogramowym ekwipunkiem, urozmaicone obciążeniami psychicznymi (np. bieg na 12 km połączony ze skokiem na bungee). Kandydatom maksymalnie ogranicza się możliwość snu do 2–3 godzin na dobę, często w warunkach polowych, z samodzielnego koniecznością zdobycia pożywienia. Ten kilkudniowy etap stale monitorują psychologowie oraz służby medyczne.

Po pomyślnym przejściu drugiej fazy naboru odbywa się ostatni etap, który jednak może wyeliminować potencjalnych kandydatów przy stwierdzeniu niedojrzałości psychicznej lub zbytnej pewności siebie. W tej części prowadzony jest wywiad w obecności dyrektora URNA, podczas którego analizuje się motywację do służby w danej jednostce. Brane są pod również pod uwagę wcześniejsze wyniki badań psychologicznych. Rocznie szeregi grupy powiększane są o jedynie 4–5 policjantów, bowiem nie planuje się diametralnego powiększenia struktur jednostki.

Centrum, w którym prowadzone są szkolenia, usytuowane jest w górach, w odległości 80 km od stolicy Czech. W jego obrębie znajduje się strzelnica posiadająca oś o długości 300 m, dalej: dwudziestopięciometrowa strzelnica do szkoleń strzeleckich z bronią krótką (tak zwane „miasto opon”) oraz autentyczny wrak samolotu, a także hotel i stołówka. Obszar został odpowiednio zabezpieczony, dzięki czemu jest niedostępny dla osób niepowołanych. Poza wspomnianym ośrodkiem, ćwiczenia prowadzi się także na terenie będącym pierwotnie koszarami armii byłego ZSRR stacjonującej niegdyś na terytorium Czech.

Podstawowymi rodzajami szkoleń są: szkolenie taktyczne w budynkach, wrakach samolotów i pojazdów lądowych, ćwiczenia na wysokościach oraz zajęcia z samoobrony. Poza tym prowadzi się przygotowania spadochronowe i psychologiczne, szkolenia z zakresu topografii terenu, instruktaż snajperów, nurków i kierowców, kurs medyczny, konserwację urządzeń specjalnych, jak również szkolenie podstawowe inżynierii specjalnego przygotowania oraz z zakresu przepisów dotyczących usług i standardów.

W jednostce stosuje się kombinację walk wręcz i działania z bronią, ponieważ ściśle fizyczny kontakt z przestępcami jest niezwykle rzadki. Według szacunków aż 80% akcji przeprowadzanych przez funkcjonariuszy URNA to akcje uprzednio zaplanowane, natomiast pozostałe 20% charakteryzuje się czystą improwizacją. Czas pracy policjantów jednostki mieści się pomiędzy 7.30 a 16.30. Natomiast gotowość do wyjazdu z terenu koszar zmobilizowany dwudziestoosobowy zespół powinien szacunkowo osiągnąć w godzinę.

W początkach swojego istnienia policjanci URNA w swoim podstawowym uzbrojeniu posiadali pistolety maszynowe MP-5, karabiny wyborowe SigSauer SSG 3000, a z broni krótkiej – pistolety produkcji Czeskiej Zbrojovki: CZ 100, 85 i 75, Glock oraz H&K.

Obecnie typowo osobistą bronią funkcjonariuszy jest pistolet CZ 75/85. Każdy z nich posiada również pistolet maszynowy H&K w wersji krótkiej oraz z tłumikiem. W skład podstawowego wyposażenia wchodzi również pistolety Glock 17 i 26, karabinki AK-47 i AR-15. Wyłącznie w celu pokonywania drzwi i okien stosuje się włoskie uzbrojenie Benelli i Franchi. Snajperów zaopatrzone w karabiny produkcji szwajcarskiej SigSauer 3000, H&K 417 Sako TRG-42 i Accuracy International AW50. W dodatkowym ekwipunku tej grupy znajdują się: dalmierz laserowy, noktowizor, statywy zapewniające stabilność przy strzelaniu, rękawice strzeleckie, peryskop, elementy maskujące oraz stację pogodową Kestrel 4500 NV. Wykorzystuje się także strzelby (Benelli M-3T) oraz miotacze granatów, w tym RV85, która jest specjalną bronią strzelającą pociskiem dymnym zawierającym substancję drażniącą. Potrafi on przebijać ściany. Używa się również granatów ogłuszających i oślepiających. Do pokonywania różnego rodzaju zamknięć stosuje się młoty, łomy, frezy do zamków oraz materiały wybuchowe.

Policjanci URNA noszą ciemnogranatowe umundurowanie z nomeksowej niepalnej tkaniny, rodzimej produkcji maski, nomeksowe rękawice amerykańskie, niemieckie buty wojskowe oraz takie, które firma Puma wyprodukowała dla austriackiej jednostki EKO Cobra. Nomex jest trudnopalną tkaniną, której zaletą jest to, że podczas spalania nie przylega do ciała, co powodowałoby dodatkowe obrażenia. W skład wyposażenia wchodzi kamizelki kuloodporne produkcji irlandzkiej i kamizelki taktyczne produkcji czeskiej. Elementami, które identyfikują formację, są naszywki na rękawach kombinezonów oraz żółty napis „POLICIE” na kamizelkach.

Podczas operacji zaopatrzeni są w wykonane z kevlaru hełmy oraz noże i gogle taktyczne. Kevlar to tworzywo, które wyróżnia się większą odpornością niż włókna szklane lub węglowe, a także stal. Używane jest do produkcji hełmów, kamizelek kuloodpornych i lin. Znalazł również zastosowanie w przemyśle lotniczym i motoryzacyjnym.

Najśłynniejsze operacje kontrterrorystyczne

W 1990 roku jedną z pierwszych akcji o charakterze kontrterrorystycznym było wyzwolenie zakładników przetrzymywanych w szpitalu przez sprawcę grożącego zdetonowaniem granatu ręcznego. Wielokrotnie nagłaśnianą sprawą było wydarzenie, które miało miejsce w jednej z luksusowych restauracji „U Holubu” w Pradze (1995). Przeciwnikami URNA byli członkowie rosyjskiej mafii. W wyniku akcji zatrzymano 200 osób, 30 z nich zostało deportowanych. Niestety żaden z członków mafii nie został oskarżony o popełnienie przestępstwa. Mafijny boss Siemion Mogilewicz, mimo zakazu wjazdu do Czech, kontynuował swoją przestępczą działalność związaną z praniem brudnych pieniędzy. Kilka lat później został aresztowany. Sprawę tę uznaje się za jedno z pierwszych działań wymierzonych przeciwko przestępczości zorganizowanej w Czechach.

W 1999 roku jednostka zastąpiła zatrzymaniem bossa albańskiej mafii narkotykowej poszukiwanego przez Interpol oraz norweską policję. Całe zdarzenie miało miejsce przed hotelem „Hilton” w Pradze, gdy przestępca, jadąc samochodem, czekał na skrzyżowaniu na zmianę świateł. Szacuje się, że czas, w którym policjanci sfinalizowali akcję, zabrał półtorej minuty.

Jednostka Szybkiego Reagowania URNA 8 grudnia 2000 roku zastąpiła obywatelstwem i aresztowaniem skazanego za podwójne zabójstwo na karę dożywocia Jiřego Kajínka. Przestępca ten poprzedniego roku zbiegł z czeskiego więzienia w Mirowie, nadpiłował kraty i wydostał się z celi po murze na oczach strażników. Mimo podjęcia natychmiastowego pościgu przez służbę więzienną i policję, więźnia nie udało się zatrzymać. Przez dłuższy czas ukrywał się w mieszkaniu żony współwięźnia. Był przygotowany na ewentualne aresztowanie, bowiem uzbroił się w pistolet i granat, jednak ostatecznie nie miał szans na reakcję. Podczas aresztowania powiedział: „W tym kraju nie ma szans na sprawiedliwość”.

Fot. 27. Ćwiczenia funkcjonariuszy URNA z wykorzystaniem śmigłowca.

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

Fot. 28. Szkolenie strzeleckie funkcjonariuszy URNA.

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

Fot. 29. Funkcjonariusz URNA w pełnym wyposażeniu.

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

Fot. 30. Punkt obserwacyjny „skryty”.

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

Fot. 31. Ćwiczenia z zakresu wejść do budynku.

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

Fot. 32. Funkcjonariusze URNA.

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

4.3. LITWA – ARAS

Jednostka Operacji Antyterrorystycznych Policji Litewskiej „ARAS” (dalej Jednostka „ARAS”) została powołana do życia w kwietniu 1991, w następstwie decyzji rządu litewskiego. Celem powołania Oddziału „ARAS” było m.in. wzmocnienie zdolności policji litewskiej do przemieszczania się poza misjami specjalnymi. Do głównych zadań Oddziału „ARAS” należą:

- organizacja, kontrola i realizacja misji antyterrorystycznych, ratowanie zakładników, zatrzymywanie niebezpiecznych uzbrojonych przestępców, działania wysokiego ryzyka – operacje specjalne;
- poszukiwanie i rozbrajanie IED i wojskowych materiałów wybuchowych, wykorzystywanych do celów terrorystycznych lub przestępczych;
- negocjacje zakładnicze.

Rys. 9. Logo jednostki Operacji Antyterrorystycznych Policji Litewskiej „ARAS”

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

Ponadto w jednostce „ARAS” gromadzone są i analizowane dane dotyczące działań terrorystycznych, prowadzi się również współpracę z odpowiednimi instytucjami innych krajów. Jednostka uczestniczy w przygotowaniu i realizacji planów oraz działań antyterrorystycznych, jak również przeciwdziałania zagrożeniom terrorystycznym.

Jednostka „ARAS” jest niezależną wyspecjalizowaną instytucją policyjną. Dowódca podlega bezpośrednio komisarzowi generalnemu policji, czyli szefowi litewskiej policji.

Organizacja i historia

Litewska jednostka „ARAS” (dewiza: „Bronić. Chronić. Pomóc”) ma siedzibę główną w Wilnie, posiada trzy dywizje interwencyjne: dwie w stolicy Wilnie oraz jedną w Kłajpedzie, będącej najważniejszym miastem portowym kraju. Każda składa się z trzech jednostek interwencyjnych i trzech jednostek wspierających, takich jak: EOD, wywiad/analiza, negocjacje i logistyka. Działy te są odpowiedzialne za poszukiwanie i neutralizację materiałów wybuchowych, gromadzenie i analizę danych wywiadowczych, negocjacje w sytuacjach zakładniczych i logistykę.

Po utworzeniu jednostki w dniu 4 kwietnia 1991 r., jej działalność skupiała się przede wszystkim na realizowaniu obowiązków grupy zadaniowej do specjalnych misji policyjnych. W 2004 r. podjęto decyzję o zreorganizowaniu jej struktury i zmianie charakteru, postanowiono skoncentrować się na zadaniach związanych ze zwalczaniem terroryzmu. W efekcie jednostka „Aras” dołączyła do sieci ATLAS w 2004 roku. Rocznie jednostka „ARAS” przeprowadza ponad 200 operacji, aresztowań i misji specjalnych. Funkcjonariusze regularnie mają do czynienia z uzbrojonymi i bardzo niebezpiecznymi przestępcami.

Jeden z nich, w pełni uzbrojony, w 1994 roku wtargnął do banku w mieście Jonavy, gdzie zranił kasjera. Policjant, który próbował zatrzymać i rozbroić bandytę, też został ranny. Napastnik uciekł z miejsca zdarzenia i dostał się do mieszkania, w którym wziął lokatora jako zakładnika, po czym zabarykadował się w mieszkaniu. Po przybyciu Jednostki „ARAS” doszło do długich negocjacji z porywaczem, które okazały się bezskuteczne. Sytuacja pogarszała się, a porywacz stawał się coraz bardziej niestabilny. Wraz z upływem czasu było coraz bardziej prawdopodobne, że zakładnik może zostać zabity. Dlatego wydano rozkaz jego uwolnienia. Drużyna snajperów znajdujących się w kamienicy naprzeciwko, zastrzeliła porywacza przez zasłonięte okno wylotu powietrza. W tym czasie grupa szturmowa wdarła się do mieszkania od strony drzwi frontowych. Zakładnik został uratowany i nie odniósł żadnych ran. Kolejna operacja ratowania zakładników miała miejsce w mieście Poniewieża na północy Litwy. Niestabilny psychicznie, uzbrojony przestępca, podejrzany o napaść i zabójstwo, w trakcie próby zatrzymania zaczął strzelać do interweniujących policjantów i kierowców samochodów ciężarowych, którzy próbowali go obezwładnić. Następnie porwał chłopca, który właśnie wychodził ze szkoły. Włamał się do przypadkowego mieszkania i wziął drugiego zakładnika, kobietę, która była w tym mieszkaniu. Wezwana na miejsce jednostka „ARAS” przejęła prowadzenie negocjacji z porywaczem. Pomimo, iż trwały one przez kolejne dwanaście godzin, nie przyniosły spodziewanego rezultatu w postaci uwolnienia zakładników. Kiedy wydano rozkaz ataku na mieszkanie, postanowiono nie używać granatów hukowo-błyskowych, gdyż mogłoby to być zbyt ryzykowne dla zdrowia starszej pani, która była jednym z zakładników. Tego typu decyzje mogą w rezultacie znacznie zwiększyć ryzyko dla zespołów szturmowych, jednak funkcjonariusze dali sobie radę, w trakcie szturmów zestrzelili uzbrojonego porywacza i uwolnili przetrzymywanych zakładników.

Selekcja i szkolenie

Kandydaci, którzy chcą dołączyć do Jednostki „ARAS”, muszą być pełnoprawnymi funkcjonariuszami organów ścigania, a także z wynikiem pozytywnym ukończyć szkołę policyjną lub inną szkołę organów ścigania. Kandydaci posiadający kwalifika-

cje akademickie mogą składać wnioski o wstąpienie do jednostki dopiero po ukończeniu podstawowych kursów szkoleniowych w litewskiej szkole policyjnej.

Kandydaci do zespołu interwencyjnego muszą przejść przez trudny proces selekcji. Pierwszym etapem są szczegółowe badania lekarskie. Następnie kandydaci przechodzą kilka testów psychologicznych, w tym wywiad z psychologiem w specjalnym zakładzie „ARAS”. Podczas pięciodniowej selekcji kandydaci do zespołu interwencyjnego muszą stawić czoła różnym skrajnie trudnym testom psychicznym i fizycznym. Na końcu procedury selekcji kandydaci biorą udział w wywiadzie z komisją selekcyjną jednostki „ARAS”. Tylko niewielka część kandydatów zdoła sprostać stawianym wymaganiom i przejść wszystkie etapy postępowania kwalifikacyjnego, po którym mogą rozpocząć trening podstawowy.

Podstawowe szkolenie zespołów interwencyjnych trwa około trzech miesięcy i obejmuje następujące moduły:

- prawo policyjne,
- techniki samoobrony i zatrzymania,
- sprzęt specjalny i broń nieśmiercionośna,
- medycyna taktyczna,
- wspinaczka linowa,
- szkolenie strzeleckie: wiedza teoretyczna i ćwiczenia strzeleckie z broni krótkiej i specjalnego przeznaczenia,
- taktyka specjalna.

Gdy kandydaci pomyślnie ukończą swoje podstawowe szkolenia, przechodzą do bardziej intensywnych i specjalistycznych kursów. W zależności od zdolności i osobistych preferencji oferowane są następujące kursy:

- kurs operatora wydziału interwencji specjalnej,
- kurs szkolenia snajperskiego,
- kurs nurka bojowego,
- szkolenie wyważeniowe (umiejętności pokonywania przeszkód),
- szkolenie rozpoznawczo-obszernicze,
- kurs medyczny.

Celem wszystkich wymienionych kursów jest odpowiednie przygotowanie personelu i utrzymanie jego wystarczającej liczby w stałej gotowości do działań. Stałe dyżury bojowe pełnione są przez specjalistów z poszczególnych dziedzin, takich jak:

- zespół wyważeniowy,
- zespół nurków bojowych,
- zespół snajperski,
- wysokogórski zespół interwencyjny,

- zespół medyczny,
- zespół rozpoznawczo-obszerny,
- zespół K9 (przewodnicy psów).

Procesy selekcji i szkolenia dywizji IED/EOD (minerów-pirotechników) lub zespołu negocjacyjnego są różne. Wdrożony jest specjalny programy szkoleniowy dla IED/EOD i negocjatorów, którego zadaniem jest przeszkolenie nowo zatrudnionych funkcjonariuszy przez profesjonalnych instruktorów.

Wyposażenie i uzbrojenie

Jednostka „ARAS” charakteryzuje się dużą mobilnością i wykorzystuje metody interwencji na lądzie, morzu i w powietrzu. Jednostka dysponuje zróżnicowaną flotą pojazdów o wysokich osiągnięciach, w tym pojazdów oznakowanych, nieoznakowanych i opancerzonych. Do szybkiego przemieszczania się i podjęcia interwencji z powietrza jednostka „ARAS” może używać śmigłowców, takich jak: EC135 i EC145, eksploatowanych przez Litewską Państwową Straż Graniczną. Zespół nurków bojowych używa do swoich misji łodzi wielofunkcyjnych typu RIB, które zdolne są do działań w portach i na Bałtyku, natomiast litewska straż przybrzeżna w razie potrzeby dysponuje okrętami, które wspierają jednostkę „Aras”. Regularne morskie ćwiczenia i szkolenia (zwłaszcza z innymi jednostkami „Aras”) zapewniają wysoką zdolność operacyjną jednostki.

Operatorzy jednostki „ARAS” mogą korzystać z szerokiego wachlarza uzbrojenia. Karabiny automatyczne SIG MCX, HK G36, HK G36C i SIG SG 551 SWAT są używane jako główna broń szturmowa. Standardowym pistoletem maszynowym są warianty HK MP5 A5, KA4 lub SD6. Półautomatyczne pistolety SIG Sauer P226 TACOPS i Glock 17 używane jako osobista broń służbowa. Karabin HK 417 A2 jest używany jako karabin automatyczny dla drużyn snajperskich. Snajperzy używają również wielokalibrowych karabinów snajperskich AXM C z brytyjskiej firmy Accuracy International oraz różne modele karabinów francuskiego producenta PGM Precision. Lekkie karabiny maszynowe FN MINIMI® 5.56 Mk3 lub HK MG4 KE są używane do zadań wsparcia ogniowego. Do zadań specjalnych mogą być również używane granatniki 40 mm HK 169, AG36 i HK 269.

**Fot. 33. Jednostka „ARAS”.
Strzelec wyborowy.**

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

**Fot. 34. Operator jednostki
„ARAS” podczas zabezpieczania działań.**

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

**Fot. 35. Jednostka „ARAS”.
Operatorzy jednostki podczas działań z śmigłowcem.**

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

**Fot. 36. Jednostka „ARAS”.
Zabezpieczenie stref
z łodzi służbowej.**

Ilustrację zaczerpnięto
ze stron internetowych
podanych w bibliografii.

**Fot. 37. Jednostka
„ARAS”. Wejście
bojowe do budynku.**

Ilustrację zaczerpnięto
ze stron internetowych
podanych w bibliografii.

**Fot. 38. Jednostka
„ARAS”. Ćwiczenia
wejścia siłowego.**

Ilustrację zaczerpnięto
ze stron internetowych
podanych w bibliografii.

Fot. 39. Grupa szturmowa „ARAS” podczas działań z pojazdem opancerzonym.

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

Fot. 40. Funkcjonariusze Jednostki „ARAS” podczas zbiórki.

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

4.4. NIEMCY. GSG 9 DER BUNDESPOLIZEI

Zgodnie z niemiecką Ustawą Zasadniczą, obowiązki i prawa policji zostały podzielone między landy i Federację. Zarówno sprawy policyjne, jak i tworzenie obowiązującego prawa, wchodzi w zakres kompetencji landów. Federacja odpowiedzialna jest tylko za niektóre obszary działań policji. W czasie pokoju wojsko nie może być wzywane do wsparcia sił policji. Siły policyjne Niemiec składają się z policji rejonowych, służb dochodzeń kryminalnych, policji rzecznej i interwencyjnej, reagującej w przypadku rozruchów i zamieszek.

Rys. 10. Logo GSG 9.

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

Na wodach terytorialnych Morza Północnego i Bałtyckiego morska policja federalna wypełnia obowiązki policji granicznej. Policja Federalna zajmuje się także ochroną organów państwowych. Policja Federalna dysponuje w całym kraju dziesięcioma oddziałami specjalnymi, które w zależności od potrzeb służą pomocą policji federalnej, krajowej oraz innym urządům federalnym w przeprowadzanych akcjach. Do operacji specjalnych, w przypadku znacznej przestępczości, przystępuje elitarna formacja policji Federalnej GSG 9. Zakresem jej działań jest zwalczanie przestępczości zorganizowanej i terroryzmu oraz ratowanie życia ludzkiego.

Wydarzenia w 1972 roku podczas Letnich Igrzysk Olimpijskich w Monachium pokazały, iż Niemcy nie są przygotowani do podjęcia skutecznych działań w sytuacjach zakładniczych (autorzy opisali dokładnie te wydarzenia w rozdziale 1). Po tych dramatycznych zdarzeniach podjęto decyzję o utworzeniu jednostki specjalnej, która weszła w skład Federalnej Straży Granicznej, GSG 9 (Grenzschutzgruppe 9). Po reorganizacji struktur policyjnych, która miała miejsce w 2005 roku, jednostka ta podlega policji federalnej, dlatego jej pełna nazwa to GSG 9 der Bundespolizei (w skrócie GSG 9 BPOL lub po prostu GSG 9). Jest to specjalna jednostka policji federalnej do zwalczania poważnej/zorganizowanej przestępczości i terroryzmu. Do tej pory GSG 9 stacjonowało w Sankt Augustin pod Bonn, ale od 2018 roku prowadzone były prace nad budową nowej siedziby w Berlinie-Spandau i powiększeniem stanu osobowego, który docelowo miał osiągnąć siłę batalionu. Szybka relokacja jednostki jest możliwa dzięki ścisłej współpracy z Lotniczą Policją Federalną, która umożliwia skuteczny przerzut sił dzięki krajowym eskadrom lotniczym.

Historia

GSG 9 powstała 26 września 1972 roku, gdy rząd Republiki Federalnej Niemiec podjął decyzję o utworzeniu antyterrorystycznej jednostki zdolnej do prowadzenia operacji specjalnych o wysokim stopniu skomplikowania. Decyzja ta była następstwem przeprowadzonej nieudanej akcji odbicia zakładników na lotnisku w Monachium (opisanej w Rozdziale 1). W kwietniu 1973 r. Dowódca-założyciel Ulrich Wegener ogłosił gotowość operacyjną dwóch jednostek GSG 9, które wchodziły w skład niemieckiej straży granicznej. Jednostka GSG 9 stała się znana jesienią 1977 r. dzięki operacji „Feuerzauber”. 13 października o 1977 r. o godzinie 13.00 z lotniska na Majorce wystartował rejsowy Boeing 737 Lufthansy z niemieckimi turystami na pokładzie oraz czterema Palestyńczykami. Niedługo po starcie przejęli oni kontrolę nad samolotem, po kilku międzylądowaniach samolot ostatecznie wylądował na lotnisku w Mogadysz. Kilkundniowe negocjacje nie przyniosły efektu i w nocy z 17 na 18 października GSG 9, przy wsparciu brytyjskich doradców z SAS, przystąpiła do szturmu na samolot. Cała akcja trwała około siedmiu minut. W wyniku działań niemieckich komandosów zastrzeleni zostali wszyscy terroryści i uwolniono 86 zakładników, z których żaden nie zginął. Od tamtego czasu GSG 9 przeprowadziła wiele operacji specjalnych w kraju i za granicą. Pomimo tego sukcesu, były też tragiczne momenty. W 1993 r. na stacji kolejowej w Bad Kleinen aresztowano terrorystów RAF Birgit Hogefeld i Wolfganga Gramsa. Podczas tej akcji komisarz policji N. został postrzelony przez terrorystę RAF Gramsa, który następnie popełnił samobójstwo. Kolejnymi, którzy stracili życie na służbie, byli Tobias R. i Thomas H. W ramach operacji ochrony osobistej w Iraku w 2004 roku ich konwój wpadł w zasadzkę w pobliżu Faludży. Rozpoczęła się ciężka wymiana ognia. Niestety Tobiaszowi R. i Tomaszowi H. nie udało się uciec, ciała Tomasza H. nie odnaleziono do dziś.

O tych tragicznych stratach przypominają tablice pamiątkowe w holu wejściowym gmachu głównego GSG 9 w Sankt Augustin.

Struktura organizacyjna

Z informacji, które dostępne są na oficjalnej stronie internetowej niemieckiej policji wynika, że GSG 9 jest podzielona na cztery jednostki operacyjne. Ze względu na poufność informacji, dokładna liczba funkcjonariuszy nie jest podana do wiadomości publicznej. Dodatkowo wydzielona jest duża jednostka wspierająca. Podczas akcji funkcjonariusze mają do dyspozycji m. in. minerów-pirotechników, techników otwierania, ratowników medycznych, a nawet własnego lekarza pogotowia ratunkowego.

Są też specjaliści w dziedzinie rozpoznania, którzy potrafią zbierać, przetwarzać i przekazywać informacje z rozpoznania z ziemi i z powietrza. Ponadto w GSG 9 od roku 2015 służą psy bojowe. Natomiast struktura jednostki wspierającej tworzona jest w oparciu o specjalne kwalifikacje i szeroki zakres możliwości podejmowanych przez nią działań.

Podkreślić należy, że wszyscy członkowie jednostek operacyjnych przechodzą takie samo, standardowe, dziesięciomiesięczne szkolenie GSG 9. Podstawowe zdolności są takie same, a poszczególne jednostki mogą działać również razem w różnych misjach. Różnica polega jedynie na typowej dla danej jednostki dodatkowej specjalizacji.

I. (Pierwsza) Jednostka – snajperzy

Członkowie I. jednostki zajmują się strzelectwem precyzyjnym. Oznacza to, że jednostka ta dysponuje bogatym arsenałem broni precyzyjnej oraz specjalnego sprzętu obserwacyjno-rozpoznawczego, który jest niezbędny do zabezpieczenia całego spektrum policyjnego strzelania precyzyjnego. Obejmuje to m. in. rekonesans przeciwko celom i różnym obiektom docelowym. Strategia działania zakłada użycie całej dostępnej broni oraz wykorzystanie zakamuflowanych pozycji w terenie i w budynku, aż do ostatecznej walki z kilkoma przeciwnikami.

Przygotowanie zawodowe strzelców precyzyjnych odbywa się na przemian w ramach GSG 9 lub we współpracy z innymi jednostkami specjalnymi w kraju i za granicą. Czas trwania szkoleń zależy od ich treści. Funkcjonariusze zdobywają dodatkowe kwalifikacje w podczas krajowych i międzynarodowych warsztatów doskonalących.

II. (Druga) Jednostka – nurkowie i sternicy

Jednostka II zajmuje się tematyką nurkowania taktycznego i pływania – sterowania łodziami bojowymi.

Zadaniem nurków jest możliwie najcichsze zbliżenie się do celu (skryte podejście) podczas działań na akwenach. Taka taktyka prowadzi do uzyskania efektu zaskoczenia. W tym celu funkcjonariusze zostali wyposażeni w specjalistyczny sprzęt do nurkowania, dzięki któremu nie można ich wykryć z powierzchni wody. Aby zdobyć tę umiejętność, funkcjonariusze muszą najpierw ukończyć kurs nurka roboczego w policji federalnej. Następnie organizuje się wewnętrzny kurs przygotowawczy, dzięki któremu funkcjonariusze mogą przez trzy tygodnie uczestniczyć w szkoleniu nurków bojowych Bundeswehry. Następnie proces szkolenia kontynuuje się jednostce. Treści programowe realizowanych ćwiczeń, podczas długiego

(wielotygodniowego szkolenia) obejmują np. nurkowanie w wodach płynących lub wynurzanie się z łodzi podwodnej.

Sternicy specjalizują się w przemieszczaniu grup szturmowych przy użyciu małych i średnich łodzi bojowych. Aby uzyskać odpowiednie kwalifikacje, wymagane jest ukończenie wielu specjalistycznych kursów. Czas trwania całego szkolenia to około rok.

III. (Trzecia) Jednostka – Spadochroniarze

Trzecia jednostka specjalizuje się w taktycznych skokach spadochronowych. Funkcjonariusze tej jednostki podczas treningów opanowują wszystkie aspekty tej specjalizacji takie jak np.: skoki „proste”, skoki celowane na małe lądowiska, procedury ślizgowe z pełnym ekwipunkiem i skoki w całkowitej ciemności. Potrzeba lat treningu, zanim spadochroniarze opanują wszystkie elementy techniczne i taktyczne. Na wyposażeniu jednostki trzeciej znajduje się specjalistyczny sprzęt oraz specjalne spadochrony, które pozwalają działać praktycznie w każdych warunkach. Funkcjonariusze ci są szkoleni głównie przez Bundeswehre, gdzie zdobywają podstawowe umiejętności, a następnie odbywają liczne szkolenia w Niemczech i za granicą.

Komponenty specjalizujące się w taktycznych skokach spadochronowych i nurkowaniu bojowym są unikalne wśród policyjnych jednostek specjalnych w Niemczech i charakteryzują GSG 9.

IV. (Czwarta) Jednostka operacyjna

Dzięki średnioterminowej gotowości operacyjnej kolejnej IV jednostki w nowej lokalizacji w Berlinie, GSG9 BPOL poprawia swoją zdolność reagowania w stolicy.

Funkcjonariusze tej jednostki posługują się podstawową taktyką bojową i procedurami operacyjnymi, podobnie jak funkcjonariusze pozostałych trzech jednostek. W szczególności ich priorytetem będzie elastyczne i szybkie rozmieszczanie swoich sił podczas działań w terenie miejskim.

Jednostki wsparcia

Wspierają jednostki operacyjne w różnych obszarach zadaniowych, np. „technika operacyjna” i „medycyna bojowa”. Dział technologii operacyjnej podzielono na obszary technologii otwierania/rozbrajania oraz rozpoznania i dokumentacji. Zadaniem poszczególnych działów jest z jednej strony opracowywanie i testowanie

nowych technik i taktyk, a także szkolenie i dalsze kształcenie różnych specjalistów w jednostkach operacyjnych. Ponadto wspomniane jednostki wspierają swoją specjalistyczną wiedzą w bardzo skomplikowanych sytuacjach. Personel jednostki wsparcia jest w zasadzie rekrutowany z jednostek operacyjnych, gdyż warto wykorzystać bogate doświadczenie oficerów operacyjnych.

Rekrutacja

Funkcjonariusze policji federalnej, którzy wcześniej nie byli funkcjonariuszami w żadnej z jednostek operacyjnych GSG 9, mogą ubiegać się o wolne stanowiska w jednostkach wsparcia GSG 9. Jednak dotyczy to wnioskodawców, którzy są funkcjonariuszami organów ścigania i posiadają zdobytą wcześniej wiedzę lub kwalifikacje wymagane w odpowiednim obszarze wsparcia GSG 9. Procedury selekcji przeprowadzane są w GSG 9 stosownie do poszczególnych stanowisk. Nie można ich porównywać z procesem selekcji GSG 9 dla funkcjonariuszy służb ratunkowych. Zostały ukierunkowane na odpowiednie zastosowanie w obszarze wsparcia (pełne kryteria selekcji dostępne są na stronie internetowej https://www.bundespolizei.de/Web/DE/05Die-Bundespolizei/04Einsatzkraefte/GSG9-neu/03-Training/training_node.html).

Zadania

Jednostka GSG 9 jest przystosowana do szerokiego zakresu możliwych zastosowań. Jednym z obszarów jej działalności pozostają aresztowania w zakresie „przestępczości zorganizowanej i poważnej” dokonywanych na polecenie władz federalnych i landowych. Istotną rolę odgrywa tu szczególnie wysoki poziom zabezpieczenia materiału dowodowego w trakcie zatrzymania. Aby zagwarantować powodzenie misji, wymagane są kreatywność i elastyczność działań. Kluczem do sukcesu GSG 9 jest jakościowo wysoki poziom szkolenia, jak również duża ilość najnowocześniejszych zasobów sprzętowych i technologicznych.

Do najważniejszych operacji ostatnich lat należą aresztowania zagranicznych szpiegów w Republice Federalnej Niemiec, aresztowanie wysokiego rangą członka niemieckiej grupy rockowej oraz aresztowanie zabójcy w autobusie drużyny piłkarskiej Borussia Dortmund. Ponadto GSG 9 była używana między innymi do zapobiegania zagrożeniom i działań następczych podczas dalszych dochodzeń w sprawie strzelaniny w Monachium i ataku terrorystycznego w Berlinie (2016).

Do zakresu prowadzonych przez GSG 9 operacji należy także rozwiązywanie sytuacji zakładniczych i kierowanie innymi operacjami antyterrorystycznymi. Ze względu na występujące aktualnie zagrożenia, operacje antyterrorystyczne są

obecnie priorytetem, dlatego GSG 9 została użyta w trakcie omówionej wcześniej strzelaniny w Monachium, z udziałem zbiegłego członka ISIS z Drezna oraz po dokonanym przez Anisa Amri zamachu na jarmarku bożonarodzeniowym w Berlinie (2016).

W kontekście konieczności wykonywania najtrudniejszych zadań, jednostka GSG 9 jest zdolna do szybkich i elastycznych reakcji na występujące zagrożenia, współpracując w tym zakresie z eskadrami powietrznymi policji federalnej. W krótkim czasie GSG 9 może dotrzeć w dowolne miejsce w Niemczech. W sumie GSG 9 wykonuje rocznie około 50–60 misji.

Zgodnie z §8 ust. 2 ustawy o policji federalnej policja federalna może być wykorzystywana do ratowania ludzi również poza granicami kraju. Zadania takie realizowane są przez GSG 9, a granice odpowiedzialności w tym zakresie są jasno określone przez nadzorującą ją ministerstwo.

Media opisywały ewakuację zakładników z Egiptu w 2008 r. Międzynarodowa grupa wycieczkowa, w skład której wchodziło także pięciu obywateli Niemiec, została porwana na południowej Saharze i przetrzymywana przez kilka dni. W tym czasie rząd federalny zdecydował o wysłaniu GSG 9 i utrzymywaniu jednostki w gotowości do działań na miejscu. Dzięki szczęśliwemu zbiegowi okoliczności, zakładnikom udało się uciec i zostali ewakuowani przez GSG 9 z pustyni, a następnie przewiezieni z powrotem do Niemiec.

GSG 9 od lat realizuje również nakazy ochrony osobistej na niemieckich misjach za granicą. Zadania takie realizowane były dotychczas w Iraku, Afganistanie, Libii i w Mali. GSG 9 dzieli się także na całym świecie wiedzą ekspercką, w przypadku uprowadzeń obywateli niemieckich za granicą. Sytuacja taka miała miejsce np. na Filipinach w roku 2016.

Współpraca

Aby stale znajdować się wśród najlepszych sił specjalnych na świecie, niezbędna jest stała współpraca z najróżniejszymi jednostkami krajowymi i międzynarodowymi. W celu zagwarantowania wymiany doświadczeń, na przestrzeni lat nawiązywano różne kontakty. W skali kraju należą do nich tzw. sieci: północna i południowa. Należą do nich odpowiednie specjalne grupy zadaniowe poszczególnych krajów. Na szczeblu międzynarodowym, na poziomie europejskim, powołano opisaną grupę ATLAS, a w ramach tej współpracy odbywają się ważne warsztaty i ćwiczenia na dużą skalę gwarantujące stały kontakt z międzynarodowymi jednostkami partnerskimi. Umowa o współpracy przewiduje również wsparcie rzeczowe i kadrowe. Ponadto GSG 9 utrzymuje formalne i mniej formalne kontakty z poszczególnymi jednostkami w innych krajach, zwłaszcza w USA z US Navy SEALs, Delta, HRT FBI, a także z izraelskim Yamamem.

**Fot. 41. GSG 9.
Trening strzelecki
z broni krótkiej.**

Ilustrację zaczerpnięto
ze stron internetowych
podanych w bibliografii.

**Fot. 42. GSG 9.
Zabezpieczenie
wejścia do budynku.**

Ilustrację zaczerpnięto
ze stron internetowych
podanych w bibliografii.

**Fot. 43. PGSG 9.
Postępowanie
z materiałami
niebezpiecznymi.**

Ilustrację zaczerpnięto
ze stron internetowych
podanych w bibliografii.

**Fot. 44. GSG 9.
Nurek bojowy
z aparatem odde-
chowym o obiegu
zamkniętym.**

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

**Fot. 45. GSG 9.
Grupa szturmowa
podczas przemiesz-
czania się.**

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

**Fot. 46. GSG 9.
Działanie z użyciem
śmigłowca – desant
grupy na okręt.**

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

Fot. 47. Strzelec wyborowy GSG 9.

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

Fot. 48. Grupa szturmowa GSG 9 podczas wejścia na teren posesji.

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

Fot. 49. GSG 9. Współdziałanie z śmigłowcem.

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

4.5. SŁOWACJA – LYNX

Historia

Prototypem LYNX była jednostka specjalna byłej Czechosłowacji o nazwie URNA, przodek obecnej jednostki URNA czeskiej policji. Na przełomie lat 80. i 90. XX wieku na Słowacji wyraźnie wzrosła przestępczość zorganizowana. Aby poradzić sobie z pojawiającym się problemem, zdecydowano o powołaniu policyjnej jednostki szybkiego reagowania, na wzór amerykańskiego SWAT. Powstała ona w Bratysławie, 1 lutego 1991 roku. Jej pierwszym dowódcą został płk Josef Maitan. Po rozpadzie Czechosłowacji i powstaniu, w styczniu 1993 roku, nowego państwa słowackiego, zespół szybkiego reagowania z Bratysławy przejął funkcje federalnej jednostki sił specjalnych URNA. Z zadań grupy usunięto jednak funkcje antyterrorystyczne, ponieważ tego rodzaju sytuacje kryzysowe praktycznie na Słowacji nie występowały. Jednocześnie, zadania twardego reagowania na akty dokonywane w ramach przestępczości zorganizowanej stało się głównym jej zadaniem. Warto zauważyć, że w tamtym okresie prawie 70% pracowników URNA stanowili Słowacy. Dlatego też po opuszczeniu dawnej jednostki federalnej, utworzyli oni trzon bratysławskiej jednostki specjalnej.

Jednostka, która wyspecjalizowała się w działaniach antyterrorystycznych, powstała w 1996 roku, rok później nadano jej oficjalną nazwę: UOU – Jednostka do zadań specjalnych. W krajach anglojęzycznych znana jest jako LYNX Commando.

Podstawowe zadania:

- a) działania antyterrorystyczne,
- b) rozwiązywanie sytuacji zakładowych,
- c) zatrzymania wysokiego ryzyka,
- d) inne zadania:
 - przygotowywanie i aktualizacja planów rozwiązywania sytuacji krytycznych ewentualnych ataków terrorystycznych na obiekty specjalne (elektrownie jądrowe, tamy, obiekty przemysłu chemicznego, budynki rządowe itp.);

Rys. 11. Logo policyjnej słowackiej jednostki specjalnej „LYNX”.

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

- gromadzenie dokumentów ważnych dla ochrony osób podlegających ochronie międzynarodowej;
- organizowanie wspólnych szkoleń z innymi jednostkami specjalnymi z krajów Unii Europejskiej i NATO na terenie Republiki Słowackiej;
- udział w szkoleniach kooperacyjnych z członkami zagranicznych jednostek specjalnych na swoim terenie;
- pomoc w przygotowaniu nowych policjantów do misji pokojowych;
- organizowanie i eskortowanie transportów środków płatniczych lub kosztowności;
- rekrutacja nowych członków.

Struktura organizacyjna

W strukturze LYNX Commando wyróżnić można następujące komponenty:

- jednostkę specjalnego przeznaczenia – JOU (zespoły operacyjne, dowódcy, taktyczne zespoły reagowania);
- jednostkę analityczno-dokumentacyjną i szkoleniową (instruktorzy, psycholog, zastępca dowódcy JOU oraz część jednostki szkoleniowej, gdy do jednostki przybywają nowi rekruci);
- jednostkę operacji specjalnych i logistyki (JŠČaL);
- jednostkę wsparcia.

Struktura centrali:

- dowódca LYNX Commando,
- zastępca dowódcy (również dowódca operacji specjalnych i jednostki logistycznej (JŠČaL) w jednej osobie),
- dowódca jednostki specjalnego przeznaczenia (JOU),
- zastępca dowódcy operacji specjalnych i jednostki logistycznej (JŠČaL),
- zastępca dowódcy Oddziału Specjalnego (JOU),
- dowódcy drużyn,
- wybrani policjanci i pozostali członkowie (eksperti).

Struktura ta obejmuje dowództwo, sekcję wsparcia logistycznego i sekcję operacyjną. Sekcja logistyki składała się z jednostki analitycznej, oddziału specjalnie przeszkolonych kierowców oraz jednostki administracyjnej. Sekcja operacyjna składała się z czterech zespołów antyterrorystycznych, jednego działu szkolenia, jednostki szkolenia psów i działu planowania. Każda z drużyn antyterrorystycznych składała się z dwóch zespołów (szturmowego i wsparcia) po pięć osób. Każdy członek drużyny jest uniwersalnym wojownikiem i jest w stanie w ekstremalnej sytuacji zastąpić towarzysza broni, co poszerza możliwości bojowe grupy. Ogólnie zespół

antyterrorystyczny składa się z dowódcy, jego zastępcy, dwóch kierowców, trzech lub czterech snajperów i operatorów.

Jeden zespół zawsze utrzymuje gotowość do natychmiastowego podjęcia działań. Funkcjonariusze są zdolni do opuszczenia bazy w ciągu trzydziestu minut od ogłoszenia alarmu. Cały sprzęt i uzbrojenie są pakowane w specjalne kontenery, a te – ładowane do pojazdów, którymi funkcjonariusze dostają się na miejsce operacji. W razie potrzeby jednostkę dyżurną wzmacnia kolejny zespół operacyjny, gotowy do działania w ciągu kilku godzin od ogłoszenia alarmu. Trzeci zespół zbiera się i podejmuje działania w ciągu kolejnych dwudziestu czterech godzin. Taki system alarmowania sprawia, że większość funkcjonariuszy LYNX decyduje się mieszkać w koszarach na terenie bazy lub w jej pobliżu. Poszczególne grupy bojowe zmieniają się na dyżurze co czternaście dni.

Rekrutacja

Rekrutacja podzielona jest na kilka etapów, z których pierwszym jest rozmowa kwalifikacyjna (kandydat musi na nią uzyskać zgodę komendanta Policji). Kolejne wymagania to:

- służba w słowackiej policji,
- bardzo dobra forma fizyczna,
- przejście testów fizycznych,
- posiadanie prawa jazdy – co najmniej kategorii B,
- przejście badań psychologicznych,
- ukończenie „piekielnego tygodnia”,
- ukończenie z pozytywnym wynikiem tzw. rozmowy motywacyjnej .

Do grupy przyjmowani są wyłącznie ochotnicy powyżej dwudziestego trzeciego roku życia. Każdy kandydat musi odbyć co najmniej trzyletni staż służby w słowackiej policji narodowej lub pięcioletni staż służby w siłach zbrojnych. Wcześniej wymagania dotyczące przyjęcia były bardziej rygorystyczne: do LYNX przyjmowano tylko policjantów, jednak zasada ta została później zmieniona – kandydatom po odbyciu służby w siłach zbrojnych umożliwiono służbę w policyjnych siłach specjalnych. Preferowani kandydaci wywodzą się z pułku lub batalionu sił specjalnych. Tę decyzję wymusiły okoliczności, ponieważ w pewnym momencie w grupie zaczęło brakować kandydatów gotowych do odbywania służby w tak trudnych warunkach.

Wymagania stawiane kandydatom do pododdziału są pod wieloma względami podobne do tych stawianych siłom specjalnym w innych krajach: stabilność emocjonalna, chęć i umiejętność pracy w zespole, dobry stan zdrowia. Wszyscy

kandydaci do służby w LYNX muszą mieć wykształcenie średnie, być doskonałymi pływakami, pewnie prowadzić samochód. Kurs kwalifikacyjny odbywa się dwa razy w roku. Kandydaci sprawdzani są przede wszystkim pod kątem motywacji do służby w siłach specjalnych. Kolejnym krokiem są specjalistyczne badania lekarskie, podczas których kontrolowany jest stan zdrowia, szybkość reakcji, siła fizyczna i wytrzymałość. W drugim etapie kandydaci przechodzą różne testy fizyczne: bieg na 100, 1000 i 3600 metrów, podciąganie na linie na wysokość 5 metrów, skoki w dal, pływanie na krótkich i długich dystansach. Trzeci etap selekcji obejmuje testy psychologiczne i intelektualne. Czwarty etap kursu kwalifikacyjnego nazywany jest „piekielnym tygodniem”. Podczas tej próby kandydaci w ciągu siedmiu dni przesypiają łącznie zaledwie około 30 godzin, co pozwala na ocenę sposobu ich reagowania na stres i zmęczenie. W trakcie ostatnich dwóch dni badania prowadzone są w pięcioosobowych grupach, a końcowy wynik stanowi efekt pracy zespołowej. Wszyscy członkowie muszą otrzymać wynik pozytywny, w przeciwnym razie cała grupa zostaje zdyskwalifikowana. W ciągu tygodnia kandydaci biorą udział w wyczerpujących marszach w kamizelkach kuloodpornych i z plecakiem o wadze 15, a następnie 30 kilogramów.

Kandydaci, którzy pomyślnie przejdą szkolenie podstawowe (a rekrutuje się nie więcej niż 25% pierwotnej liczby przystępujących) mają możliwość wstąpienia do jednostki. Nie oznacza to jednak, że stają się jej pełnoprawnymi funkcjonariuszami. Początkujący dołączani są do grup zadaniowych w celu zapoznania się z praktyczną pracą jednostek specjalnych. Początkowo biorą udział w wydarzeniach specjalnych jako obserwatorzy lub wchodzą w skład jednostek wspierających. Po pewnym czasie, wraz ze zdobywaniem doświadczenia bojowego, stopniowo zaczynają brać udział w akcjach w innym charakterze.

Podczas służby w jednostce nowi członkowie kontynuują szkolenie, uczestnicząc w różnych kursach specjalistycznych i otrzymując indywidualną specjalizację: tresera psów, snajpera, pływaka, specjalisty od materiałów wybuchowych, negocjatora lub kierowcy.

Szkolenie

Szkolenie podstawowe trwa od czterech do sześciu miesięcy. Na tym etapie kandydaci poznają taktykę operacji specjalnych, różne rodzaje strzelania (precyzyjne, instynktowne, selektywne), wspinaczkę skałkową i walkę w górach, sztuki walki, podstawowe szkolenie pirotechniczne, techniki szturmowe, pływanie i nurkowanie, spadochroniarstwo, topografię, łączność, korzystanie ze specjalnego sprzętu dostępnego w arsenale grupy, techniki szybkiej jazdy. Dopiero po opanowaniu tych umiejętności kandydaci dostają się do grup operacyjnych.

Szkolenie spadochronowe prowadzi się w bazie 5 Pułku Specjalnego Przeznaczenia słowackiej armii. Z technicznego punktu widzenia, praca zespołowa z załogami śmigłowców jest jednym z najważniejszych elementów szkolenia specjalnego jednostki LYNX. W jej trakcie kandydaci uczą się zróżnicowanych technik wysokościowych i skoków spadochronowych z helikopterów. Niektórzy funkcjonariusze przechodzą pogłębione, trzytygodniowe szkolenie spadochronowe, aby zostać wykwalifikowanym specjalistą w zakresie użytkowania spadochronów skrzydłowych.

Grupa przykłada dużą wagę do poziomu wyszkolenia medycznego i przeciwpożarowego pracowników. Wszystkie siły specjalne ćwiczą strzelanie kilka razy w tygodniu, a snajperzy codziennie.

Uzbrojenie i wyposażenie

Funkcjonariusze LYNX są wyposażeni w najnowocześniejsze uzbrojenie i sprzęt, podobnie jak wszystkie tego typu jednostki zachodnie, co pozwala im z powodzeniem radzić sobie w różnych sytuacjach awaryjnych.

Broń osobista to głównie modele najbardziej znanych światowych producentów. Grupa uzbrojona jest w doskonałe szwajcarskie pistolety SIG P-226, austriackie pistolety Glock-17 kalibru 9 mm oraz czeskie pistolety CZ-75 i CZ-85 tego samego kalibru. Ponadto pracownicy używają niewielkiej liczby rewolwerów Smith&Wesson.

Podczas działań szturmowych siły specjalne używają niemieckich pistoletów maszynowych Heckler und Koch MP-5 o różnych modyfikacjach, w tym z wbudowanym tłumikiem. Posiadają, także belgijskie FN P90 5,7 mm. W ostatnich latach na potrzeby grupy zakupiono niewielką liczbę karabinków szturmowych SIG Sauer 551 SWAT i H&K G-36 K, na których można zainstalować granatnik AG-36. Również w arsenale LYNX znajduje się czeski karabin 58 mm Vz.7,62 V, który jest używany głównie w procesie szkolenia lub gdy operacja wymaga użycia broni o większej sile rażenia.

Snajperzy używają szwajcarskiego karabinu snajperskiego SIG Sauer SSG 3000.308 Winchester (7,62 x 51 NATO), a także znanego półautomatycznego karabinu snajperskiego Dragunov kalibru 7,62 mm. Warto zaznaczyć, że snajperzy w trakcie szkolenia trenują umiejętność trafienia odległego celu od pierwszego strzału. Jako celowniki optyczne zastosowano przyrządy Hensoldt lub Simrad Optronics produkcji norweskiej. Zazwyczaj montuje się je na karabinach SSG 300. Gdy sytuacja wymaga użycia broni o zwiększonej sile i zasięgu strzału, używany jest angielski karabin wyborowy Accuracy International.50 BMG.

W arsenale grupy znajdują się także granatniki H&K GP-69, strzelby Benelli Nova i Winchester Defender 1300 kal. 12 mm.

Podczas działań szturmowych grupa używa plastycznych materiałów wybuchowych produkcji słowackiej, różnego rodzaju detonatorów, granatów ogłuszających i policyjnych z gazem drażniącym, drabin szturmowych oraz specjalnego sprzętu umożliwiającego wejście na teren obiektu.

We flocie jednostki znajdują się różne modyfikacje samochodów i pojazdów opancerzonych wielu producentów takich jak: samochody osobowe Volkswagen, Skoda, Opel, SUV-y Mercedes Benz ML320, Hummer, Land Rover Discovery, transportery opancerzone Aligator. Do operacji lotniczych śmigłowce Mi-2, Mi-8/171, które wchodzi w skład lotnictwa Słowackiej Grupy Policyjnej z siedzibą w Bratysławie.

Na wyposażenie osobiste składają się kombinezony kamuflażowe Vz 97 oraz czarne kombinezony VEP Bojnice Comfort produkcji słowackiej, konstruowane z wykorzystaniem nowoczesnych materiałów Nomex i Gore-Tex. Podczas wykonywania działań, wszyscy funkcjonariusze noszą taktyczne kamizelki, na których widnieje wyraźny napis „Policia”.

Grupa przywiązuje dużą wagę do ochrony osobistej pracowników przed kulami i odłamkami. Są oni wyposażeni we francuskie okulary taktyczne, chroniące oczy podczas szturmów, oraz niemieckie kamizelki kuloodporne Mehler Vario System GmbH, o 3 i 4 stopniu ochrony. Pracownicy LYNX mogą również używać lekkich kasków Bell.

Ponadto na wyposażeniu grupy znajdują się różne systemy do nurkowania, spadochroniarstwa i akcji realizowanych w górach.

Uzbrojenie przykładowego członka grupy:

- pistolety: 9 mm Luger, Sig Sauer P226, Glock;
- pistolety maszynowe: Heckler&Koch 9 mm Luger, MP5A5, MP5SD;
- karabiny szturmowe: Samopal vz. 58, kalibru 7,62 mm, Sig Sauer 551 Swat 5,56, HK G36K, granatniki AG36;
- karabiny: SSG 3000 308 Magnum;
- strzelby: Winchester Defender 1300, Benelli Nova Pump;
- wyrzutnie granatów: HK GP69;
- granaty taktyczne: P1, P2;
- noże: UTON vz. 75.

Operacje

Jednostka LYNX, choć nie należy do najbardziej znanych na świecie jednostek specjalnych (takich jak GSG-9, SAS, SEALs itp.), posiada przyzwoite wyszkolenie zawodowe, nowoczesne uzbrojenie i specjalistyczny sprzęt do wykonywania powierzonych zadań. A co najważniejsze, LYNX ma duże doświadczenie w rzeczywistych akcjach zatrzymywania uzbrojonych niebezpiecznych przestępców i członków zorganizowanych grup przestępczych.

Jednostka już na samym początku swojego istnienia przeprowadzała poważne akcje. W 1993 roku, w starej fabryce mebli, przetrzymywano grupę ludzi w charakterze zakładników. Ostatecznie sytuację rozwiązano za pomocą negocjacji policyjnych, ale jednostka cały czas utrzymywała gotowość do podjęcia natychmiastowych działań bojowych.

Następna sytuacja miała miejsce w 1995 roku, w okolicach Dunajskiej Łużnej. Mężczyzna, który utrzymywał, że ma na sobie urządzenie wybuchowe, wziął pasażerów autobusu jako zakładników. W trakcie prowadzonych negocjacji wyszło na jaw, że był to tylko bluff i funkcjonariusze – w miarę bezpiecznie – dokonali zatrzymania mężczyzny.

Kolejne zdarzenie miało miejsce w 2003 roku w mieście Kaplna, gdzie LYNX, we współpracy z policją z miasta Trnava, zneutralizował groźnego przestępcę, który zabił trzy osoby i przetrzymywał cztery kolejne jako zakładników. Dzięki skoordynowanym i profesjonalnym działaniom słowackich sił specjalnych morderca został zatrzymany, a wszyscy zakładnicy uwolnieni.

Współpraca

W celu wymiany doświadczeń, grupa LYNX ściśle współpracuje z podobnymi jednostkami innych organów ścigania na Słowacji, a także zagranicą. Jednostka jest członkiem grupy ATLAS, w skład której wchodzi jednostki antyterrorystyczne organów ścigania krajów UE. Słowackie Siły Specjalne mają dobre kontakty z kolegami z tak znanych jednostek specjalnych, jak włoski GIS, francuskie dywizje RAID i GIGN, węgierska grupa TESZ, czeska URNA, niemiecka GSG-9. LYNX utrzymuje również doskonałe relacje z austriacką grupą antyterrorystyczną EKO Cobra.

Fot. 50. LYNX. Ćwiczenia z wykorzystaniem pojazdu opancerzonego.

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

Fot. 51. LYNX. Ćwiczenia z wykorzystaniem technik wysokościowych.

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

Fot. 52. LYNX. Ćwiczenia z psem bojowym i wykorzystaniem technik wysokościowych.

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

Fot. 53. LYNX. Grupa szturmowa przygotowuje się do wykonania zadania.

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

Fot. 54. Grupa bojowa LYNX na pokładzie śmigłowca.

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

Fot. 55. LYNX. Wysokościowe techniki transportowe – „winogrono”.

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

**Fot. 56. LYNX.
Przelot ponad górami.**

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

**Fot. 57. Oczekiwanie
na grupę bojową LYNX.**

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

4.6. SZWEDZKA JEDNOSTKA SPECJALNA NI

Pełna nazwa jednostki brzmi *Nationella Insatsstyrkan* (NI) – Narodowa Jednostka Specjalna w Szwecji. Powstała w 1991 r. jako formacja kontrterrorystyczna szwedzkiej policji. Została przeznaczona do zwalczania różnorodnych zagrożeń, w tym terrorystycznych, rozwiązywania sytuacji zakładniczych, zwalczania porwań dla okupu, a także realizacji zatrzymań wysokiego ryzyka. Jednostka ta została użyta w 2006 roku podczas wojny Izraela z Hezbollahem. Jej funkcjonariusze przeprowadzili wówczas operację ewakuacji szwedzkich obywateli z terenu zagrożenia. Od

Rys. 12. Naszywka szwedzkiej jednostki specjalnej NI.

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

2010 roku wzrosło w Szwecji zagrożenie terrorystyczne. Oznacza to, że istnieją osoby mające zarówno zamiar, jak i zdolność do przeprowadzania ataków. Głównym zadaniem *Nationelle Insatsstyrkan* jest reagowanie na występujące akty terroryzmu i zwalczanie innych form zagrożeń poprzez fizyczną konfrontację ze sprawcami, którzy przygotowują lub przeprowadzają ataki terrorystyczne. Oprócz głównego zadania, NI jest ostatecznym zasobem policji. Jednostka wkracza w sytuacje, które są tak poważne, nietypowe lub ryzykowne, że nie mogą być obsługiwane w ramach normalnych operacji policyjnych. Aby realizować swoje zadania, funkcjonariusze NI posiadają specjalistyczne umiejętności w zakresie taktyki działania oraz są ponadstandardowo wyposażeni i uzbrojeni. Jednostka jest scentralizowanym zasobem dla całego kraju i skutecznie funkcjonuje jako narodowa grupa specjalna. Realizowane zadania są bardzo wymagające pod względem psychicznym i fizycznym. Osiągnięcie wysokich kompetencji wymaga wiele wysiłku i ogromnego nakładu pracy.

NI regularnie wykonuje zadania dla potrzeb policji i służb specjalnych. Działania realizowane są bez udziału mediów i zbędnego rozgłosu. Wśród setek realizowanych corocznie przedsięwzięć wymienić można:

- interwencje w ramach przeciwdziałania zagrożeniom terrorystycznym,
- działania przeciwko czynom przestępczym przy wsparciu obcego państwa,
- rozwiązywanie sytuacji zakładniczych i uprowadzeń,
- interwencje przeciwko szczególnie niebezpiecznym sprawcom,

- działania w przypadku próby napadu kwalifikowanego (z użyciem broni),
- rozpoznanie i operowanie w trudno dostępnym terenie,
- działalność w środowisku morskim,
- pomoc specjalistyczną podczas wizyt delegacji państwowych,
- negocjacje w sytuacjach kryzysowych,
- zabezpieczanie dowodów o dużej złożoności lub stopniu trudności,
- inne operacje policyjne o szczególnej wartości ochronnej lub stopniu skomplikowania.

Struktura organizacyjna i szkolenie

Operatorzy Nationella Insatsstyrkan pracują w policji w wymiarze pełnego etatu. Wcześniej pracowali dwa tygodnie, a potem mieli dwa tygodnie regularnej pracy ogólnopolicyjnej. Jednak w miarę wzrostu wymagań służbowych zmieniono ten tryb na pełnoetatowy, aby mieli oni czas na dodatkowe, specjalistyczne szkolenia. NI ma około 50–60 operatorów podzielonych na osiem grup:

- dwie grupy szturmowe (Alfa, Beta),
- dwie grupy wsparcia (Charlie, Delta),
- grupa wyburzeniowa (Echo),
- grupa snajperska (Fox),
- grupa wsparcia snajperów (Golf),
- grupa płetwonurków (Hotel).

Szkolenie taktyczne Nationella Insatsstyrkan nie różni się od szkolenia innych zachodnioeuropejskich zespołów antyterrorystycznych. Większość ćwiczeń dotyczy ratowania zakładników w terenie zurbanizowanym. Część szkolenia odbywa się w szwedzkich siłach zbrojnych z jednostką sił specjalnych Szwedzkich Sił Zbrojnych, Grupą Zadaniową ds. Operacji Specjalnych.

Rekrutacja

Do krajowych sił zadaniowych (NI) rekrutowani są głównie funkcjonariusze policji, ale poszukiwane są również osoby wspierające procesy szkoleniowe i operacyjne. Na stronie internetowej szwedzkiej policji można przeczytać zachętę do podjęcia tej służby:

Pracuj jako policjant w NI. W służbie jako funkcjonariusz policji ratunkowej jesteś częścią grupy. Oprócz działań operacyjnych prowadzone są cykliczne szkolenia w zakresie podstawowych umiejętności funkcjonariusza policji ratun-

kowej oraz działania rozwojowe w obszarze specjalistycznym. Podział jest mniej więcej taki, że 50 procent czasu pracy przeznaczają się na edukację, szkolenia i praktyki, a reszta to zadania operacyjne.

Jesteś w gotowości 24 godziny na dobę, przez cały rok, a praca obejmuje również pozostawanie w gotowości przez kilka tygodni w roku. Podczas tych tygodni operator musi być w stanie szybko przystąpić do pracy w przypadku alarmu.

Rekrutacja funkcjonariuszy policji do NI odbywa się co dwa lata, zarówno wewnątrz w policji (egzamin policyjny), jak i zewnątrz z pokrewnych instytucji. W momencie powstawania niniejszego podręcznika regularny nabór obejmuje okres 2023/2024 i jest otwarty dla policjantów i specjalistów z sił zbrojnych. Testy selekcyjne zostaną przeprowadzone zimą 2024 roku, a testy fizyczne wiosną 2024 roku. Osoby zainteresowane aplikowaniem powinny wcześniej uczestniczyć w spotkaniu informacyjnym z NI. Terminy spotkań informacyjnych i terminy składania wniosków można znaleźć na internetowej stronie formacji.

Aby móc ubiegać się o regularną rekrutację NI w 2023 r., najpóźniej do 1 stycznia 2024 r. należy mieć stopień lub wykształcenie policyjne oraz pewne doświadczenie zawodowe, którego przykładem może być:

- podstawowe wykształcenie policyjne, w tym służba aspiracyjna z potwierdzonymi wynikami;
- co najmniej czteroletni staż pracy w Siłach Zbrojnych (np. GSS/T lub GSS/K), w tym podstawowe szkolenie wojskowe Sił Zbrojnych. Całkowity okres służby czynnej, w tym szkolenie podstawowe, musi wynosić co najmniej 24 miesiące;
- podstawowe uprawnienia do szkolenia policyjnego;
- przeszkolenie z obsługi broni – pistoletu 88 (z potwierdzonym wynikiem);
- podstawowe wykształcenie Straży Przybrzeżnej, w tym służba aspirująca z zatwierdzonymi wynikami, w tym co najmniej cztery lata służby w Straży Przybrzeżnej. Okres czynnej służby, łącznie ze szkoleniem podstawowym, musi wynosić co najmniej 24 miesiące;
- podstawowe uprawnienia do szkolenia policyjnego. Wyszkolony i nosił broń służbową podczas realizacji zadań służbowych;
- podstawowe szkolenie Ullverket obejmujące co najmniej cztery lata służby w organach ścigania. Okres czynnej służby, w tym szkolenie podstawowe, musi wynosić co najmniej 24 miesiące.

Kandydaci, którzy uzyskają zatrudnienie, a nie przeszli szkolenia policyjnego, zostaną przeszkoleni jako funkcjonariusze policji, zgodnie z Rozporządzeniem 2014:1105 w sprawie policyjnego szkolenia specjalistów (dostępne na stronie internetowej Riksdagu – parlamentu Królestwa Szwecji). Szkolenie to jest krótsze niż zwykłe szkolenie policyjne i opiera się na wcześniejszym przeszkoleniu i doświadczeniu

kandydata. W procesie rekrutacji dokonywana jest szczegółowa ocena zdolności kandydatów i ich potencjału do przyswajania wiedzy i umiejętności.

Kandydaci, którzy nie mają stopnia policyjnego, muszą spełniać ogólne wymagania kwalifikacyjne do szkolenia policyjnego, ze szczególnym zwróceniem uwagi na:

- ważne szwedzkie prawo jazdy (*B-permit*), uprawniające do prowadzenia pojazdów z manualną skrzynią biegów,
- ukończone studia wyższe,
- specjalne zezwolenie na odbycie szkolenia policyjnego,
- cechy osobiste.

W odniesieniu do cech osobistych, w NI dużą wagę przywiązuje się do takich, jak:

- poczucie odpowiedzialności,
- umiejętność podejmowania właściwych decyzji w sytuacjach stresowych,
- umiejętność pracy w grupie, otwartość, szczerłość i empatia,
- wytrwałość w dążeniu do osiągnięcia celów, pomimo występujących przeciwności,
- elastyczność i umiejętność dostosowywania się do zmieniających się warunków,
- kreatywność i dostrzeganie zróżnicowanych sposobów rozwiązywania problemów,
- umiejętność przejmowania inicjatywy i determinacja,
- odwaga podczas wykonywania ryzykownych zadań,
- prawidłowa budowa ciała, wysportowana sylwetka i umiejętności pływackie,
- uzdolnienia strzeleckie i taktyczne.

Ocenie podlega również stan zdrowia kandydata, w tym:

- słuch,
- ruchliwość kości i mięśni,
- stan skóry (brak chorób skóry i nawracających wyprysków),
- brak chorób wymagających ciągłego lub nawracającego leczenia;
- wzrok (w tym widzenie kolorów), bez korekcji (np. soczewki kontaktowe), 0,7 w jednym oku i 0,8 obustronnie; osoby, które mają chirurgicznie skorygowany wzrok i zdadzą egzamin końcowy oraz ukończą szkolenie podstawowe z wynikiem pozytywnym, mogą służyć w NI, jednak z wyłączeniem służby nurkowej.

Fizyczne wymagania kwalifikacyjne

Testy fizyczne podczas procesu aplikacyjnego wymagają maksymalnego zaangażowania, a uzyskana nad konkurentami przewaga oznacza wyższą pozycję na liście rankingowej i zwiększa szanse na przyjęcie kandydata do pionu bojowego. Próby obejmują:

- podciągnięcia na drążku z 25 kilogramami – maksymalna liczba powtórzeń,
- pompki na poręczach (dipy) z 25 kilogramami – maksymalna liczba powtórzeń,
- martwy ciąg 120 kg – maksymalna liczba powtórzeń,
- wejście po linie – 5 metrów, same ramiona, w jak najkrótszym czasie,
- test Harre'a – w jak najkrótszym czasie,
- beep test (bieg wahadłowy) – w jak najkrótszym czasie,
- test Coopera – 2800 metrów w jak najkrótszym czasie.

Uzbrojenie i wyposażenie

Grupy szturmowe są uzbrojone w różne modele Heckler Koch MP5 oraz Sig-Sauer P228 do ochrony osobistej. Grupa wsparcia snajperskiego używa karabinów snajperskich L96A1 7,62 mm. Na wyposażeniu są też karabiny szturmowe (Heckler & Koch G36) i różne strzelby. NI ma również w swoim ekwipunku nowy system broni snajperskiej Sako TRG M10 w kalibrze .338 Lapua Magnum.

Fot. 58. Omawianie planu działania grupy szturmowej NI.

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

Fot. 59. Wzajemne ubezpieczenie przed wyjściem grupy NI.

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

Fot. 60. Przemieszczanie się zespołu bojowego NI.

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

Fot. 61. Odprawa służbowa NI.

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

Fot. 62. NI. Odprawa do działań.

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

Fot. 63. NI. Wejście z tarczą do pomieszczenia.

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

Fot. 64. Ubezpieczenie grupy NI przed wejściem do ciągu komunikacyjnego.

Ilustrację zaczerpnięto ze stron internetowych podanych w bibliografii.

PODSUMOWANIE

Wydarzenia podczas igrzysk olimpijskich 1972 w Monachium dowiodły ponad wszelką wątpliwość, że w Europie istnieje zapotrzebowanie na dobrze wyszkolone policyjne jednostki specjalnego przeznaczenia oraz że standardowe policyjne procedury postępowania okazać się mogą niewystarczające w konfrontacji ze zdarzeniami o charakterze nadzwyczajnym. Zamachy terrorystyczne, przetrzymywanie zakładników czy zatrzymanie wysokiego ryzyka to sytuacje wymagające działań zdecydowanych, nieszablonowych, opartych na dobrze przygotowanych, specjalistycznych procedurach, ale przede wszystkim – udziału odpowiednio przygotowanych specjalistów. Opisane wydarzenia stały się impulsem dla wielu europejskich krajów, w tym Polski, do formowania jednostek o specjalnym przeznaczeniu, zdolnych do prowadzenia działań ekstremalnie trudnych i realizowanych w nieprzewidywalnych, szybko zmieniających się okolicznościach. Na przestrzeni lat jednostki specjalne ewoluowały, przechodziły przez szereg zmian i reorganizacji. Poszczególne formacje mogą się też od siebie różnić, co widać już po przykładach opisanych w niniejszym podręczniku. Jednak po latach ich funkcjonowania i pojawiania się kolejnych poważnych zagrożeń, stwierdzić można jednoznacznie, że są one nie tylko potrzebne, ale wręcz niezbędne. Mnóstwo zdarzeń wymagających siłowej interwencji policji dowiodło niezbicie, że tylko właściwie zaplanowana i zrealizowana operacja może być skutecznym rozwiązaniem w sytuacji konieczności ratowania życia ludzkiego.

W celu zacieśnienia wzajemnej współpracy i podniesienia stopnia gotowości do podejmowania działań jednostki te nawiązują współpracę, a nawet zrzeszają się w ramach wspólnych projektów, takich jak na przykład grupa zadaniowa ATLAS. Z punktu widzenia osiągnięcia i utrzymywania odpowiedniego poziomu, inicjatywy takie mają ogromną wartość, umożliwiają bowiem nie tylko wymianę doświadczeń i tzw. dobrych praktyk oraz wspólne poszerzanie wiedzy i doskonalenie umiejętności, ale nawet wzajemne wspieranie się i pomoc w przypadku konieczności realizowania skomplikowanych operacji.

Opisane w podręczniku jednostki cechuje różny sposób zorganizowania, zależny choćby od możliwości finansowych poszczególnych państw; każda z nich przeszła także inną drogę w procesie kształtowania swojego aktualnego oblicza, często okupioną przykrymi doświadczeniami. Podstawowym warunkiem ich właściwego

funkcjonowania pozostaje jednak poziom przygotowania do realizacji przypisanych zadań, oparty przede wszystkim na odpowiednio dobranych ludziach, zdolnych do znoszenia ogromnego wysiłku fizycznego i obciążenia psychicznego, a także – jak pokazuje historia wielu z nich – do nadzwyczajnych poświęceń. Obecne czasy charakteryzują się powszechną obawą przed możliwością wystąpienia zagrożeń terrorystycznych. Codziennie media informują o eskalacji zagrożeń i przelewaniu krwi niewinnych ludzi. Zmienia się motywacja działalności terrorystycznych, natomiast nie zmienia się problem konieczności radzenia sobie z zagrożeniami, szukania ich przyczyn i zapobiegania skutkom. Dlatego ważne jest funkcjonowanie policyjnych oddziałów kontrterrorystycznych, ich ciągłe szkolenie i współpraca na szczeblu międzynarodowym.

BIBLIOGRAFIA

1. Asthana V., *Cross-Border Terrorism in India: Counterterrorism Strategies and Challenges*, University of Illinois AT Urbana-Champaign, June 2010.
2. Bąk T., *Systemy antyterrorystyczne państw Unii Europejskiej*, Rzeszów-Szczecin 2015.
3. Chloupek I., *URNA za granicą*, „Special Ops”, nr 4/2012.
4. Doležal P., *Využití tělesné výchovy a sportu u protiteroristické jednotky*, praca licencjacka, Brno 2008.
5. Grohmann J., *Tajne Misje*, Wydawnictwo Bellona, Warszawa 2015.
6. Hanáčková L., *Útvar zvláštního určení v letech 1981–1985*, praca licencjacka, Brno 2014.
7. Holá T., *Albánský organizovaný zločin v ČR*, praca licencjacka, Brno 2007.
8. Hrbáček J., *Zásah policie proti ruské mafii v restauraci U Holubů v roce 1995*, Reportaż Czeskiego Radia.
9. Hufnagl W., *Cobra, Das Gendarmerie-Einsatzkommando GEK*, [w:] *Terroryzm*, t. 2, B. Hołyst (red.), LexisNexis, Warszawa 2009.
10. Jałoszyński K., *Jednostka kontrterrorystyczna – element działań bojowych w systemie bezpieczeństwa antyterrorystycznego*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie, Szczytno 2011.
11. Jałoszyński K., *Pododdział antyterrorystyczny – uzbrojenie i wyposażenie*, Centrum Kształcenia Specjalistycznego „Ban Lex”, Warszawa 2001.
12. Jałoszyński K., *Biuro Operacji Antyterrorystycznych Komendy Głównej Policji 1976–2014*, Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie, Szczytno 2014.
13. Jałoszyński K., *Jednostka Kontrterrorystyczna – Element Działań Bojowych w systemie Bezpieczeństwa Antyterrorystycznego*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie, Szczytno 2021.
14. Kornecki B., *Czescy Specjaliści*, „Militaryny Magazyn Specjalny Komandos”, nr 4, 2004.
15. Przyjemczak J., *Zamach na World Trade Center w 2001 r – Działania ratownicze i ich odroczone skutki zdrowotne*, [w:] red. W. Zubrzycki, J. Cymerski, *Terroryzm/ Antyterroryzm 20 lat po 11/9*, Akademia Policji w Szczytnie, Szczytno 2023.
16. Przyjemczak J., *Organizacja przedsięwzięć szkoleniowych w Policji podczas trwania pandemii COVID – 19, „Paramedyk” 2020–2022*, [w:] J. Przyjemczak, W. Wosek (red.), *Zadanie specjalne – człowiek, technologia, instytucja 3*, Bernardinum, Pelplin-Gdynia 2022.

17. Przyjemczak J., *Badania predyspozycji fizycznych kandydatów do służby kontrterrorystycznej Policji jako niezbędny element procesu rekrutacji i profilowania specjalności bojowej*, [w:] J. Przyjemczak, W. Wosek (red.), *Zadanie specjalne – człowiek, technologia, instytucja 2*, Bernardinum, Pelplin-Gdynia 2022.
18. Przyjemczak J., *Rola służb medycznych w zdarzeniach o charakterze terrorystycznym – analiza polskiego stanu prawnego i wskazane kierunki zmian*, [w:] P. Swoboda, A. Polończyk (red.), *10 Lat Nauk o Bezpieczeństwie – potencjał, problematyka, perspektywy*, Avalon, Kraków 2021.
19. Przyjemczak J., *Badania predyspozycji fizycznych kandydatów do służby kontrterrorystycznej Policji jako nieodzowny element procesu rekrutacji i profilowania specjalności bojowej*, [w:] J. Przyjemczak, W. Wosek (red.) *Zadanie specjalne – człowiek, technologia, instytucja 2*, Bernardinum, Pelplin-Gdynia 2021.
20. Przyjemczak J., *Ocena stopnia przygotowania paramedyków bojowych do wykonywania czynności resuscytacyjnych – wyniki badań*, [w:] J. Przyjemczak, W. Wosek (red.), *Zadanie specjalne – człowiek, technologia, instytucja 2*, Bernardinum, Pelplin-Gdynia 2021.
21. Przyjemczak J., *Morskie działania specjalne jako nieodzowny element zabezpieczenia antyterrorystycznego państwa*, [w:] J. Jędrzejewska, E. Chodźko (red.), *Współczesny wymiar terroryzmu – przegląd i badania*, Tygiel, Lublin 2020.
22. Przyjemczak J., *Służba kontrterrorystyczna – perspektywa lokalna*, J. Przyjemczak, W. Wosek (red.), *Zadanie specjalne – człowiek, technologia, instytucja*, Bernardinum, Pelplin-Gdynia 2020.
23. Weiss J., Davis M., *Cobra: Austria's special police commandos*, „50 LAW and ORDER”, lipiec 2009.
24. Wiśniewski R., *Rola wojsk specjalnych w systemie obronnym RP*, „Przegląd Strategiczny” nr 7, 2014.
25. Zubrzycki Z., *Możliwości wsparcia działań kontrterrorystycznych na terenie państw Unii Europejskiej przez partnerskie siły policyjne zrzeszone w platformie ATLAS*, [w:] *Kontrterroryzm. Siły specjalne, działania, wydarzenia w 2016 roku*, K. Jałoszyński, W. Zubrzycki, J. Jabłoński, Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie, Szczytno 2017.
26. Zubrzycki W., *Kontrterroryzm po polsku*, [w:] *Kontrterroryzm. Siły specjalne, działania, wydarzenia w 2017 roku*, K. Jałoszyński, M. Stępiński, J. Jabłoński, W. Zubrzycki, Safety Project Stelmach Jarosław, Wrocław 2018.
27. Zubrzycki W., *ATLAS, Zjednoczona Europa wobec zamachów terrorystycznych*, Jografika Studio Wydawnicze, Olsztyn 2009.
28. Zubrzycki W., *Pododdziały antyterrorystyczne Policji*, Jografika Studio Wydawnicze, Warszawa 2010.
29. Zubrzycki W., *How to improve physical combat with terrorism In the Republic of Poland? Selected Issues*, „Przegląd Policyjny” 2011, 2(102).
30. Zubrzycki W., *Antyterrorystyczne formacje Policji w przypadku zbrojnej agresji na RP*, Akademia Policji w Szczytnie, Szczytno 2014.

31. Zubrzycki W., *Oddział antyterrorystyczny Policji w zwalczaniu terroryzmu*, Zeszyty Naukowe Akademii Obrony Narodowej, Warszawa 2011.
32. Zubrzycki W., *Integracja jednostek antyterrorystycznych krajów członkowskich Unii Europejskiej*, [w:] K. Jałoszyński, W. Zubrzycki, A. Babiński (red.), *Policyjne siły specjalne w Polsce*, Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie, Szczytno 2015.
33. Zubrzycki W., Przyjemczak J., Świczko-Żurek B., *The Effectiveness of Basic Resuscitation Activities Carried out by Combat Paramedics of the Police, as Exemplified by Polish Counterterrorist Units*, INTERNAL SECURITY 2021; 13 (1).
34. Zubrzycki W., Przyjemczak J., *Efektywność podstawowych czynności resuscytacyjnych, realizowanych przez paramedyków bojowych pododdziału kontrterrorystycznego Policji*, WSPol w Szczytnie, [w:] *Zadanie specjalne – człowiek, technologia, instytucja 2*, Bernardinum, Pelplin-Gdynia 2022.

Akty prawne:

1. Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2023 r. poz. 171).
2. Ustawa z dnia 10 czerwca 2016 r. o działaniach antyterrorystycznych (Dz. U. 2016 poz. 904).
3. Decyzja ministra spraw wewnętrznych z 28 lutego 1976 r. w sprawie utworzenia Wydziału Zabezpieczenia Komendy Stołecznej Milicji do zwalczania aktów przemocy.
4. Decyzja Rady Unii Europejskiej 2008/617/WSiSW z dnia 23 czerwca 2008 r. w sprawie usprawnienia współpracy pomiędzy specjalnymi jednostkami interwencyjnymi państw członkowskich Unii Europejskiej w sytuacjach kryzysowych, Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 210/2008, art. 2a.
5. Decyzja Rady Unii Europejskiej 2008/615/WSiSW z dnia 23 czerwca 2008 roku, Dz. Urz. UE nr 210 z dnia 6 sierpnia 2008 r.
6. *Europol Review, General Report on Europol Activities, 2010*, European Police Office 2011, s. 7. *General Report on Europol's activities 2010*, Brussels, doc. 10244/11 z 20 maja 2011 r.
7. *Europol Review, General Report on Europol Activities, 2011*, European Police Office 2012.

Źródła internetowe:

1. *Anti-Terror-Übung in der EU: Weiche Ziele und hartes Training für GSG 9 und Cobra*, <http://k-isom.com/archive/1919> [2, [dostęp: 30 marca 2022]].
2. *ATLAS Network, All together to protect You, Council of the European Union*, https://specbrands.pl/blog/militaria_sklep_blog/atlas-network-all-together-to-protect-you, [dostęp: 6 maja 2023].
3. Bunyan T., *The EU's Police Chief Task Force (PCTF) and Police Chiefs Committee, Statewatch analysis*, <https://www.statewatch.org/media/documents/news/2006/mar/pctf.pdf>, [dostęp: 2 lutego 2023].

4. *Ćwiczenia ATLAS – BALTIC SEA STORM 2010*, <https://doczz.pl/doc/1768636/%C4%87wiczenia-atlas--baltic-sea-storm-2010>, [dostęp: 16 marca 2023].
5. *Ćwiczenia grupy atlas*, <http://www.policja.pl/pol/aktualnosci/132399,Cwiczenia-grupy-ATLAS.html?search=681957128>, [dostęp: 7 czerwca 2023].
6. *European ATLAS Group*, <http://specjalne-jednice.com/Inostranstvo/Evropska-Atlas-grupa-English.html#sthash.t1GQqp9n.dpbs> [dostęp: 9 lipca 2022].
7. *GSG 9 im ATLAS Verbund „All together to protect you!“*, <http://sek-einsatz.de/spezialeinheiten-intern/gsg-9-im-atlas-verbund-all-together-to-protect-you/10351>, [dostęp: 2 lutego 2023].
8. <http://atplatoon.w.interiowo.pl/uniturna.html>, [dostęp: 16 marca 2023].
9. http://austriaforum.org/af/Sparkling_Science/Aufsatzsammlung/Das_Einsatzkommando_Cobra, [dostęp: 30 marca 2022].
10. http://kriminalistika.eu/muzeumzla/kajinek/kajinek_a.html [dostęp: 30 stycznia 2023].
11. http://ludziearmii.pl/assets/2013/03/selekcja_kandydatow_na_snajperow.pdf, [dostęp: 19 lutego 2023].
12. http://www.bmi.gv.at/cms/bmi_eko_cobra/, [dostęp: 3 października 2022].
13. <http://www.forum.milicja.waw.pl/viewtopic.php?t=764>, [dostęp: 8 września 2022].
14. <http://www.meinbezirk.at/wiener-neustadt/lokales/wm-titel-fuer-einsatzkommando-cobra-d1404882.html>, [dostęp: 6 maja 2023].
15. <http://www.mil.sk/index.php?ID=34756>, [dostęp: 28 listopada 2022].
16. http://www.military.cz/special_forces/urna/urn.htm, [dostęp: 16 marca 2023].
17. <http://www.policie.cz/clanek/vyber-uchazecu-o-sluzbu-v-utvaru-rychleho-nasazeni.aspx>, [dostęp: 2 lutego 2023].
18. <http://www.policja.pl/pol/aktualnosci/127594,Miedzynarodowe-cwiczenia-kontrterrorystyczne-w-Warszawie.html>, [dostęp: 30 marca 2022].
19. <http://www.policja.pl/pol/aktualnosci/132399,CwiczeniagrupyATLAS.html?search=681957128>, [dostęp: 23 kwietnia 2023].
20. <http://www.rok1989.pl/r89/czechoslowacja/historia/8588,Czechoslowacja.html> [dostęp: 13 czerwca 2023].
21. <http://www.urna.tode.cz/vycvik/> [dostęp: 20 maja 2023].
22. http://www.u-r-n-a.wz.cz/co_je_URNA.htm [dostęp: 8 października 2022].
23. <https://blaber.pl/lifestyle/najlepsze-jednostki-wojskowe-swiata> [dostęp: 30 grudnia 2022].
24. <https://bmi.gv.at/207/Publikationen/start.aspx> [dostęp: 28 listopada 2022].
25. <https://commons.wikimedia.org/wiki/User:Futurhit12> [dostęp: 15 listopada 2022].
26. <https://gardasochna.weebly.com/eru.html>, [dostęp: 2 lutego 2023].
27. <https://histmag.org/Szybciej-wyzej-dalej-Igrzyska-olimpijskie-historia-1948>

28. <https://historycollection.com/34-photographs-horrific-1972-munich-olympic-massacre/>, [dostęp: 6 maja 2023].
29. <https://lynx-commando.webnode.sk/fotogaleria/>, [dostęp: 30 stycznia 2023].
30. https://military-history.fandom.com/wiki/Specialist_Firearms_Command [dostęp: 4 lipca 2022].
31. https://newsroom.ap.org/editorial-photos_videos/search?query=Munich%201972&mediaType=photo&st=keyword [dostęp: 13 października 2022].
32. <https://polisen.se/om-polisen/polisens-arbete/insatspolis/>, [dostęp: 30 marca 2022].
33. <https://specijalne-jedinice.com/vesti/srbija/proslavljeni-dan-i-slava-zandarmerije.php>, [dostęp: 17 grudnia 2022].
34. <https://twitter.com/mupper2/status/1448105440412377098> [dostęp: 23 kwietnia 2023].
35. https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/2/21/Garda_ERU_helicopter_landing.jpg, [dostęp: 28 listopada 2022].
36. <https://web.archive.org/web/20090116202309/http://www.met.police.uk/co19/index.htm>, [dostęp: 22 grudnia 2022].
37. <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/atlas-teroristu-medziotoju-klubas-kuriam-priklauso-ir-lietuviu-Aras-56-657049#galerija/66136/1476577>, [dostęp: 6 maja 2023].
38. <https://www.15min.lt/nuotrauka/2188189> [dostęp: 16 marca 2023].
39. <https://www.bmi.gv.at/207/Fotogalerie/start.aspx> [dostęp: 23 października 2022].
40. [https://commons.wikimedia.org/wiki/User:Futurhit12#/media/File:Insigne_%C3%9Atvar_rychl%C3%A9ho_nasazen%C3%AD_\(URNA\).svg](https://commons.wikimedia.org/wiki/User:Futurhit12#/media/File:Insigne_%C3%9Atvar_rychl%C3%A9ho_nasazen%C3%AD_(URNA).svg), [dostęp: 3 kwietnia 2022].
41. https://www.bundespolizei.de/Web/DE/05Die-Bundespolizei/04Einsatzkraefte/GSG9-neu/gsg9_node.html, [dostęp: 14 lutego 2022].
42. <https://www.czub.cz/>, [dostęp: 30 marca 2023].
43. <https://www.eliteukforces.info/police/CO19/>, [dostęp: 23 kwietnia 2023].
44. <https://www.facebook.com/ElitarniFP/posts/Aras-litwa-atlas-units-fot-arch-Aras/5057944970901754/>, [dostęp: 2 lutego 2023].
45. <https://www.garda.ie/en/about-us/our-departments/office-of-corporate-communications/press-releases/2022/may/criminal-assets-bureau-cab-search-operation-dublin-and-kildare-12th-may-2022.html> [dostęp: 23 kwietnia 2023].
46. <https://www.garda.ie/en/about-us/our-departments/office-of-corporate-communications/press-releases/2022/may/criminal-assets-bureau-cab-search-operation-dublin-and-kildare-12th-may-2022.html>, [dostęp: 6 maja 2023].
47. https://www.google.com/search?q=translator&rlz=1C1ASUT_enPL924PL924&oq=translator&aqs=chrome..69i57j0i10i131i433j0i10i433j0i512l7.2239j0j15&sourceid=chrome&ie=UTF-8, [dostęp: 10 czerwca 2022].
48. <https://www.minv.sk/?tlacove-spravy&sprava=protiteroristicke-lynx-commando-slovenskej-policie-je-europskym-lidrom-vo-vytvarani-taktik-pre-riesenie-vysokoprofilovych-incidentov-v-zastavanych-oblastiach>, [dostęp: 28 listopada 2022].

49. https://www.no-regime.com/ru-pl/wiki/Garda_Emergency_Response_Unit, [dostęp: 8 sierpnia 2022].
50. <https://www.policie.cz/fotogalerie/policie-cr-fotogalerie-35688-urna.aspx?q=Y3Bp-PTM%3d> [dostęp: 16 marca 2023].
51. https://www.reddit.com/r/NoSillySuffix/comments/3p621c/police_multinational_swat_task_force_during_atlas/, [dostęp: 30 marca 2022].
52. <https://www.special-ops.pl/aktualnosc/id2536,wielka-brytania-wzmocnienie-jednostek-specjalnych-policji> [dostęp: 15 czerwca 2022].
53. <https://www.special-ops.pl/aktualnosc/id2536,wielka-brytania-wzmocnienie-jednostek-specjalnych-policji> [dostęp: 23 października 2022].
54. <https://www.special-ops.pl/aktualnosc/id3864,konferencja-dotyczaca-wspolnych-wyzwan-sieci-atlas-2018> [dostęp: 30 stycznia 2023].
55. <https://www.special-ops.pl/aktualnosc/id3864,konferencja-dotyczaca-wspolnych-wyzwan-sieci-atlas-2018>, [dostęp: 23 kwietnia 2023].
56. <https://www.special-ops.pl/artykul/id1538,boa-shooting-workshop>, [dostęp: 6 maja 2023].
57. <https://www.thedefensepost.com/2018/10/11/multinational-atlas-network-counter-terror-exercises-europe-police/> [dostęp: 23 października 2022].
58. Krugler A., *Wszyscy razem, aby chronić*, <https://www.special-ops.pl/artykul/trening-i-szkolenie/13537,wszyscy-razem-aby-chronic> [dostęp: 16 marca 2023].
59. Marsden Ch., *European Union cites Boston attack to justify major anti-terrorist operation*, <https://www.wsws.org/en/articles/2013/04/24/euro-a24.html> [dostęp: 29 maja 2022].
60. *Międzynarodowe ćwiczenia kontrterrorystyczne w Warszawie*, <http://www.policja.pl/pol/aktualnosci/127594,Międzynarodowe-cwiczenia-kontrterrorystyczne-w-Warszawie.html> [dostęp: 17 grudnia 2022].
61. *Największe ćwiczenia antyterrorystyczne w historii Unii Europejskiej*, <https://wiadomosci.wp.pl/najwieksze-cwiczenia-antyterrorystyczne-w-historii-unii-europejskiej-6082108356695169a> [dostęp: 15 czerwca 2022].
62. Ozdyk S., *Historia terroryzmu*, sierpień 2012, <http://www.slideshare.net/BellumBiW/historia-terroryzmu>, [dostęp: 17 grudnia 2022].
63. Pieters J., *NL, four others in Wadden Sea anti-terrorism drills*, <http://www.nltimes.nl/2014/09/19/nl-four-others-wadden-sea-anti-terrorism-drills/>, [dostęp: 23 października 2022].
64. Uher M., *Grupa Interwencyjna EULEX, „Special Ops”, nr 3–4 2010*, <http://www.special-ops.pl/artykul/id59,grupa-interwencyjna-eulex?print=1>, [dostęp: 30 stycznia 2023].
65. Věbrová I., *Útvar rychlého nasazení Policie České Republiky*, <https://docplayer.cz/12542593-Utvar-rychleho-nasazeni-policie-ceske-republiky.html> [dostęp: 15 czerwca 2023].
66. [www.http://Aras.policija.lrv.lt/](http://Aras.policija.lrv.lt/), [dostęp: 23 kwietnia 2023].

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

E-podręcznik został stworzony dla Wyższej Szkoły Administracji i Biznesu im. E. Kwiatkowskiego w Gdyni w ramach projektu pn.: „Doskonałość Dydaktyczna Uczelni” realizowanego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.